

KALAALLIT NUNAANNI AALARIAATSIT

**Aalariaatsit, aalanissamut peqqutaasut,
timilu atorlugu aalanissamut aporfiusartut pillugit
ulluinnarpalaartumik oqaluttuat**

Birgitte Westerskov Dalgas
Apollonie Kreutzmann

2022:4

MOVEMENTS

Kalaallit Nunaanni aalariaatsit

Birgitte Westerskov Dalgas & Apollonie Kreutzmann

Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund (CISC)
Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet

Saqqummersinneqarfia 2022

Trykt – ISBN 978-87-94233-91-0

Digital – ISBN 978-87-94233-92-7

Saqqaata assitaa: Birgitte Westerskov Dalgas

Misissuinermut uunga Kalaallit Nunaanni Timersoqatigiiffit Kattuffiat (GIF) aningaasaliisuuvoq. Timersoqatigii Kattuffiata 2030-imi angusassatut takorluugaanut atatillugu ilisimasanut toqqammavissatut atugassanngorlugu misissuineq aallartinne-qarsimavoq, tassani qitiusumik anguniagaagami Kalaallit Nunaanni amerlanerit timiminnik atuilernissaat, amerlanerillu peqatigiilluni timimik atuiffusartunut peqataasalernissaat aammalu inuiaqatigiit, inuussutissarsiillit, pisortallu ingerlataasa akornganni suleqatigiittoqarnerulernissaa anguniarneqarmat.

Syddansk Universitet

Imai

1. Aallaqqaasiut	4
1.1. Misissuinerup siunertaa	4
1.2. Sooq timi atorlugu aalanerulertariaqassaagut?	4
1.3. Kalaallit timersortariaasii timimillu atuinerisa inissismaffiat.....	5
1.4. Misissuinissap piukkunnassusia	7
1.5. Misissuinerup ilusilorsorneqarnerata qanorlu atuarneqarnissaanut ilitsersuut	7
2. Taaguutit allaaserisamullu aallaaviit	8
2.1. Timi atorlugu aalanerit	8
2.2. Peqqutaasut aporfilla	9
2.3. Kajumilersitsisoq	9
2.4. Avatangiisit	11
3. Periuserineqartut iliuusereriaatsillu atorneqartut	12
3.1. Illoqarfait peqataatinneri	20
3.2. Apersugassanik pissarsiornerit	20
3.3. Paassisutissanik katersinermut periutsit	20
3.4. Misissueqqissaarnermi periutsit	22
4. Misissueqqissaarnerit	24
4.1. Ulluinnarni sunngiffinnilu aalariaatsitut ileqqut	24
4.2. Timip aalatinissaanut peqqutaanerpajusut	59
4.3. Timip aalatinissaanut aporfittut peqqutaanerpajusut	84
5. Eqikkaaneq siunnersuutilu	96
5.5. Eqikkaaneq	96
6.2. Siunnersuutit	104
Aallerfiit issuaaffillu	106

1. Aallaqqaasiut

Kalaallit aalariaasiisa, aalanissaminut kajumissaatigisartagaasa, aporfigisartagaasalu suunerisa misissuiffingineqarnissaat Timersoqatigiit Kattuffiata kissaatigisimavaa. Kalaallit timimik alatinnissaat ulluinnarminni qanoq atugaritigineraat, aammalu suut kajumissaatigisarlugillu aporfigisarneraaat pillugit paasisaqarnerulerusullutik Timersoqatigiit Kattuffiata misissuiffigerusukkamigit.

Timersoqatigiit Kattuffiata takorluugaanut, tassalu Kalaallit Nunaat 2030-imi (Anguniakkut Takorluugaq 2030) nunarsuarmi timimik aalatitsiffiunerpaaangornissaanut misissuinerup inernerter toqqammaviliisussaassapput. Timersoqatigiit Kattuffiata takorluukkatut anguniagaraa aqqutissiuusseqataaffigissallugu innuttaasut inunngornerminniit ilisaanissamik tungaannut timiminnik atuillualernissaat. Taamaalillutiltu takorluukkap angunissaanut aqqutissiuuseqataaffigissavaat inuit tamarmik qanorluunniit aallaaveqaraluarunik inuuneqaraluarunilluunniit timiminnik atuillutik aalatitsisarerulernissaat. Timersoqatigiit Kattuffiata taamatut takorluugaqarnermigut qitiusumik sammisartakkaminninngaaniit illuariarpot, tassami nalinginnaasumik aaqqissukkamillu timersornerit kisiisa aallunnagit aalariaatsit assigiinngiaarnerusut eqqumaffiginarneqalermata. Timersoqatigiit Kattuffiata 2030-imut anguniakkatut takorluukkami ineriertortinnissaanut ilisimasanik piukkunnartunik pitsaasunillu pissarsinissani misissuinermi anguniagaraa.

Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund (CISC) Danmarkimi Syddansk Universitet'i Timersoqatigiit Kattuffiat suleqatigalugu misissuinermik ingerlatsisuuvoq. Kalaallit nunaminni assigiinngitsutigut timiminnik aalariaaseqarnissaminut kajuminerulernissaannut tunngatillugu ulluinnarni inuunerat qanoq issinnaanersoq, sunik kajumissaateqartoqartarnersoq, sunillu aporfraqartoqartarnersoq misissuinerup paasinarsisittussaavai.

1.1. Misissuinerup siunertai

Kalaallit inersimasut ulluinnarminni qanoq aalariaaseqarnersut sukumiisumik paaserusunneqarpoq kiisalu kalaallit aalanerulernissaannut suut kajumissaataasarnersut aporfiusarnersullu sukumiisumik ilisimasaqarfiginerulernissaat, misissuinermi siunertarineqarput.

1.2. Timip aalatinneqaleqassusia

Timip aalatinneqaleqassusia inuppassuit inuunerannut pingaaruteqartorujussuuvoq, timimik atuilluni sulisaraanni, pinngortitamiikkaanni, arsaraanni, qitikkaanni arpakkanniluunniit pingaaruteqartuuvoq. Amerlanernut timimik atuineq nuannersoqartaqaaq, timimillu

atuineq arlalinnut "inuunerissaarnermut" attuumassuteqarluinnarpoq, aammali "pisariaqarluinnartunut" attuumassuteqartumik timimik atuisoqartarpoq – sulinermi, ornitassamukarnrmi ingerlaarnermi angerlarsimaffimmiluunniit. Namminermi iluaqutaanerata saniatigut – nuannaarutaasumik pisariaqartitarluunniit aallavigalugu – timersorneq timimillu atuineq assigiinngitsunik iluaqutaasunik naleqarpoq.

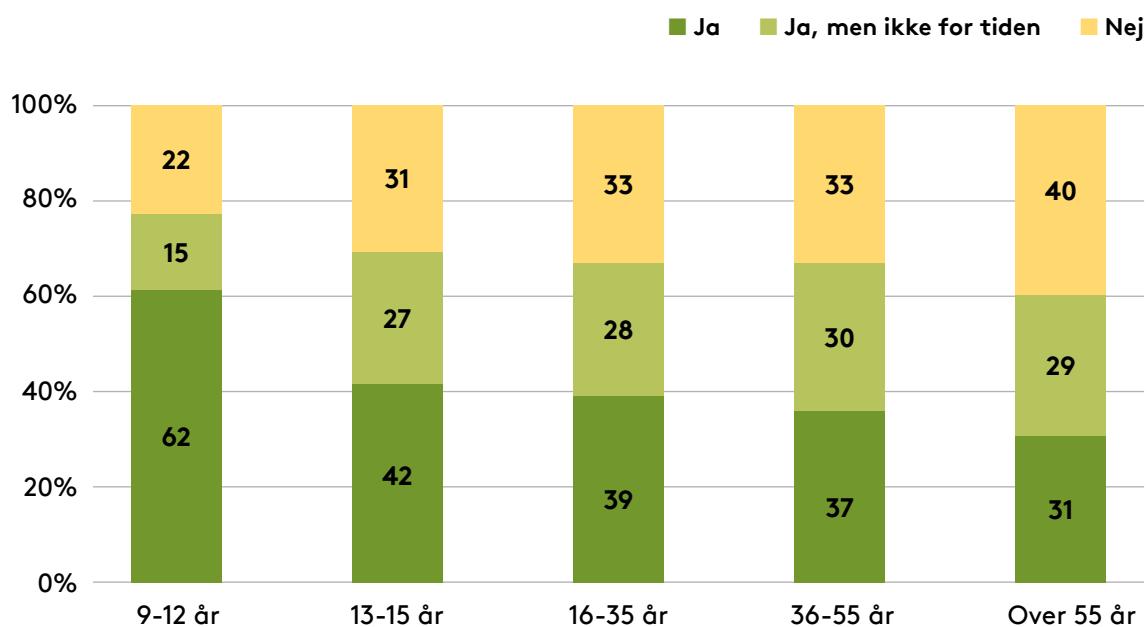
Misissuinerit ersersereerpaat timimik atuineq timip peqqissusianut nappaataanullu, soorlu uummatikkut nappaatinut, sukkornermut, kraeftemut pualanermullu sunniutgartartut (Warburton et al., 2010; WHO 2010; US Department of Health and Human Services, 2008). Aaqqissuussamik nalilersuilluni allaaserisat uppernarsareerpaat, timimik atuinerit tarnikkut peqqissutsimut sunniuteqarluartartut (Bize, Johnson og Plotnikoff, 2007) ingammillu nikallungarujussuarnernik sakkukillisitsisartut (Biddle et al., 2000a) taamatuttaaq annilaanganernik sakkukillisitsisartut (Biddle et al., 2000b). Timimik atuinerit inuup imminut naleqartinneranut pitsaasumik kinguneqartartutut tikkussisut misissuinerit aamma paasinarsisippaat (Calfas og Taylor, 1994) qaratsallu piginnaasaanut sunniuteqartarlutik (Sibley og Etnier, 2003). Taaneqareersut saniasigut timimik atuinerit inoqatinik peqateqartitsinermik ataatsimooqatigiinnullu peqataasutut misigititsilertarput. Inuit timersoqatigiinnut peqataasartut, nutaanik ikinngutitaartartut timersoqatigiittarnermikkullu ikinngutigiinnernik attassiinnartartut dansket misissuineranni paasinarsivoq (Pilgaard og Rask, 2016).

1.3. Kalaallit timersortariaatsimikkut ileqqi timimillu atuinerisa inissisimaffiat

Idrættens Analyseinstitut 2020-imi kalaallit timersortariaasii pillugit nalunaarummi saqqummersitsipput (Eske, Forsberg og Storm, 2020). Tassani takutinneqarput kalalliaqqat (7-15'nik ukiullit) timersortariaatsimikkut ileqqisa misissuiffigineqarnerisa inernerri aammalumi inersimasut (16+ ukiullit). Apersuilluni misissuinerit aallaavagalugit nalunaarusiaq suliarineqarsimavoq, misissueqqissaarnermut institut'ip ukiuni 2019/2020-imi ingerlatai aallaavigalugit. (Nmeeqqat = 470, Ninersimasut = 864). Takussutissiaq 1-imi ataaniittumi takuneqarsinnaavoq inersimasut meeqqallu timersoqatigiinnut peqataasarnerisa takussutissiartaat. Takussutissiap ersersippaa, meeqqat (9-12 ukiullit) timersoqatigiinnut peqataanerpajusartut, peqataannginnerpaajusartullu innuttaasut ukioqqortunerusut (55 qaangerlugit ukiullit).

Europami nunanut sanilliullugu inersimasut timersortartut ikinneroqaat. Kalaallilli timersoriaasiisa 2015-imi misissuiffigineqarnerannut sanilliullugu inersimasut timersortartut amerleriarsimapput. Inersimasut timersorlutilluunniit timigissartarlutik angersimasut amerlassusii 2015-imi 29 pct-imiit 2019-imi 36 pct-imut qaffariarsimapput. Timersornerlu ajorneqarlutik naagaarsimasut 2015-imi 43 pct-imiit 2019-imi 35 pct-mut ikileriarsimapput (Asserhøj og Forsberg, 2015). Meeqqat timersoqatigiiffinnut peqataasartut amerlassusiat 2015-imiit aalaakkaallutik nikissimangillat. Taamaattorli timersor-

Takussutissiaq 1. Kalaallit Nunaanni meeqqat inersimasullu timersoqatigiinnut peqataasarneri, pct-inngorlugu.

Takussutissiami ersersinnejqarput 9-12 ukiullit, 13-15 ukiullit, 16-35 ukiullit, 36-55 ukiullit, 55-inillu ukioqqortuneru-sut procentikkaalugit agguataarneqarneri (Eske, Forsberg og Storm, 2020).

neq ajortut amerleriarsimapput 2015-imni 22 pdt-imiit 2019-imni 27 pct-inngorsimallutik. Kalaallit timersoqatigiiffinnut, timersornermut timigissarnermullu peqataasarnerisa saniatigut ulluinnarni allatigut timiminnik atuisarnerat 2019-imni eqqumaffigineqarsi-mavoq, soorlu ornitaminnut ingerlasarnerat, sulinerminnilu timiminnik atuisarnerat ilanngullugu misissuiffigineqarsimagami, tassa uummatip puallu sulitinnerusarneran-nik kinguneqartartumik.

Meeqqat amerlasuut (44 pct.) inersimasullumi amerlasuut (64 pct.) sapaatip akun-neranut tallimariarlutik pisullutik ornitaminnut ingerlasarput. Meeqqat pingajorarte-rutingajaat (28 pct.) sapaatip akunneranut ikinnerpaamik tallimariarlutik timiminnik atuisarput, atuarnerminni, inersimasullu 60 pct-ii assut timimik atuiffiusumik sulif-feqarput. Timip aalatinneqatigut uummatip puaallu ilungersuatinnerusarnerat timimik atuinernut tamanut atuupput, meeqqallu ullormut sivikinnerpaamik akunneq ataaseq sapaatip akunneranut ulluni 2,8-ini timiminnik atuisarput, inersimasut sapaatip akun-nerata ingerlanerani ullormut akunneq ataaseq aalasarput ulluni 4,6-ini (Eske, Forsberg og Storm, 2020). Kalaallit Nunaanni 2018-imni innuttaasunik misissuinerup inernera taamatorluinnangajaavoq. Tassani nalilerneqarpoq peqataasut (inersimasut 18+ ukiullit) 87 pct-ii agguaqatigiissillugu sivikinnerpaamik akunneq ataaseq timiminnik aalatitsis-artut (Larsen et al., 2019). Tamatuma takutippaa arlallit nalinginnaasumik timersoqatigiiffinnut, timersuutinut timigissarnernullu peqataasanngikkaluarlutik timiminnik atuilluartartut (Larsen et al., 2019).

1.4. Misissuinerup piukkunnassusia

Kalaallit timiminnik aalariaaseqarneri, qanorlu timiminnik atuitigineri pillugit siusin-
nerusukkut misissuinerit tamakkiisumik takussutissaqartilersimavaat, taamaasilluni
takuneqarsinnaalersimalluni qanoq amerlatigisut timersuutinik, timigissarnernik
assigiinngitsutigullu timimik atuitiginerat takuneqarsinnaanngorsimammat (Eske,
Forsberg og Storm, 2020; Larsen et al., 2019). Kalaallilli amerlanerit timimik aalanerulis-
sappata makkua ilisimasaqarfiginerulerteriaqarpagut,

- Inuit aalanerulernissaminnut suut kajumissaatigisarpaat, timiminnik atuiner-
minni misigisimasaasa pingaaruteqassusii aammalu timiminnik atuinissaminnut
suut siuarsataasarnersut killilersuutaasarnersullu paasinissaat
- Timip aalatinissaanut periarfissarititaasut qanoq kajumissuseqalernermut
pingaaruteqartigineri,
- Ulluinnarni inuuneq timimik atuinissamut timersornissamullu qanoq pingaarute-
gartingersoq aammalu
- Kulturi inuuniarnermilu avatangiiserisat peqataanissamut kajumissuseqarnissa-
mullu qanoq pingaaruteqartingersut.

Taamaattumik misissuinerup inernerri assigiinngitsutigut pingaaruteqartumik piuk-
kunnaateqarput. Misissuinerummi kalaallit ulluinnaasa qanoq isikkoqarsinnaanerinik
takussutissaqartilerpaa, timimillu aalatitsineq qanoq ulluinnarmi ilaatinersoq takutil-
lugu. Kalaallit inuunerisa assigiinngiassusiinut misissuineq takussutisseeqataavoq
taamatuttaarlu sunngiffimmi, sulinermi, angerlarsimaffimmi ornitassamullu qanoq
ingerlaartoqartarnerinik paassisutissiillunitaaq. Kalaallittaqq assigiinngitsutigut timer-
sorusussuseqarnissaannut suut kaammattuutaasarnersut aporfiusarnersullu misissui-
nertigut ilisimaneqarnerulerput.

1.5. Misissuinerup ilusilorsorneqarnera qanorlu atuarneqarnissaanut ilitsersuut

Kapitalini siuliini allassimasuni misissuinermi suut taaguutit aallaavigneqarsimanersut
qanorlu periuseqarluni ingerlasoqarsimanersoq nassuaatigineqarput. Nalunaarusiallu
kapitaliisa sisamaanni peqataasut ulluinnarni sunngiffimminku inooriaasii, timimin-
nilu aalatitsinerulernissaminnt suut aporfigineraat nalilersueqqissaarneqarput.
Nalunaarusiarlu naggaserneqarpoq kapitalimi 5-imi eqiterinermik naggaserneqarluni.
Nalunaarusiallu inernerri aallaavigalugit Timersoqatigiiffit Kattuffiannut siunnersuutit
arlallit tassani takuneqarsinnaapput.

Tamakkiisumik isiginninniaraanni misissuinermilu assigiinngiartut tamaasa paasini-
araanni nalunaarusiaq aallartinneraniit naanissaata tungaanut atuarneqartariaqarpoq.
Kapitalip naanerani nalunaarusiami angusat pingarnerit eqiterlugit taagorneqarput.
Tassanittaaq nalunaarusiap inernerri aallaavigalugit siunnersuutit allattorneqarsimapput

2. Taaguutit allaaserisamullu aallaaviit

Aalanissamut periariffissat assigiinngitsunik makkuninnga attuumassuteqartartut ilisimatusarnerit arlallit paasinarsisippaat

1. inuup aalanissaminut piumassuseqarnera (tassaniillunitaaq angerlarsimaffimmi, sulinermi, ornitassamullu ingerlanermi aalanissap 'pisariaqartinneqarnera') aammalu
2. inuup inuunermini avatangiisii (inuunermi timikkullu atugassarititaasut ilanngullugit (Ulseth, 2007; Kägi et al. 2017; Teixeira et al., 2012).

Tassa taakkua imminnut arlaatigut attuumassuteqarneri timip aalatinissaanut piumassuseqarnermut inuullu avatangiisaanut tunngasut kalaallinut atugassarititaasut aallaavigalugit misissuinerup uuma paasisaqarnerulersittussaavaatigut. Kapitalimi tassani ilisaritinnejassapput misissuinermi qitiutitaasut *timimik aalatitsilluni atuinerit, piumassuseqartitsilissutaasut* aammalu *avatangiisit*.

2.1. Timi atorlugu aalaneq

Timimik atuineq pillugu ilisimatusarnermi timip qanoq aalatinneqarnera salliunneqarneq ajorpoq. Peqqinnissaq aallaavigissagaani apeqqutaanngilaq inuit piniariartarnersut imaluunniit pisiniarfiliarlutik pisuttarnersut. Timip aalatinneqarnera salliunneqarneq aallussinernut" taarsiullugu uani misissuinermi atorneqarpoq. Nuannersumik misigisaqaraanni, iluarusuuteqarluni peqateqartutullu misigisimagaanni tamanna pingaa-rueteqartarpoq, inuit arsamik malinnillutik taamatut misigisaqaraangamik, arpalluni bussinik angumersiniarnerminngarnik allaanerusarpoq. Misissuinermi uani eqqumaf-figineqarneruvoq inuit qanoq soorlu timiminnik atuisarnersut.

Sumiiffiit sisamat timimik aalatittiffiit atuiffiillu

Misissuinermi uani timip aalatinneqarnerut assigiinngitsunut tunngasuuvvoq. Misissuinermi pineqarput timersorneq, timersoqateqarneq, timigissarnerlu aammalumi timimik atuinerit suulluunniit angerlarsimaffimmi, sulinermi, ornitamullu ingerlaartarnermut tunngasut.

Sumiiffiit taakkua tallimat timip aalatinneqarnerut assigiinngitsunik immikkoortinnejartarpuit:

- Angerlarsimaffimmi
- Sulinermi ilinniarnermiluunniit
- Ornitassamut ingerlaarneq
- Sunngiffik
- Pinngortitaq

Angerlarsimaffimmi timimik aalatitsineq soorlu iganermi, errorsinermi, asaanermi, iluarsaassinermi, pisiniarnermi, naatsiivilerinermi, qimmimik paarsinermi, umiatsiamik angerlarsimaffimillu aserfallatsaaliiinermi pisarpoq.

Sulinerup nalaani ilinniarnermiluunniit timimik aalatitsineq suliassanut, timimik atuiffiulluartumik, soorlu nikorfalluni aalalluni, pisulluni kivitsilluniluunniit aalanerit pineqarput.

Ornitassamukarnermi aalaneq aamma timimik atuinermut tunngasuuvvoq, timip siumut ingerlaarneq pilersikkamiuk, taamaasillunilu a-miit b-mut ingerlasoqarsinnaanngortillugu.

Sunngiffimmi timimik atuinermut ilaapput, timersornerit timersoqateqarnerit, timigis-sarnerit allallu aallutat timimik atuiffiusut.

Pinngortitami timimik atuineq piniarnermut, aalisarnermut, pisaqarnermut, pinngort-tamilu pisuttuarnermut, umiatsiarnermut pinngortitamilu iganermut tunngasuupput.

2.2. Peqqutaasut aporfíllu

Misissuinermi uani peqataasut iliuutsiminni aalajangersimasumi piumassuseqalernerminni suut peqqutigineraat uani nassuiarneqartussaavoq. Aporfeqarnermut peqquta-asut peqataasunik taagorneqartut aalajangersimaqqinnaartutut akorngutaasutut ajornarsaataasutulluunniit pineqartarput.

2.3. Kajumilersitsisoq

Kajumilersitsinermut taaguutitut atorneqartartoq inuup (kajumissuseqannginneranut) kajumissuseqarneranut, (soqutiginnnginneranut) soqutiginnilernissaanullu tarnikkut aalajangiisinjaanngornera patsisaasinnaasarloq – soorlu matumanit timiminik aalatit-serusulernissaanut tunngasutigut aalajangiinissaani. Misissuinermi uani atorneqarpoq *Self-Determination Theory* tassa peqataasut kajumilersnerunissaasa paasisaqarfinginissa-annut periuuseq atorneqartartoq. *Self-determination Theory* atorneqartartorujussuuvvoq timimillu atuilluni timigissarnermilu ilisimatusarnermi uppernarsaatilersorluagaasumik atorneqartarluni (Ryan & Deci, 2017; Teixeira et al., 2012; Wilson et al., 2008). *Self-determination theory* silarsuarmi sumiluunniit atorneqarsinnaavoq inuunerme ileqquler-suutinut tamanut tunngatillugu atorneqartarami (Ryan & Deci, 2017). Periuuserlu taanna timersornerup timersoqatigiiffinni timigissarnermilu atussallugu tullutiinnarnani aamma angerlarsimaffinni, suliffinni, ornitassanullu ingerlaarnerni misissuinissamut atorneqarsinnaalluarpooq.

Self-determination Theory-ip inuit timiminik atuisartuunerat aallaavigai, ineriartornis-

saminnillu ujartuisuartuullutik, avatangiisit ajornartorsiutigisinnaasaannut pikkoril-luinnartuuunissartik misigisallu nutaat imminnut ilanngunniartarpaat. Ataavartumik ineriartorneq avatangiiserisanik ikorfartorneqartuaannarluni (Deci & Ryan, 2000). Avatangiiserisaq inuup ataavartumik ineriartornissaanut siuarsaappat, taava pimoorus-sinermik ingerluarnermillu kinguneqartarpooq. Avatangiiserisalli pissusissamisoortumik ineriartornissamut akorngusiillutilu naalleraappata, taava iliuuseqartannginnermik ilatsiinnarnermik ingerlanerlunnermilluunniit kinguneqarsinnaavoq. Taamaalilluni timip aalalluartartup avatangiisillu naaperinneri taamatut taaguuteqartitsinermut toqqammaviupput (Ryan & Deci, 2017). *Self-determination Theory* toqqammavileeqa-taavoq misissuinermut avatangiisit timip aalatikkusunneranut pingaaruteqassusianut tunngatillugu.

Misissuineq una Timersoqatigiiffiup Kattuffiata ineriartortitseqqilluni suliassaanut toqqammaviusussaammat, inuiaqatigiillu inunngornerminniit toqunissamik tungaan-nut aalanerulernissaannut aqqutissiuuseqataasussaammat, taamaattumik pingaa-ruteqarpoq eqqumaffiginiassallugu pilerisaarutaasartut tamarmik ungasinnerusoq isigalugu piujuartitsinerunavianngimmata. *Self-determination Theory -mi* immikkoor-tinneqartarput pilerisaaruseriaatsit assigiinngitsut, taakkualu ilaat allaninngaaniit pitsaanerupput (Ryan & Deci, 2017). Pilerinarsaatitut paasinneriaaseq assigiinngitsunik pitsaassuseqartarpooq, pilerisaarinermut tunngaviit assigiinngitsunik patsiseqartaramik. Patsisaasullu taakkua inummit namminerminggaaneersuusinnaapput avataaniilluun-niit sunnerneqarnerminngaaneersinnaallutik. Peqquaasut inummik namminerminda-gaaneersut qamannga aquتاapput. Qamanngaaniit aqutat paasinarsisarput nammineq piumassuserisamik soqtiginninnermik naleqartitaniillu. Avataaniit soqtiginniler-sitaalluni piumassuseqaleraanni, soqtiginninneq, pissanganartitaq namminermi-nulluunniit iluarusunnarmat piumassuseqartoqarsinnaavoq. Arsaattoqarsinnaavoq imaluunniit fitness-imik timigissartoqarsinnaalluni, nuannarinninneq aallavigine-qarluni. Qamanngaaniit piumassuseqarneq sivisuumik ataavartumillu aallussamut peqataanissamut patsisaavoq (Ryan & Deci, 2017; Teixeira et al., 2012). Peqquaasut avataaniit sunnerneqartut avataniit aqunneqartarput. Avataaniit sunnerneqarneq takus-sutissiisuaannarpooq aalajangersimasumik pissusilersorneq kajumilertitsisuusarmat imaluunnit taamaattunnginnissaq sakkugineqalertarmat. Avataaniit sunnerneqarluni piumassuseqarneq aallutamik sivisuumik aallussititsineq ajorpoq. (Ryan & Deci, 2017; Teixeira et al., 2012). Piumassuseq qamanngaaneersoq pitsaassutsimik qaffasinnerusu-mik aallaaveqarpoq atavaaniit piumaffigineqarnerminngarnik, tassami qamanngaaniit piumassuseq sivisunerumik attanneqarsinnaasarmat. Avataaniit piumaffiginninneq piffissap ingerlanerani inuup kinaassusaanut ilaalersinnaasarpooq taamaalillunilu piu-massutsip pitsaassusaa sivisuumillu attatiinnarneqarnissaa periarfissaanerulertarluni. (Ryan og Deci, 2017).

Self-determination theory piumassuseqartitseriaatsit assigiinngitsut suunerannut misis-suinermi iluaqutaasinjaavoq. Kalaallit Nunaata nunarsuarmi timimik aalaffiunerp-aangornissaanut Timersoqatigiit Kattuffiata 2030-imi angusassatut takorluukkaminut

aqquutissiuussinissamini piumassuseqartitsilernissaq annertooq qaffasissumillu pitsaassuseqartoq periuseralugu anguniakkani angutsertussaassavaa. Taamaattumillu misissuinermi periutsit assigiinngitsut immikkoortinnejarpot tassalu qamanngaaniit piumassuseqartitsilersut pitsaasumillu pitsaassuseqartut imaluunniit avataaniit aquuneqartumik piumassuseqartitsilersut pitsaavallaanngitsullu.

2.4. Avatangiiseq

Aalanissamut ileqqut inuup inuunermini avatangiisiinut attuumassuteqartorujussuupput. Tassani inuuniarnermi atugarisat timikkullu atugarisat imikkoortinnejarmata.

- Inuuniarnermi atugarisat inuuniarnermi aningaasartuutit qanoq innerinut, inuuniarnermi aaqqissuussanut, kulturimut ileqqunullu attuumassuteqarput (soorlu aallutanut assigiinngitsunut innuttaasut kaammattuineri).
- Timikkut avatangiisit timersornissamut peqataasinnaanernut, timersornissamullu atugassarititaasut pitsaassusiinut najukkami qanoq ittuuneri (soorlu pinngortitamut qanineeq pinngortitamillu atuinissamut periarfissat).

3. Periuserineqartut iliuusereriaatsillu atorneqartut

Misissuineq una 2021-imni juunimi ingerlanneqarpoq. Misissuineq ilisimatusarnertut periuseqarluni ingerlanneqarluni atortussanik katersisoqarpoq, malinnaanikkut apersueriaatsillu atorlugit katersisoqarluni.

3.1. Illoqarfíit peqataatinneri

Timersoqatigiit Kattuffiat suleqatigalugu illoqarfíit pingasut misissuiffissatut toqqarpa-gut: Nuuk, Ilulissat aammalu Qeqertarsuaq. Illoqarfíit taakkua pingasut toqqarneqarput innuttaasut amerlassusiisigut, ilinniagartussutsiisigut, inuuniarnikkut, suliffissaale-qinikkut, isertitatigut, nunamili inissisimaffimikkut silallu pissusiisigut assigiinngis-suteqarmata. Pileraarutaagaluarpoq misissuineq Qeqertarsuarmiinnani Narsamiittus-saasoq. Nuumminngaaniilli juunimi aallartoqaqqusaajunnaartoqarmat (nualluussuup covid-19-ip killilersuineratigut). Taarsiullugu Qeqertarsuarmi innuttaasut misissuinermi peqataatippagut, ilisimagaluarlugu taamaaliorneq assigeqqissaanik taarsiinerunngitsoq. Takussutissiaq 1-imni takuneqarsinnaapput illoqarfíit taakkua pingasut sumiissutsimik-kut assigiinngissusiat, ilinniarsimassutsikkut, suliffitsigut, suliffissaaleqisoqarneratigut agguaqatigiissillugulu isertitatigut assigiinngissuseqarnerat.

Nuuk

Nuuk, Kalaallit Nunaanni illoqarfíit annersaraat misissuinermilu "illoqarfissuartut" inissisimavoq. Nuuk 2021-imni januaarimi 18.800-inik innuttaqarpoq, tassa nuna tamak-kerlugu innuttaasut 1/3-liinik. Nuuk ukiut kingulliit 30-it ingerlanerini inuttuserujus-suarsimavoq (takuuk Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik), sulilu alliartuinnarl-uni. Nuummi ingerlaaraanni sanaartorfiit takusassaasorujussuupput. Qiviakkani tamani kraanersuit illorsuillu sananeqartut takussaapput. Sanaartorfiutsut Nuup illoqarfíittut immikkoortortaaniinnerupput, aammali illoqarfíup qeqqani nutaanik sanaartortoqar-poq. Nunaminertanik issiarfiusinnaasunik sukisaarfiusinnaasunilluunniit inissaqar-titsisoqanngilaq, taamaasilluni Nuuk illoqarfissuartut misinnartarluni. Illoqarfímmi sumiikkaluaraanniluunniit pinngortitaq ungisittutut misinnartarpoq ingammik illoqarfíup qeqqaniik taamak misinnartarluni. Illoqarfímmi assigiinngissutsit annertoqaat. Illut qalipaatigissut eqqaanni beton'iniq illorsualiortoqartarpoq. Eqqarsaatigilluakkamik sanaartukkat soorlu 'Katuaq' (kulturip illorsuata) aammalu 'Malik' (naluunnguartarfíup) eqqaanni portusoorsuarnik kippaarissunillu illorsualiortoqarsimasarpoq. Nuuk issittumi illoqarfissuanngorsimavoq pingaarutilik.

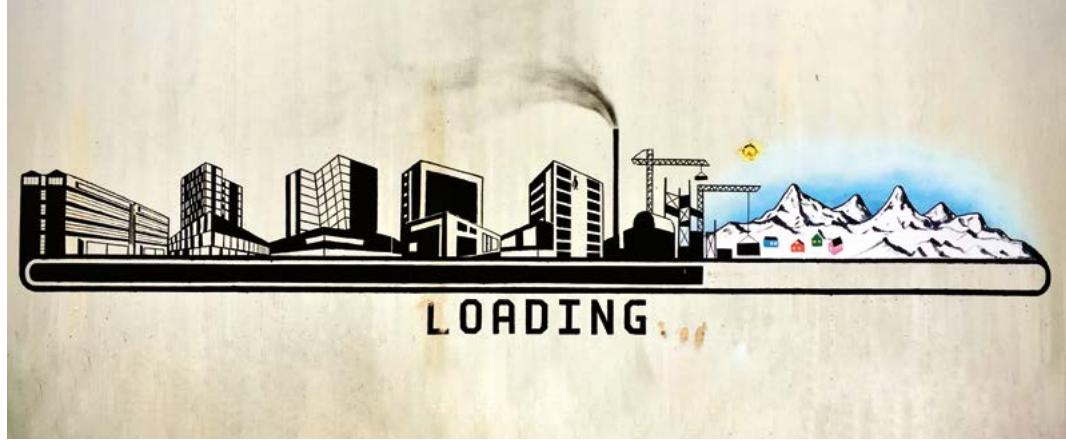
Nuuk, Kalaallit Nunaata kujasinnerusortaaniippoq, taamaasilluni issittoqarfíup kujasis-sortaaniinnerulluni. Nuup kangerluata nuuaniikkami sila allanngorartortujussuusarpoq, silallu kissassusia nillissusialu taarseraattorujussuusarput (Danmarks Meteorologiske Institut, 2021b).

**Takussutissiaq 1. Nuummi, Ilulissani, Qeqertarsuarmilu pissusiviusut:
Nunami sumiinneq, innuttaasut amerlassusii, qaffasinnerpaamik ilinniagaqar-neq, suliffik, suliffissaaleqineq, isertitallu agguaqatigiisineqarnerat.**

		Nuuk	Ilulissat	Qeqer-tarsuaq	Nuna ta-makkerlugu
Nunami sumiiffik		Midt-grønland	Nord-grønland	Nord-grønland	-
Innuttaasut amerlassusii	Amerlasusii	18800	4710	849	56.421
	Innuttaasut qassit procentii (pct)	33 %	8 %	1,5 %	100 %
Ilinniagaq qaffasinner-paaq (16-64 ukiullit)	Meeqqat atuarfiat 10. klasse	46 %	62 %	69 %	61 %
	GU-mik naammassinnissimaneq	8 %	5 %	4 %	5 %
	Inuuss. ilinniagaq	23 %	22 %	17 %	22 %
	Inuuss. ilinniagaq	2 %	1 %	2 %	1 %
	Sivikinnerusumik ilinniagaqarsimasut	5 %	2 %	2 %	3 %
	Bacheloritut ilinnia.	2 %	0 %	0 %	1 %
	Atorfinissutaasinnaasumik bacheloritut ilinniarneq	9 %	6 %	5 %	6 %
	Atorfinissutaasinnaasumik bacheloritut ilinniarneq	5 %	1 %	0 %	2 %
	Ph.D aamma ilisimatusartartoq	0 %	0 %	0 %	0 %
Inuuniutaasoq*	Aalisarneq aalisakkeri-nermillu tunisassiorneq	8 %	24 %	20 %	16 %
	Sanaartornermut tunngasut	7 %	8 %	6 %	8 %
	Niuernermut tunngasut	11 %	11 %	12 %	11 %
	Angallassineq nassiusalerinerlu	11 %	7 %	1 %	8 %
	Pisortani sullissineq ingerlatsinerlu	42 %	37 %	51 %	42 %
Suliffissaaleqineq (pct.)		2,6 %	2,4 %	4,4 %	5,1 %
Akileraaruteqartigani agguaqatigiissillugu isertitat (kr)		333.193 kr	257.707 kr	231.260 kr	262.880 kr

*Inuussutissarsiutit tallimaannaat, nuna tamakkerlugu suliffigineqarnerusut ilaatinneqarput (pct.) Kisitsisut Ka-laallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfimmeersuupput, 2021-meersut.

- ↖ Nuussuup avannaatungaani sissap avannamut sammisuani qaannat. Tunuani atuartut naasoqarnera uumasoqarneralu misissuiffigaat.
- ↗ Illoqarfiup qeqqani illumut titartagaq Nuup alliartuleruttorneranik takutitsisoq.
- ← Nuup naluttarfia 'Malik'.
- Qinngutsinni Skate'ertarfik. Siallersumiluunniit uummaarit-taqaaq.

Ilulissat

Ilulissat, Kalaallit Nunaanni illoqarfitt annerit pingajoraat. Misissuinermi Kalaallit Nunaata illoqarfisa ilaannut sinniisutinnejarpooq. 2021-imni januaarimi Ilulissat 4.710-nik innuttaqarpooq, tassa innuttaasut tamarmik otte procentiinik innuttaqarpooq. Illoqarfip sanaartorfigineqarnerani illut ataasiakkaat, affarleriaat, inissiaqarfitt blokkillu akulerullugit inissititersimapput. Ilulissani inuit issiaarfingisinnasaannik sukisaarfingisinnasaannillu inissaqartitsisoqarpallaarsimanngilaq.

Illoqarfip avataani qorsooqqissortat innuttaasut qimmiinut atorneqarput. Illoqarfimmi sanaartukkat imminnut qanikkaluqaalutik Ilulissani Nuuttulli ingasatsiginnitsutut misin-narpoq. Immaqa illoqarfik Nuummiit mikineriorarami taamatut misinnartoq. Pinngortitaq orninniaraanni tikeriaannaasutut misinnartuaannarpoq. Illoqarfik biileqaraluaqaluni, Nuummisut ingasatsiginnilaq. Illoqarfik Nuummiit nipaanneruvoq. Ilulissat issittup kujasinnerusuanippoq. Aasai nillataaraluarlutik unnuami seqinnertarluni, ukiua taarlunilu anigussallugu sakkortusinnaarsarluni. (Danmarks Meteorologiske Institut, 2021a).

Sermermiunut pisuffik.

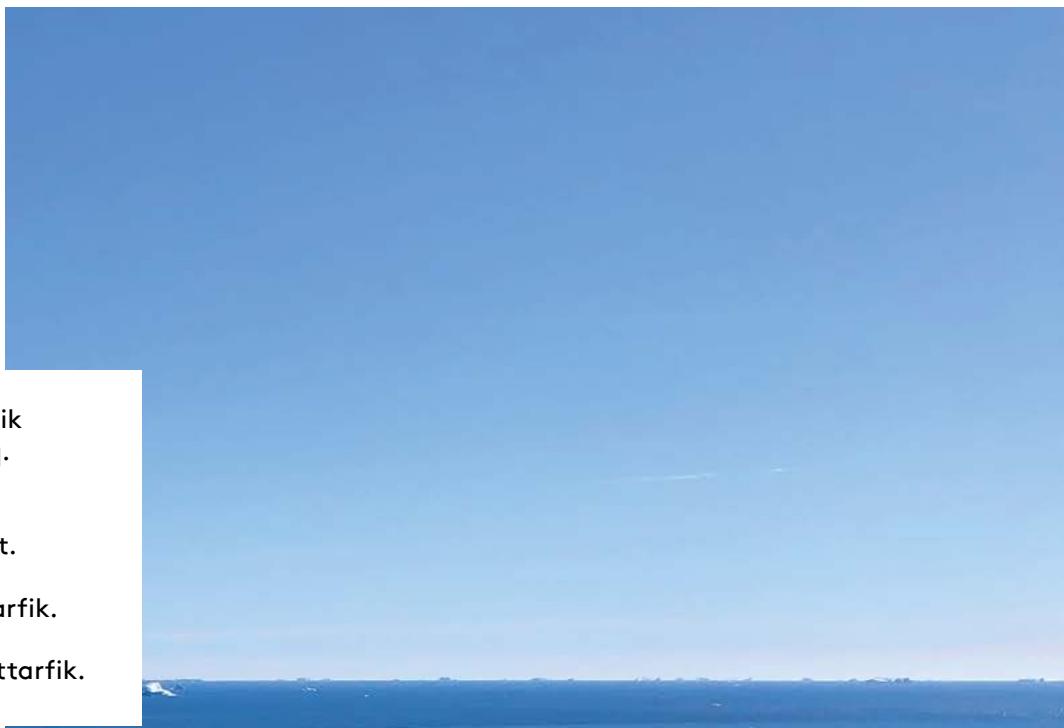

Kuannit. Qaqqaq Basalt'it naasullu.

Qeqertarsuaq

Qeqertarsuaq, illoqarfik qeqertami qeqertarsuarmiittooq misissuinermi illoqarfeeqqat sinnisorissavaat. Qeqertarsuaq 2021-imí januaarimi 849-inik innuttaqarpoq, tassa innuttaasut tamarmik 1,5%-ii. Illoqarfik ukiut kingulliit ingerlanerini inukilligaluttuin-narsimavoq, inuit illoqarfinnut annernut noorarerat ilutigalugu. Talittarfusoq pinngor-titap nammineq ilusiliga sinerlugu ilaqtariit illuunik sanaartorfigineqarnerusimavoq, illoqarfiup qulimiguulinnut mittarfiata arsaattarfiulli ivigaasallip tungaanut siaarsi-malluni. Qeqertarsuaq illoqarfiuvoq nipaatsqoq. Biilerfiuvallaanngilaq. Aqquserngillu ATV-nik, biilertunik meeqqanillu pinnguartunik atorneqarnerusarpoq. Qeqertarsuup pinngortitaa immikkuullarissuuvoq, illoqarfimmi sumiikkaluaraanniluunniit pinngorti-tamut qanittuaannartoq. Qaqqaq basaltit sivingasuupput taartut, pinngortitarlu naggorissuuvoq qorsooqqilluni, naasorpassualik. Imaani iluliarsuit sarsuasarput. Ilulissallu ilaat naqqisarput ullullu tamaasa sequmilaarpaluttuaannarlutik, ikkarleqqa-junnaaraangamik sarfaatiteqqilertarlutik. Qeqertarsuaq issittup avannarpasittuaniip-poq. Aasat nillataartarput, ukiuilu assut issittarlutik. Aasakkut seqineq kaaviinnartar-poq. Ukiukkut taartaqaaq. (Danmarks Meteorologiske Institut, 2021a).

- ← Ilulissani tulattarfik ulapaarfiusaqisoq.
- ↗ Qajartortartut peqatigiit illuutaat.
- ↖ Half pipe skater'tarfik.
- Ivigaasanik arsaattarfik.

3.2. Apersugassanik pissarsiornerit

Timersoqatigiit Kattuffiat suleqatigalugu innuttaasut 18-it misissuinermi atugassagut pissarsiaraagut, tassa illoqarfinni pingasuusuniit illoqarfikkaartumik arfinillit peqata-atittarlutigit. Timersoqatigiit Kattuffiat qarasaasiakkut immersugassamik pilersitsivoq, taannalu Facebookimikkut siammerterpaat. Tassunatigut illoqarfinni taakkunani pingasuninngaaneersut misissuinermut peqataarusullutik attaveqarfingineqarusukkunik immersuisinaangortillugit. Immersuinerminni akissuteqarfingisussavaat suaassuser-tik, ukiutik, aalariaatsillu suut atornerusarnerlugin (angerlarsimaffimm, sulinermanni, ilinniarnerminni, sunngiffimminni – piniarnerit/aalisarnerit, sunngiffik – timersorneq/timersoqatigiiffinniinneq/timigissarnerlu). Nuummi innuttaasut qulit assigiinngit-sorujussuarnik aalanernik aallussisartut allatsissimapput. Peqataasussatullu tallimat assigiinngitsorujussuarnik timiminnik aalatitsillutik aallussisartut toqqarpagut. Taakkua saniasigut ukiuisigut suaassusiisigullu assigiinngiaartuunissaat anguniarpaput. Ataaserlu ilisarisimanninneq aallaavigalugu pissarsiarineqarluni. Ilulissaniit pingasuu-naat allattissimapput, tamaasa ilannguppagut. Timersoqatigiit Kattuffiata Ilulissani attavitik aqqutigalugit peqataasussanik suli marlunnik pissarsipput. Taakkua saniasigut aalisartuusimasoq utoqqalinersiuteqalersimasoq sissami pissarsiaraarput. Qeqertarsu-armi innuttaasut sisamat allatsissimapput. Tamaasa ilannguppagut. Ataatsip siunnersu-utigaa uini ilanngussinnaagipput, aalanermut tunngatillugu assigiinngitsorujussuarmik isiginnitaaseqaramik. Tamaaliornissaq akueraarput. Ataaserlu ilisimarismanninneq aallaavigalugu aamma pissarsiaraarput.

3.3. Paasissutissanik katersinermut periutsit

Ilisimatuussutsikkut atugassat 2021-imi juunimi katersorneqarput Apollonie Kreut-mann-imik Birgitte Westerskov Dalgas-imiillu. Apollonie kalaaliugami kalaallit kulturiannik timersoriaasiinillu ilisimasaqarluarami paasissutissanik katersinermut iluaquataasimaqaaq, ketersallu nassuaanneqarnissaannut pingaaruteqarsimalluni.

Misissuinermi atugassat malinnaanikkut apersuinikkullu katersorneqarput.

Apersuinissamut malitassat suliarineqarput periutsit aalajangersimasut atorlugit aammalu kalaallit nunaanni pissutsinik ilisimariikkatsinnik, kalaallillu aalariaasiinut tunngasunik 2022-imi upernaakkut suleqatigiissitaaqqanik qarasaasiakkut ingerlatsinit-sinni pissarsiarineqartunik aallaaveqartunik suliaallutik, tassani SDU-imi ilisimatus-artartut pingasut ingerlakkamikku oqaloqatiginninnerit kalaallit nunaanni pissutsinik ilisimasaqarluartunik peqataasunik oqaloqateqartitsisarlutik. Tassani Apollonie, Timersoqatigiit Kattuffianneersut sinnisaat, allallu kalaallit nunaanni pissutsinik ilisimannilluartut peqataaapput.

Illoqarfifit taakkua pingasut tikeraarneranni illoqarfimmilu peri-

Tabel 2. Apersorneqartut nalunaarsorneqarnerat

Ilioqarfik	Ateq	Ukiut	Inuussutissarsiutaa	Pissarsiarinera	Apersuiffik	Oqaatsit
Nuuk	Bolette	52 år	Naatsorsuuserisoq	Ilisarisimasaq	Angerlarsimaffik	Qallunaatut
	Hans	69 år	Utoqqalinersialik	Immersuisoq	Timersoqatigiit Kattuffiani ataatsimiittarfik	Kalaallisut
	Kristian	31 år	Meeqqat inuusuttulu angerlarsimaffianni sulisoq	Immersuisoq	Angerlarsimaffik	Kalaallisut
	Paninn-guaq	38 år	Angerlarsi-maannartoq	Immersuisoq	Angerlarsimaffik	Qallunaatut
	Marie	34 å4	Ergoterapeut	Immersuisoq	Pinngortitaq	Qallunaatut
	Naya	46 år	Napparsimasunik kisimiilluni sullissisoq	Immersuisoq	Angerlarsimaffik	Qallunaatut
Ilulissat	Smilla	37 år	Suliffe-qanngitsoq	Immersuisoq	Angerlarsimaffik	Kalaallisut
	Julie	30'erne	Sulisoq, saqisoq timmisar	Immersuisoq	Angerlarsimaffik	Qallunaatut
	Inuk	17 år	Nutsilfersunut sullissisoq	GIF'ip attavia	Angerlarsimaffik	Kalaallisut
	Peter	68 år	Atuarfiup pedelia	Immersuisoq	Angerlarsimaffik	Kalaallisut
	Daniel	80 år	Utoqqa-linersialik, piniartuusimasoq	Sissami aperisaq	Sissami	Kalaallisut
	Kunuunn-guaq	14 år	Atuartoq 9. kl.	GIF'ip attavia	Angerlarsimaffik	Kalaallisut
Qeqertarsuaq	Inge	39 år	Siumoortumik utoq	Immersuisoq	Hotelip inaataani	Kalaallisut
	Inunnguaq	24 år	Pisiniarfimmiaqtisoq	Immersuisoq	Angerlarsimaffik	Kalaallisut
	Nick	43 år	Siumoortumik utoqqalinersiutilik, namminersortoq	Ilisimarimasaq	Angerlarsimaffik	Qallunaatut
	Aputsiaq	56 år	Piniartoq	Anep innersuutaa	Peqqissaavik ataatsimiittarfik	Kalaallisut
	Ane	56 år	Peqqissaavik ataatsimiittarfik	Immersuisoq	Peqqissaavik ataatsimiittarfik	Kalaallisut
	Nora	20 år	Allaffimmiunngorniaq	Immersuisoq	Hotelip inaataani	Kalaallisut

arfissaasut qanoq atorneqartingersut misissuiffigineqarput, apersorneqartup inuunermini avatangiisii annerusumik paasisaqarfugalugillu takorlooruminarsitinneruniarlugit. Nuummi Quassussuarmut pisutsilluni, Ilulissani puisinniaqataanermi, Qeqertarsuamili Kuannit tungaannut pisuttuarnermi peqataasut atugaat maluginiarneqarsimapput. Taamaasilluni peqataasut peqatiginerisigut, kalaallit qanoq timiminnik atueriaaseqarnersut, avatangiisiminnillu qanoq atuisarnersut eqqartorneqartullu timitsigut nammineq misigaagut.

Apersuinermi najoqqutassat atorlugit apersuisoqarpoq. 30-120 minutsinik sivisussuseqartunik. Apersuinikkut tamatigoortumik makkua paasisaqarfigerusunneqaramik

- Peqataasut ulluinnarminni sunngiffimminnilu qanoq aalasarnersut,
- Timiminnik aalatitsiniarnerminni suut kajumissaatigisarpaat atorfigalugilluunniit,
- Timimik atuinissaminnut qanoq kajumissuseqalertarnersut

Apersuinerit amerlanersaat inuit ataasiakkaarlugit apersorneqarput, apersuinermili ataatsimi marluutillugit apersorneqarput. Apersuinerit aqqanillit peqataasup angerlarsimaffiani ingerlanneqarput, arfineq-marluk allani apersorneqartut. Angerlarsimaffinni apersuerusunnerusarpugut, kikkuunersut qanorlu inuuneqarnersut paasilluarnerussagtsigu. Angerlarsimaffimi aalanerit qanoq ittut ingerlanneqartarnersut aamma itisile-ruminarnerusarput angerlarsimaffianniikkaanni. Angerlarsimaffimminni aalasarnertik akisinnaanerulertaraat aamma misigisarparput angerlarsimaffianni apersoraangatsigit. Apersuinerit aqqaneq-marluk kalaallisut ingerlanneqarput, arfinillit qallunaatut. Apollonie kalaallisut apersuisuusarpoq, Birgittelu qallunaatut oqaluttunut apersuisuusarluni.

Apersuinerit tamarmik immiussissumik nassatarineqartumik immiunneqartarput, taava Apollonie'p oqaatigineqartut tamaasa allattortarpai Birgittelu taakkua aallaavigalugit nalilersuisinnaasarpoq. Kalaallisut apersuinerit qallunaatuunngorlugit allatorneqartarput. Tassani peqataasut tamarmik nalilersorneqartarput. Nalunaarusiami atit atorneqartut peqataasut aterivinngilaat.

3.4. Misissueqqissaarnermi periutsit

Apersuinerit misissueqqissaarnermut nalilersuut NVivo atorlugu nalilersuiffigineqarput. Tassa paassisutissat aallaavigalugit aammalumi nalileeriaaseq pioreersoq atorlugu nalilersorneqartarput. Allatut oqaatigalugu misissueqqissaarnermi aallaavigineqartarput eqqartukkat kiisalu ilisimatuussutsikkut suliat tamakkununnga tunngasut pingaru-teqartutut saqqummiuttaagaat.

4. Misissueqqissaarnerit

Misissueqqissaarnerit assigiinngitsunik pingasunik immikkoortortaqarpoq.

Immikkoortumi siullermi peqataasut ulluinnarminni sunngiffimminnilu ileqqoralugu aalariaasi nassuaatigineqartarpuit (takuuk immikkoortoq 4.1.). Kalaallit ulluinnarni inuunerat qanoq ittarnersoq, timimillu atuineq inuunerannut qanoq ilaatigisarnersoq paasiniarlugu taamaaliortoqarpoq. Kalaallit inuunerminni ulluisa assigiinngissuserujus-sui suunersut taamaaliornikkut ersersinneqartarpuit, taamatuttaaq erserninniarneqar-put pinngortitamiinnerminni, sunngiffimminni, suliffimminni, angerlarsimaffimminni orninniakkaminnullu ingerlasarnerminni assigiinngissusiat.

Misissueqqissaarnerup immikkoortup appaani peqataasut timiminnik atornissamin-nut kaammattuutigisartagaat suunersut misissoqqissaarneqassapput (takuuk imm. 4.2). Tassanittaaq soqtiginninnermut, kulturimut, inuuniarnermilu avatangiisinut aam-alumi kajumissuseqalertarnermut tunngasut tikinnejartussaapput.

Misissueqqissaarnerup immikkoortuata pingajuanni peqataasut timiminnik atuiniar-nerminni aporfigisartagaat misissoqqissaarneqartussaavoq (takuuk imm. 4.3). Tassanit-taaq tikinnejassallutik inuttut avatangiisitigullu aporfiusartut.

4.1. Ulluinnarni sunngiffimilu aalariaatsitut ileqqut

Immikkoortumi uani nassuaatigineqassapput peqataasut ulluinnarminni sunngif-fimminnilu aalariaatsitut ileqqui. Nuummiut ulluinnarni inuunerat sunngiffiallu sam-mineqaqqaassapput (Bolette, Hans, Kristian, Paninnguaq, Marie aammalu Naya). Taava Iluliarmiut ulluinnarni inuunerat sunngiffiinullu tunngasut sammineqassapput (Smilla, Julie, Inuk, Peter, Daniel aammalu Kununnguaq). Naggasiutigalugu Qeqertarsuarmiut ulluinnarni inuunerat sunngiffiinullu tunngasut sammineqassallutik (Inge, Inunnguaq, Nick, Ane, Aputsiaq aammalu Nora).

Nuuk

Bolette

Bolette imminut “*timersorpiartanngitsutut nalilerpoq*”. Taamaakkaluartoq ullaat tamarlu-innaasa timini aallatillugu imatut aallartittarpaa:

“Ullaakkut iteraangama imaaliulaartarpunga [qitini qissallatsippaa taavalu tununi pukusummilu siaarsartarneri takutillugu]. Ukioqqortusiartorama malugisinnaavara qeratanerulersimallunga. Kisianni tassa pukusuga tunoralu siaarsaappaalaartarpakka [...] taava suliartornissannut piareertarpunga.”

Ilisaritinneq: Bolette

Bolette 52-inik ukioqarpoq. Maniitsumi inunngorlunillu peroriartorsimavoq, Nuummili illoqarfiup qeqqani inissiami nutaami angisuumi uinilu najugaqarput. Allaffimmi Namminersorlutik Oqartussanik sullisisumi aqutsisuuvvoq.

Bolette "timersorpiartanngitsutut nalilerpoq", ulluinnanili eqqartoraangamiuk taamaappasinngivippoq. Timersorpiannngitsutulli nalilerneranut patsisaasinnaa-voq, siornatigut unammisartuusimanera. Unammisartuugunnaarsimavorli. Arsarneq soqutiginerusimagaluarpaa. Arsarnermi nuannarisimaqaa, inuunera-nilu assut initusimalluni. Ukiulli qulit matuma siornatigut ernini annaagamiuk tamanna allanngorluinnarpoq. Ernini toqummat peqatiginagu allatut nun-arsuarmiinnissani nassaariniartariaqarsimavaa. Paasisimavaalu timersorneq arsarnerlu inissaqartikkunnaarsimallugit. Bolette-mmi erninilu timersorneq aalluteqatigisimagamikku. Erninilu amigaatigigamiuk inuunini timersornermut tunngasoq matusariaqarsimavaa.

Bolette suliffimminut angerlamullu cykelertarpoq. Sila qanoq ikkaluallaraangalluunniit cykelertuaannarpoq. Imalu patsiseqarnerarpaa:

"Suliffinnut piareersarniarlunga taamaaliortarpunga sulinermalu nalaani suso-qarnissaanut piareersarniarlunga. Angerlaraangamalu suliannut tunngasut poortortutut ittarpakka. Niaqoralugu salittutut ittarlugu. Silaannarissumut anillalluni malugalugulu... [assammi nuiuinik ulussani toortalaarpai]"

Suliffimmut angerlamullu cykelertarnerit Bolettemut pingaaruteqaqaat. Bolette suliffim-minut ungasinngilaq, arlaleriarlunili allakkoorluni angerlartarpoq. Cykelernermini ullormi suliffimmini pisussanut angerlaraangamilu suliamti poortutut qimannissaannut tarnikkut piareersartarpoq. Bolette-p erseqqissaatigaa anilluni silaannarik anori silalu malugigaangamigit qaratsani salinnerusinnaasarlugu, pisussanullu tullinnguttunut piareersimalertarluni.

Bolette allaffimmi sulisarpoq, taamaattumik sulinera uninngaannarfusorujussuuvvoq. Ullorlu naallugu issiarusaarnissani ajornartittarpaa. Timini aalatilaarlugu iluarusuut-tiginerusaramiuk. Taamaattumillu suleqatini ornillugit oqaloqatigerusunnerusarpai, emailimik nassinnagit sianerfiginagilluunnit. Tamakkua allamut nikilaartarnerit Bolettemut iluaqutaasarput issiaannarlunilu iluaalliornissaraluanut iluaqutaasarlutik. Bolette sunngiffimmini ukiukkut vandaerobic-ertarpoq ukiorlu kaajallallugu kalattoortarluni.

"...Vandaerobic ukiukkuinnaq ingerlasarpoq. Kalattoornerli ukioq kaajallallugu ingerlasarluni [...] Vandaerobic peqqinnissaq pillugu aalluttarpara. Ajunngilaq aalanissarali pingartinnerullugu aalluttarpara [...] Kalattoorneq nuannertarner-mik [...] Nipilersuut aalanermut atorlugu nuannaraara. Aamma nuannernermik.

Illartaqaagut. Kukkusoqaraangat... illartaqigatta [...] Aamma tamanna kalaallit kulturigigamikku”

Vandareobic taamaallaat ukiukkut aalluttarpaa, peqqinnissarlu pinerullugu aalluttarpaa. Taanna ajunngilaq, kisianni kalattoorneq nuannarinerpaasarpa. Tassani uummatip ilungersortinnissaa timilluunniit aalatinissaa peqqutigineq ajorpaa. Kalattoortarporli nipilersuummut aalaneq nuannarigamiuk. Allanillu peqateqarneq aamma nuannarigamiuk. Illartarlutillu nuannisartaqigamik. Bolette vandaerobic-eriarlunilu kalattooriarfissa-rinngisamini angerlarsimaffimmini eqqisisimaartarpoq. Bolette’p ernini annaavaa ernera tyvet qaangilaarlugit ukioqalereersorlu. Sunngiffimilu eqqisisimaarnissaq annertune-rulersimavoq ernerata toqoreernerata kingornali ammalu ukioqortusiartornera ilutigalugu, taaneqareersutulli Bolette sivisuumik uninngasinnaassuseqanngilaq. Nammineq oqarnermisut ”eqqissiveqanngitsuuvoq”. Taamaattumillu pinguaatit eqqarsarnartut maluginiagassartallillu inimi ersippu. Karsimiittut arlaat issianermini aalluttuaannarpai. Ilaquyttani ikinngutinilu arnat amma ilagisaqai. Ilaquyttani ikinngutinilu ilagigaangamigit peqatigalugit assigiinngitsunik spil’lertarput. Illumi suliassat assigiinngitsut aamma suliarisarpai: Pisiniarnerit, errorsinerit, asaaneq, iganeq. Inissiaq torerpasitsikkusuttarpoa ingasattajaartuunngilarli. Illup iluani suliassat ilaat nuannarinerusutut iganerunerarpa. Iganeq nuannarisaraa (assullu iggarilluni). Bolette uialu nunaqarfiusimasumi illuaraqarput, aasakkullu sapaatip akunnerata naaneri tamaasa ornittarpaat. Tamaani illuaraq iluarsartuuterusaartarpaat, pisuttuarlutik, aalisarlutik, naasunik katersisarlutik igasarlutilu. Silagitsillugu silamiittuaannarput. Silarlukkaangat isersimallutik inugarlutiluunniit nuannisarusaartarput il.il. Illuaqqami aallutassarpassuusartut pisariaqartullu nuannarisarpai. Ataatsimooqatigiinnermut peqataanissani nuannarisarpa, illuaqqamilu peqatigiilluni suliassat ingerllauarnissaannut ikuuttarluni. Illuaqqamiitillutik nerisassanik piareersanissaq iganissarlu nuannarisarpai.

Hans

Hansi ullaakkut iteraangami innangaaqqaartarpoq eqqarsaatigiutigalugu ullormut suliassani eqqarsaatigiutigalugit. Makikkaangami kaffilioqqaartarpoq. Kaffisuutigalunilu suliartornissaminut piareersartarpaq. Piareeraangami suliartorniarluni biilerluni 4 km ingerlasarpai. Suliffimmini ullormut qanoq aalatigisarnera assigiinngitsorujussuusarpaq:

“Sulerinerluta apeqqutaasarpaq. Timera atortorijussuusarpa, ikiueqqaarneq pillugu ilinniartitsigaangama. Nikorfasaqaanga assigiinngitsunik suliaqarlunga [...] Ilaannili issianartorijussuusarpaq, ullulli ingerlanerani timera aalaterusaartuartarpara. Isikkakkami aalatillugit ingerlaarusaartuartarpunga [...] Nikorfalaarluni aalasarnissaq pingaaruteqarsoraara. Suliffimmeli oqartarpugut issiaannassagutta sinilissalluta, taamaattumik minutini tallimani nikorfalaartarpugut’ Taamaalior-tarpugullu minutini arlariinni issiasimagaangatta. Issiaannarneq ajortarami”.

Hansi sulinermini ilaannikkut issiaannalertaraluarluni, aalaniarluni iliuuseqartuaannarpaq. Suliffimmi kultureqalersimapput, ullup ingerlanerani nikorfasariaqartassallutik.

Ilisarititsineq: Hans

Hans 69-inik ukioqarpooq. Aasianni inunngorpoq llulissanili peroriartorluni, maannakkullu Nuummi najugaqarluni. Nuliani najugaqatigaa. Sisamanik meeraqarput arfinilinnillu ernutaqarlutik. Nukappiaqqat tallimat niviarsiararlutaataaseq. Hans automekaneritut ilinniarsimavoq, ilinniakkamini ilinniartitsisartutut aammalu qatserisartuni pisortaavoq, ullumikkullu Nuummi ilinniarfimmi ilinniartitsisuuvooq. Hans-ip nuannarisaraa assigiinngitsunik aaqqissuussillunilu sananissani. Arfan- niartartuni peroriartorsimanini patsisigaa, taamani tamakkua inuunermi nalinginnaasimammata:

"Arfanniartartut akorngani peroriartorpunga, taamaattumik taamatut inuuneq sungiusimasaraara. Qaratsanniiginnarput. [...] Meeraallunga umiatsiaaqqa-nik sanasaqaanga. Nukappiararlalla Kangaatsiameit Aasiannut nuunnikuusoq aamma umiatsiaaraliortarpoq – allaanerusunilli. Immitsinnut isumassarsiorfiginissarput ilikkarpalput. Assigiinngitsunik isumassarsiffigisarpara taannalu aamma uanniit umiatsiaaraluarnissaminut isumassarsisarpoq. Nuannertaqaaq. Umiatsiaarliorsinnaasaratta pitsasunik iluanaartarpugut."

Umiatsiartarnerminut aamma taanna patsisigitittarpaa aperineqaraangami sooq umiatsiartarnersoq:

"Arfanniartartuni peroriartorama."

Peqqinnissarlu anguniarlugu taamaaliortarput. Hansi suliffimminiit angerlaraangami assessorluni suliassaqtuaannarpoq. Ilaqutariit aquuteralaqarput, umiatsiaaraq biilillu, isumagissallugit iluarsaassallugillu akisussaaffigisai.

"Taartissanik peqaraangama nammineq suliarisarpakka taartissarsiniarnissarlu isumagisarlugu. Ilaannikkut nammineq suliarerusaartarpakka, taartissaqann-gikaangama [...] Sakkunik atortaqaanga. Piluttuutaasinnaasarpoq, putoorut allaluunniit. Nuannarisaqaara [...]"

Tamaanngippat Hansi sulereernerup kingorna aallartarpoq sunngiffimminilumi:

"Ippasaqpisiniarfiliareeratta aquuteralak orseratsigu angerlartigata angalaala-arput. Sila nuannernermik. Sunngiffimi umiatsiartuaannarpunga aalisari-arlunga [...] Aallartigata sumunnassanerluta sulerissanerlatalu aalajangereertarpalput. Nuliara nuniakkusuttaqaaq, taamaaliortarpugullu. Aalisartarpugut Nuummukaqillatalu. Aallaat nassarsimagaangatsigu puisinniaqqaartarpugut."

Hans aamma timigissartaqaaq timersortarlunilu suliffimminiit soraareeraangami, sunngiffimminilu. Cykelertarpoq, ujakkaartarluni, rulleski-tarlunilu.

Kristian

Kristiaap ullui assigiinngittaqaat, ernini imminiinnersoq apeqqutaatittarpaa, suliffi aamma allanngorartorujussuuusaramik. Kristiaap ernini imminiitikkaangamiuk sulinn-gikkaangamilu meeqquerivimmukarnissaa ullaakkut iteraangamik piareersalertarpaa. Piareeraangamik meeqquerivimmukaattarpaa. Tamatuma kingorna angerlartarpoq eqqisisimaariarluni nerisarpoq kingornali fitness-iliartarluni.

“Ullup qeqqasioreeraangama timigissariartarpunga. Qasujaallisarnissamummi pifissaqartoqarsinnaasuannarpoq. Arsaattarunnaarama håndboldtertarun-naaramalu ajoqusernikka pillugit fitness-iliartarnissara nammineq aalajanger-agaraa. Ukiut qulit matuma siornatigulli.”

Kristiaat qasujaallisareeraangami ernini meeqquerivimmut aasarpaa. Kristiaap pingartippaa ernermi ullup ingerlanerani timiminik aalatitsisimanissaa. Taamaattumik ernermi aareernerata iganissamilu akornganni ernermi aalanissaa tapersorsorniartarpaa. Ilaannikkut naluttarfimmukartarput, ilaannili pinngortitami pisuttuartarlutik, pinnguartarfimmukartarlutilluunniit.

Ilisarititsineq: Kristian

Kristian 31-inik ukioqarpoq. Nuummi peroriartorpoq silih Nuummiilluni. Illoqarfiup qeqqani inissiani nutaannginnerusuni najugaqarpoq. Kristian erneqarpoq mikisumik. Ernerata arnaalu Kristiaallu qimannikuupput najugaqtigikiunnarnikuullutillu. Ernermi arnaalu Kristiaallu ullut 14ikkaarlugit ernertik tigummisarpaat. Kristian meeqqat atuarfiannik naammassinnissimavoq ukiunilu kingullerni isumaginnin-nermut tunngasutigut suliaqarsimavoq. Meeqqat inuusuttullu angerlarsimaffianni suliffeqarpoq. Kristiaap inuunerani timersorneq timigissarnerlu initusaannarsi-mapput. Meeraalluni inuusuttuullunilu håndboldtertarsimaqaaq, seeqqumigulli ajoquserami håndboldtissaarsimavoq. Taarsiullugu timigissarneq gaming’ilu aallullualersimavai.

Kristiaap ernermi timiminik atuinissaminut ileqqoqarnissaa pingaartippaa. Ernermilu inuuneranut pissusissamisoortumik ilaatikkusuppa. Aammali pingaartippaa ernermi suna aallutissallugu nuannarinerlugulu nammineq paasissagaa. Taamatullu Kristiaap kissaateqarneranut timip aalatinissaa naleqartitaanut ilaagami. Aallutap aallutiinnarnissaanut kajumissuseqartuaannarnerup pigisuaannarnissaa pingaartikkamiuk, ernerminut ingerlateqqissallugu kissaatigeqaa.

“Timiminik atuisarnissaa kissaatigaara, timersorluni aallussinerusariaqanngilaq. Ullukkut timini aalatikkuniuk naammappoq. Uanga nammineq meeraallungali timimik atuisuaannarpunga, uannut pingaaruteqarpoq timima aalatinissaa. Ernera meeraanerminik timiminik atuisalernissaa kissaatigaarattaaq, timimi aalatinissaa ilikkartariaqaramiuk. Imaanngilaq uanga aalajangissagiga suna timersuutigisassaneraa, nuannarisaminilli aallussinissaa kissaatigaara.”

"Piffissami kingullermi nalunnguariartaqaagut. Ullut tamakkernagit, kisianni... Aasakkut silamiinnerusarpugut. Sissamukarlunga, pinngortitamukarluta pinn-guartarfimmukarlutaluuuniit. Pinnguartarpoq, arpaqattaarluni, sisoortarfikkut sisoqattaarluni. Pinnguaqatigiittarpugut."

Nerereeraangamik ernerelu innartitaareeraangat Kristian innarnissami tungaanut qaraasiakkut spil'lertarpoq. Kristiaap gaming soqtigisarisorujussuvaa. Angerlarsimafialu taamaanneranut sunnerteqqasoq takuneqarsinnaavoq. Kaffilerfii Super Mario-mik, Batman-imik Pokemon-inillu assitaqaramik. Iigaanilu Super Mario-ip assingi nivingapput. Inimi igalaat marluk akornganni allaffiup qaavani qarasaasiap skaermitaa nutaanngitsoq playstationilu ersipput, issiavillu gamer'inoortoq tassaniilluni. Kristian oqaluttuarpoq ernini tigumminngikkaangamiuk assut spil'lertarluni:

"Ernera innareeraangat innernissama tungaanut spillertarpunga [...] erneranaanaminiikkaangat ullukkut spillertaqaanga [...] Ullaap tungaani 3-4 tiimit spillersinnaasarpunga ullaakkorsioreaangama, ernerelu ilaginngikkaangakku, taava qasujaallisareernerma kingorna aamma spil'lertarlunga unnukkullu nere-reernerup kingorna innarnissama tungaanut aamma spil'lertarlunga.[...] Call of Duty aammalu War Zone spil'lertarpakka, spil'lertaqaangalu..."

Kristiaat suligaangami ilaannikkut ataannartumik 24 tiimit ataannartumik sulisarpoq, tamatuma kingorna ullut 3-5 sulisussaaneq ajorpoq. Kristiaat Nuummi meeqqat inuusut-tullu angerlarsimaffianni sulisarpoq. Sulinerminilu aallussisaqaaq:

"Sulinitsinni timersortaqaagut. Arpattarpugut pinngortitamiliuunniit pisuttuar-tarluta. Pinngortitami pisunnerit takisinnaasarput. Ullaat tamaasa arpattar-pugut. Nalunaaqutaq 5 imaluunniit 5.30 makittarpugut 4-5 kilometerit arpattar-lutigit. Ullaakkut arpanneruvoq taanna. Ualikkut arpattarpagut 7-8-10 km."

Kristiaap sulinermini timimik atuinissaq nuannaraa, inuttulli sungiusaasunngornissani kissaatigisarpa, taamaasilluni aalariaaseq nuannarisani sulinerup nalaani aallussinaanerulissagaluaramiuk.

Paninnguaq

Paninnguaq uisarusernermik eqqugaasimavoq "silarsuarmioqataalernissaminullu piareeqqingajalerluni." Taamaammallu massakkut angerlarsimaannarneruvoq. Ulluin-narnilu inuunera taamaattoqarneranut takussutissaqarpoq. Ernerminut piffissaq atorlu-artarpa aangerlarsimaffimilu aaqqissugassat suliarinissaannut, aammali sinilaarluni eqqisisimaarnissaq, atuarnissaq Netflix-ernissarlu pingaartittarpai.

Ullaakkut Paninnguup angutaataa ernertillu siulliullutik makittarput. Ullaakkorsiutis-sat piareerpaleraangatigit makittarpoq nereqatiginiarlugit. Nerereeraangamik ernerat qorfimmik atuinissaanik sungiusagaasarpoq, taquassiorqarluni iluarsaassisqarlunilu.

Ilisaritinneq: Paninnguaq

Paninnguaq 38-inik ukioqarpoq. Iluiarmiuuvoq, massakkulli Nuummi inissiani nuta-anerusuni uini erninilu ilagalugit najugaqarpoq Massakkut angerlarsimaannarpoq uisarusernermik napparsimalersimanerup kingunerisaanik meerartaareernermilu kingorna sulinginnini sivitsoramiuk. Paninnguaq timersortartuunngivissutut imminut isigisarpoq. "Sofap inuatut" imminut isignerusarnerarpoq, taamaattuaannar-simanerarpaalu; aamma meeraagallarami atuakkamik atuarusunnerusarsimavoq timersoriarnerminngarnik timigissarnerminngarnillu. Ilaquttat kisimik sofamiit nusussinnaasarpaat pinngortitamukartillugulu:

"Ullut arlaanni angutaatima itertimmanga [ernerlu] ulluunerani sineruttortugut pinngortitaliaqatiginiarluta paarnaqtinik juullimut atugassanik katerseqatigin-iarluta. Qatimaluffigiinnarparaluuuniit, sinillualeruttorattami, taava taanna pillugu itertilluta. Pinngortitamiilerattali angerlarusunnarunnaarluni. Nuannivataarluni, naasut assigiinggaangaarlutik. Angerlaratta imatut eqqarsalerlunga, akulikin-nerusumik taamaaliornerusariaqartugut. Kisiannili pinngortitaliaqqinngilanga. Pinngortitamiikkattali kusanarsuaarluni. Soorluluunniit angakkuagaq."

Tamatuma kingorna ilaqtariit biileqatigillutik ernerat meeraaqiviliaanneqartarpoq. Paninnguuup eqquittarpaa, angutaataa suliartortoq. Ernini meeraaqqueriviliaatereeraangamiuk pisiniarfiliarnerusarpoq angerlamullu bussertarluni. Ulluunerani illumi suliassanut eqqissisimaarnissamullu piffissaq atorneqartarpaa. Illumi suliassat tassaanerusarput iluarsaassinerit, asaanerit aammalu iganerit. Paninnguaq ilaqtanilu massakkut inis-siaminnut ukiup affaata matuma siornatigut iserterput. Suli inissivissimanngillat anneru-sumillu iluarsaassisooqaleruttorluni. Paninnguaq nukissaqaraangami piffissani annertoog taakkununnga atortarpaa.

Eqqissisimaaraangami atuakkanik atuarnerusarpoq, netflixinngikkuni sinilaartarpoq. Ualikkut ernini aajaartarpaa. Angerlartillutillu trampolin'ertarput, cykel'rlutik pisut-tuarlutilluunniit. Ernermi ullut tamaasa aneernissaa aamma pingaartitaraa, ullullu tamaasa aalanissaa pingaartitaralugu.

"Bussinut ilaallunga ernera aasarpa. Taava trampoli'nertarpugut, cykel'eqat-tarluta. Taamaattumik aalasarpunga. Erneralu ilagigaangakku issiaannarneq ajorpunga [...] Ujaqqanik pinnguariartarpugut. Ullut tamaasa aneertarpugut. Cykel'ertarpugut traktor'ialuunniit pinnguaralugu, taamaanngippat uani ingerlaarfiliortarpugut arlaannilluunnit iliuuseqarluta. Aalanissaa assut eqqu-maffigineqartarpoq [ernerata] uattulli atuakkamut tammaannartannginnissaa anguniarlugu. Tamanna uannut pingaaruteqartorujussuuvooq."

Angerlareeraangamik qorfimmi aqunnganissaanut sungiusarteqqittarpaa nalunaaqutaq

17-18 missaanni unnukkorsiortigatik. Unnuckaangat angerlarsimaffiup aqagussamut piareersimaqqinnissaa isumagisarpaa, taavalu atuakkamik atuaruni eqqisisimaarsin-naasapoq, ilaqtutti Ilulissaniittut skype-tigut oqaluuterusaanngikkunigit fjernsynersinnaasarluni. Arlalitsigut isiginnaakkaminut tiguartittarpoq kingusinaarlunilu innartarluni.

Sapaatip akunnerata naanerani sulinngiffeqarnerullu nalaani Paninnguup ullua taama-aginnapajaartarpoq, kisimiippallaaranili ilaqtutminik ilaqrnerulerarluni.

Marie

Tulliulluni Marie oqaluttuassaaq soraarummeernissani pissutigalugu ulluinnarni suli-sussaannginnerminut tunngasut aallaavigalugit:

Marie ilaquaalu unnuisunik tikeraarteqarmata, angerlarsimaffianni ullaakkut nalinnginnarmiit nipaarsaарnerusussaavugut. Taamaattumik Mariep panni silamut annillugu ullaakkorsioqatigaa illaarlugulu. Silameeriaramik nalinginnaasutut nerrivim-miinngeriarlamik silami aalanerujussuanngorput.

“Makippunga. Oqareernittullu tikeraartoqarpugut. Taamaattumik angerlarsim-affitsinni eqqisisimanerusussaavugut, piaartumillu paniga silamut annippa. Silamut ingilluta ullaakkorsiulerpugut illaarlatalu, nipiliunnginniassagatta. Taamaalillatalu pisarnitsitut nerisarfimmiunngeriarattu silameeriatarattu aalanerujussuanngorpugut Isersimaffigisap/avatangiisip sunniuteqartassusia tupinnaqaaq.”

Piareeratta ikiortasaartoq takkuppoq panippullu meeqquerivimmukaallugu. Marie kingusinnerusukkut soraarummeertussaagami, akunnialunnguit atuarniarluni ingippoq. Marie master'itut ilinniarneq sulifimmi saniatigut ingerlappaa. Soraarummeertiganilu akunnerit 10-12 minutsit pisuttuaqqaarpoq. Marie soraarummeereerami akunnerup ataatsip missaani sinippoq. Sinilaareeramilu Marie uianilu nalunngisaminnik madrasisiniarlutik anipput. Uialtu madrasseq biilinut ikiniarsarinerani Marie nalunngisamik meeraallu minutrialunnguani pinnguartarfiliarput. Madrassilu angerlarsimaffimminnut inissereera-mikku meeqquerivimmukarput angajoqqaanut aaqqissuussamut peqataajartorlutik.

“Aaqqissuussamik suliaqartussaavugut. Ajoraluartumilli meeqqanuinnaq aaqqis-suussaavoq. Inersimasut nikorfaannarpugut pattaallatalu, meeqqat puunik arpaliullutik unammineranni. Taava hotdogsituuteriarluta angerlarpugut..”

Marie'p panini biilinik aanerusrpaa. Cykelerusunnerugaluarpoq nappaatinili pissuti-galugit nukissaqartinnagu. Taarsiullugu piffissaqarluarluni aallertarpoq, taamaasilluni assakatsiaqqaarnissamut nivinngaarfimmilu misiliinissaminntu piffissaqarsinnaanias-sagamik. Taamaalilluni panimmi naapinnerani aalaneq ilanngunniartarpaa.

Meeqquerivimmi aaqqissuussaminngaaniit angerlamut apuukkamik Marie paninilu innarput. Tamarmik ullormi aqqusakaakkaminni qasullutik.

Marie'p suliassaanut ilaavoq innuttaasut ilaannut pinnguarneq aqqutigalugu timimik aalatitsinissamik pilersitsinissaq. Taamaattumillu sapaatip akunneranut arlaleriarluni sulinermi nalaani aalasarpoq. Marie'p pinnguarnissani nuannareqaa, sulinerminilu anguniagaraa innuttaasut akornganni sullitami aalanermik nuannarisqalersissallugit.

Sapaatip akunnera sakkortusimalluni naagaangat nukissaalattitsisarpoq. Taamaat-

tumillu sapaatip akunnerisa naanerini angerlarsimalluni eqqisisimaarnerusarpoq, angerlarsimaffimmilu suliassanik isumaginnittarluni, ilaqtariilli tamakkerlutik angerlarsimagaangamik qiteqatigiittaqaat.

“Alanissannut nipi assut aalajangiisuuusarsoraara tassami angerlarsimatilluta tv radiohuunniit ikumagaangat, qittitaqaagut. Angerlarsimaffitsinni qitinnikkaagnarpugut. Pingasuulluta tassani timerput aalatinnepaasarunarpaput [...] Qitinneq isiginnaartitserpalaartorujussuusarpoq. Erinarsorlatalu nipilersortaqaagut. Hal-iminipilersuutaanerusunik. ’Disko-rpalaartut’ ’Pas på den knald røde gummibåd’, ’Det smarte ding dong super duper sing song’. ’Pas på den knald røde gummibåd’. ’Det smarte ding dong super duper sing song’ tusarnaartarpagut. Aalasaqaagut. Pissisaarnerput unitsittarlugu. Timi tamaat atorlugu qitittoqartarpoq, uppatit, qingaq isikkat, talit, tassa suna tamannguat ilanngullugu qitittarpugut.”

Ilaannikkut illuaqqami piniartarfimmiittarput. Tassaniikkaangamillu qaqqani pisuttarput illuaqqamilu nuannisarusaartarlutik:

“Sapaatip akuunnera kingulleq illuaqqamiikkatta panipput ilagalugu. Qaqqani pisuppugut. Panipput sisamanik affarmillu ukioqarpoq, taamaattumillu qaqqani qullarternerulersinnaanikuulluni. Panigalu tassani pilutanik katersivugut naamaniartarlugillu. Küsa katersagut tigusiffigeriarlugit issiarusaarnitsinni naamallugillu ussillattaalerpagut [...] Peqittarniarlatalu nikorsarpugut, aamma ippattoqarsimammatt kuummut errortuijartorpugut. Taamaattumik timimik atuingaatsiarpugut, angalanerput aalanissamik siunertaqanngikkaluartoq [...] Sivinganikkut aputikkut assakaasaqattaarpugut. Taava unammissutigileqaarput, misissulerlugulu qanoq assakaalluarsinnaanerunerluta. Assakaanerit assigiinngiaartillugit.”

Ilisarinneq: Marie

Marie 34-inik ukioqarpoq. Danmarkimeersuuvoq Nuummilu ukiuni 8-ni najugaqarsimavoq. Nuup qeqqani illumi najugaqarpoq uini panitsillu sisamanik ukiulik najugaqatigalugit. Pillorissaasutut ilinniagaqarpoq. Sapaatip akunneranut akunnerit 20it sulisarpoq, innarluuteqarnini pissutigalugu, ipinermigut nappaateqarnini pissutigalugu. Nuummut nuukkamili aalanermini piginnaasai ajorteriaru-jussuarsimapput, timersornissaminut timigissarnissaminullu periarfissai ajorteriarujussuarsimammata.

Marie-p pinnguarneq nuannareqaa namminerlu oqaasii malillugit Nuummi sisoorhaarfiit tamaasa sisoorfigereerpai. Timip aalatinissaanut ilaqtariinnut kaammattuisuuvoq peqateqarlunilu aalanernut tamamut ajugaanniunernut angusaqarniarnernullu attuumassuteqanngitsunut.

Naya

Naya'p panini itersarlugu ulluni aallartittarpaa, tamatumalu kingorna atuariartornissaq suliartornissarlu piareersaaffigilertarpaat. Naya napparsimasut kattuffianni atorfeqarpooq. Suliffia angerlarsimaffianiit 100 meterinik ungasissuseqarpoq, taamaattumik pisuluni suliartorlunilu angerlartarpoq. Sulinermi ulapittaqaaq, nuannareqaali suliffini, tamanillu salliuttarlugu. Issiaannarnerulluni sulisarpoq.

“Issiaannarneruvunga. Ataatsimiinnerniit ataatsiminnernut pisuppiarneq ajorpunga. Ungasilaartaramillu pisunnissaq piffissaajaataasussaammat taxa’rtarpunga. Cykel’erneq ajorpunga piffissaajaataasussaammat.”

Naya sulinerminut tunngasutigut aaqqissuussanoqakkajuppoq, ualikkut unnukkullu nerinertalinnut. Ullorsutimini allassimasoqanngippat panini eqqisisimaaqatigisarpaa. Fjernsynertarput atuakkanilluunniit atuarlutik:

“Paniga angerlarsimaqatigisarpara nuannisaqatigalugu. Filmertarpugut, Netflix serialu, atuakkanik atuartarpugut. Suulluunniit sulifimmut attuumassuteqann-gitsut. Uisarusernangitsut, soorlu Joey. Ross, Rachel [illarpoql]. Immiartorfialuit rødvín-ituutigalunga. Tassa... cigaretsillu.”

Angerlarsimaffimi suliassanut tunngatillugu iluarisaminik suliaqartarpoq. Eqiagunigut akilerlugit suliaqartitsisarpoq. Errortassat nammineq isumagerusuttarpai, asaanissarli *“annuttunngortittarpaat”*, taamaattumillu akiliilluni asaatitsisarpoq. Iganeq nuannarisaraa, sapaatip akunnerili tamaasa take away-inik inniminniisarpoq. Ullut tamaasa igarusunnginnami.

Naya sunngiffimmini eqqisisimaaarnerusarpoq ilaqtutaniluunniit ilagalugit assassortarluni.

Ilisarititsineq: Naya

Naya 46-inik ukioqarpoq. Qeqertarsuup tunuamiuuvoq, inuusuttuullunilu angajoqqaanilu Nuummut nuussimapput. Meeqqat marluk kisimeeqatigai; erneq inersimasoq allamut nooreersoq, panillu qulinngiluanik ukiulik. Naya Nuummi illuni uiguleriaani paninilu najugaqarput. Naya napparsimasut kattuffianni atorfeqarpoq, sulinerminilu suliassarpassuaqartarluni.

Naya nammineq oqarnermisut inuuneq iluarismaarfigissallugu nuannaraa. Iliuusererutani maliinnarlugit iliuuseqartarpoq. Eqiagisani suneq ajorpai. Eqiagisaasalu ilagaat timersorneq, timersoqatigiiffinniinneq timigissarnerluunniit. Taamaattumik Naya timiminik atuinngitsorujussuuvoq. Patsisigineqarpaalu sulereeraangami qasuvittarnini, ulluinna rniliu allat salliukkusunnerunerarpai.

"Sapaatip akunnerata ingerlanerani sulinera sakkortusimappat taava ulloq naal-lugu sinerusaarsinnaavunga. Taamaanngippat anaanannukarlunga mersortarpunga. Aqagu kavaajassara Akilinermiut ilitserutaannik sanaaq inaassavarput [...] Ilaquatoriinni apersortittoqartussaatillugu, atualertoqassatillugu, ilinniakkamik naammassinnittoqassatillugu, taava avittartarpunga. Avittarluni tiguartinnar-torijussuuusarpoq. Akunnerpassuillu suliaqarnartarluni. Tassani issiasinnaavunga sinissananga, nerilaaginnartarlungalu, sapaatip akunnerata naanerani akunnerni 20-ini. Tassami aallulluarlugu angumersiniaalluni [...]'"

Naya ukiuunerani isersimanerusarpoq, aasakkulli sunngiffimmini pinngortitamiikkusuttarluni.

"Ukiuunerani isersimanerusarpunga. Aasakkulli silamiikkusunnerusarpunga. Tupermi sinillunga. Qatanngutiga umiatsiaqarmat angalaaqatigisaqaagut. Taamaanngippat panigalu Ivik Mala'lu, Greenland Croulers ilaaffigisarpagut. Pinngortitamukarnissarput pingaartitaraara. Aasap ingerlanerani Qooqqu Fesivalimut tuperiarsinnaasarpugut, illuaqqiarluta assigisaannilluunniit."

Naya sutigut tamatigut kajumissutsini kisiat aallaavigalugu iliuuseqartarpoq, eqiagisani aallunneq ajorpai. Timersorneq, timersortartunukarneq timigissarnissarluunniit eqiagigamigit ornikkusunngilai. Allat pingaartinnerusarpai. Kalaallilli kulturiannut ileqqinullu tunngasut soqtigisorujussuvai. Aalariaatsit peqataaffigerusutai tassaanerusarput kalaallit kulturiannut tunngasut, soorlu assarsorluni aallutassartai taavalu pinngortitamiinneq.

Ilulissat

Smilla

Smilla bipolære-mik nappaateqarami massakkut sulisinnaanngikkallarpoq. Illumili suliassat taarsiullutik initoorujussuupput:

"Ippasaq tallimanut qiteeqquukka iterpunga, innaqqippungali qasugama. Sinile-qqippungalu, uima arnaata sianerluni errortassanik isumaginnissinnaanersunga aperinissaata tungaanut, qatanngutaagooq pulaartussaammat. Errorsissuppara. Pisiniarfiliarlatalu. Qallersuutissat, ifflat allallu pisariartorpaguttaaq."

Smilla oqaluttuarpoq illumi suliassat suliarinissai pissusissamisuuginnartutut isigalugit.

"Sulissat suliariinnartarpakka."

Smilla'p nassuaatigaa illumi suliassat suliarissallugit nuannaralugit, timiminillu atuin-nerminut pingaaruteqartutut isigai.

Ilaannikkut YouTube-imi nipilersuutit tusarnaartarpai illuleriutigaluni. Isumamigut qaquismaartilluni nipilersuutit qitikkusutsilertarmanni:

"...taava qitillunga nuannarisarpara. Nipilersuut tusaraangakku qitilertarlunga. [...] Allat angerlarsimaffitsinni issiaannaraluartut aamma qitilertarpunga. Uninn-ganeralli ataqqisarpara. Nammineq kissaatigaat. Uangaana sivisunerusumik issiasinnaanngitsuuusunga."

Ilisarititsineq: Smilla

Smilla 37-inik ukioqarpoq. Tallimanik meeraqarpoq. Uini meeqqanilu angajulliit marluk ilagalugit inissiami marlunniq initialimmi najugaqarput illoqarfiup avatingajaani. Meeraq nukarliit pingasut ataataminni illoqarfimmi allami nunatta kitaata avannarliani najugaqarput. Arfinilissaanik naartuvvoq.

Smilla tarnimigut nappaateqarpoq sakkortuumik nakkangarujuussuanngikkuni aallaamarujussuartarluni, 2014imiillu taamaalersimavoq. Smillas bipolære'mik nappaateqarami massakkut suliffimmik isumaginnissinnaassuseqanngilaq. Ulluinnaanili illup iluani suliassat initunerujussuupput.

Smilla'p meeraalluni inuusuttuullunilu inuuneranut timersorneq initoorujussuusimavoq. Smillali anaa-nanngormat arnaata timersorunnaaqqusimavaa. Anaanat timersornissaat tulluussorinnginnamiuk. Smilla'p inuunerminut killileerujussuarnertut parnaarussaasutullu taamaattoqarnera misinnartissimavaa.

Illulerinngikkaangami inimi ilaqtallu nuannisaqatigiittarput, imaluunniit internet'se-
rusaarlutik innuttaasut attaveqaataanneerusaarsinnaasarloq.

*"Suliaqaqatigiippallanngilagut. Internet'si atorneqartaqaaq. Soorlu. TikTok.
Maani aliannaarsaarusaartarpugut [ini tikkuarpaa]."*

Julie

Julie timmisartumi saqisutut sulivoq. Ullut ilaat saqisutut suliffisarpai. Ulluni allani
'sillimaffigiinnartarpaa' suliartoqqusaariataarsinnaanini. Julie'p 'sillimasuusarnini' ima
oqaluttuarai.

Julie sulinngikkaangami sillimasuugaangamiluunniit, ullaakkut eqqissiivilluni pisarloq.
Meeqqanilu mikisut marluk kingusissukkut makittarput ullormullu piareersarusaartar-
lutik:

*"Ulluni taakkunani sulinngiffinni sillimaffigisanniluunniit meeqqallu eqqissiivilluta
pisarpugut. Arfineq-pingasut qaangereeraangagit missaanniluunniit makittar-
pugut. Meeqqat sivisuumik sinillaqqeqaat. Taava eqqissiivilluta pisarpugut. Makik-
kutta ullaakkorsiutiliuuttarpakka. Mannitorusuttaqaat. Mannitornikkaqaat,
immaqaana taamaammat angisuijusut. [illarpoq]. Manittortarput. Illeqqupa-
laaliukkatsigulu nerineranni youtube-rtarluta, kisianni ajungilaq. Taamaappoq.
Neriutaa titartakkanik isiginnaarneranni piareersartarpunga, ippassarlili aala-
jangiutereerpara angajulleq, ernerput meeqqanukaannagu ilagissallugu."*

Eqqisisimaarnermik nalunaaqutaq ingerlapallakkami. Panik qulinut qiteqqutsinnagu
tunniutussaasarmat, Julie angumersiniartariaqalersimavoq:

*"Niviarsiaraq qulit qeqqanut tunniuttussaammat makiaannginnattalu angumer-
siniaalerama meeraaqquerivimmum taxa'rtariaqarluta. Ungasinngikkaluarpoq.
Ni-viarsiaraq tunniuteriarlugu ernalu angerlaqqippugut."*

Julie angerlarsimaffimmi suliassanik suliaqarloq filmerlutik ernini nuannisaqatigivaa,

*"Errortat aaqqissoriarlugit taava filmerpugut nuannisaqatigillatalu.
Eqqissiivilluta eqqissilluta. Taava niuerniarpugut."*

Julie sulisimagaluaruni ullua allarujussuusimassagaluarpoq. Julie sulinikkaajuvoq arlalin-
nik timmisartoqataasarluni. Sulinermini ullup ingerlanerani timiminik atuisaqaaq. Nikorf-
saqaaq pisullunilu uteqattaartarluni, maskiinallu nipaata sajuppillattitsinerinik timini assut
sunnertittartoq malugisarpaa. Tamaattumik sulereerluni angerlaraangami qasusaqaaq.

Julie erninilu niuerniareeramik pani meeraaqquerivimmum aavaat. Aareeramikkulu arsa-
attarfiliarput meeqqat pinnguaqatigiitsilaarniarlugit. Angerlaramik Julie'p uia suliffim-

miniit angerlarpoq, meeqqallu silami pinnguartut nakkutigigai Julie igavoq. Unnukkor-
sioreeramik Julie'p uiata niviarsiaraq uffarpaa, Julie erninilu pisuttuartut. Angerlaramik
Julie errortalereqippoq, meeqqat innartittinnagit.

*"Niviarsiaraq sinitssikkuminaattaqaaq. Taanna immikkuullarissuugami. Sinittar-
neri eqqumiikkamik. Taamaanneralu initoqaaq. Sinileraangat imaattarpunga
"arh, angerlarsimaannassaanga". Uiga aamma taamaattarpoq, angajoqqaattut
mikisuiteqartutut qasusarpugut - naak anisarnissaq pingaaruteqaraluartoq -
taamaaliortarpugummi."*

Meeqqat kiisami sinilermata Julie "suliaqarujussuanngilaq". Innartinnanilu filmerpoq.
Illu najugaat Julie'p meeraaffigaa. Aatakkunilu tassani najugaqarnikuupput. Julie'p
aanakkumi pialuutai aaqqisorlugit ingerlatileruttorpaa. Sulinnngiffimminilu piffissaq
annertooq tassunga atortarlugu. Inuuneranut initoqaaq.

*"Illumut nutaanngitsumut nutaanngitsunik pialuutilimmuit nuussalluni imaan-
naanikuunngilaq. Suli immikkoortiterivugut. Inuunermi tassa taanna massakkut*

initoqaaq. Illumik pisineq, ilusilersuineq aaqqissuinerlu initoqaat. Suliassaqartaqaaq. Kiilerimi, quimi sumilu tamaani.”

Julie'p pingaartittarpaa sapaatip akunnerata naanerani meeqqat aneernissaat. Pingaarteqaa. Pisuttuanngikkunik silami pinnguwartarput umiatsiarlutiluunniit.

”Sapaatip akunnerata naanerani aneertaqaagut. Qanorluunniit minus 20-inik issikkaluarpat. Aneerasaartarfimmiluunniit allamiluunniit... sermermiunukartaqaagut, aamma umiatsiaqarpugut. Aasakkut umiatsiartaqaagut pinngortitamiil-latalu. Pisuttuarlatalu silamiiginnarluta pingaarteqaarput.

Umiatsiaq qaqqissimaartillugu, Sermermiut Qoororsuarluunniit ornittaqaagut, sisoraartarpugut assigisaannillu. Meeqqat silaannarissarnissaat pingaarteqaarput, sila qanorluunniit ikkaluaraangat. Meeqqagut, ernerput cykel'ertarpoq. Ilaqutariilluta peqatigüttaqaagut assut. Illup iluanüppat silamüppalluunniit.

Ernerput cykel'ertaqaaq, umiatsianngikkaangatta. Apriilimi maajimilu sapaatip akunneranut 2-3'riarluta illoqarfimmi cykel'erusaartarpugut marluulluta, taan-naluunniit cykel'ertoq pisuttarpunga. Arsaattarfeeraq ornikulaqaarput, nukap-piaraq pinnguartoq niviarsiaraq arparusaartarpoq nukinik atuisitaatittaqaat [illalaarpoq], sinilluarnerusarmata.”

Ilisarititsineq: Julie

Julie'p ukiui 30'kunniippuit. Ilulissani illutoqqami uinilu meeqqatillu mikisut marluk najugaqarput. Illu Juliep meeraaffigaa. Aataakkuminik perioriartorfimminik illu kingorngussaraa. Julie timmisartumi saqisutut sulivoq.

Timersortartorsuunngisaannarluni oqaatigaa, meerartaaqqaatimilu an-naanerata kingorna 30 kilo-nik oqimaallisimavoq. Kingorna ernertaarpoq. Erninermini sulinngiffini qaangiutilersoq atisan misilikkamigit paasilerpaa qanoq puallarsimatigaluni.

Ernereernermini sulinngiffini qaangiutingajalermat timmisartumilu inuppas-suit saallugit kjolelerluni nikorsangajalerami iluaalliutigilerpaa puallarsimanini. Sanigorluni isikkorissarusulerami arpattalerpoq. Sanigoninili ilutigalugu ar-pakkusukkunnaarluni. Taamaattumik Julie'p katatani tamaasa tigoqqillugit puallaqqippoq.

Tamakkiisumik inooriaatsimik allannguinissaq massakkut ingerlatileruttorpaa. Uisarusernissaq apparsimaartikkusullugu taanna aallunneruaa, nukissaqarneru-lerusukkami imminullu iluarusuutigerusukkami. Kilo'alunnik oqileqqissimavoq, sulili anguniakkami iluarisamilu angunissaa ungasikkallrarnerarpaa. Oqimaassuseq anguniakkani anguguniuk timigissartalerniarpoq timini ilusilersorluarniarlugu isikkorinnerulerusukkami.

Ilisaritinneq: Inuk

Inuk 17-inik ukiulik llulissani uiguleriiaani angajoqqaanilu qatanngutinilu qitsutaallu attuuatikkumatoq illoqarput. Inuk Danmarkimi efterskolernerminik taamaatsisimavoq corona peqqutigalugu. Aasareerpallu gymnasiami ilinnialernissani utaqgerusaarpaa. Nussuisartuni sulisarpoq.

Timersorneq, timigissarnerlu Inuup inuunerani initoorujussuupput. Arsartarpoq, assammik arsartarpoq, timigissariartarpoq, arpattarpoq spil'lertarlunilu. Timersorsimanngikkuni amigaateqartutut misigisarpoq.

Inuk

Inuup, ulluinnarni inuunini ima oqaluttuaraa:

"Ippasaq suliartortussaagaluarlunga sulinngilanga suliassaqanngimmat angerlarsimaannarama. Nussuisartuni sulisarpunga. Poortuisarpugut, lagerimilu iluarsaasisarluta, nutseqqammersuni containeri imaartarpaput. Nuannertaqaaq ilaanni pisariulaartarami. Suliaq ilungersunarsinnaasarpoq. Suleqatimma aasarpaannga suliartussatillunga. Suliaasaqarnersugut apeqqutaalluni. Ullormut suliassat pillugit Messengerikkut allaqatigiittarpugut. Ilaanni 8-22 ilaannilu 8-16 sulisarpunga."

Inuup nuannaraa suliamti timimut ilungersunarsinnaanera. Uninngaannarluni atuakkamik atuarnissaq imminut tulluarpallaanngimmat. Eqqissiveeruttarpoq issiaannaleraangami. Sulinngikkaangami timersornissaq timigissarnissarlunniit pingartittaqaa:

"Timersorneq inuuneraara. Timip atornera, aalatinneq nukiillu atorneri. Ullup ingerlanerani timersorsimanngikkuma ullora imaqanngitsutut misinnartarpoq. Nallunnguami arsartarpunga assammillu arsartarlunga. Timigissartarfimmukartarpunga arpattarlungaluunniit. Sungiusariaraangama biiliunneqartarpunga namminerluunniit ornigutinnarlunga. Sulereernerma kingorna nerereernerma lunalunniit kingorna piffissara apeqqutaasarpoq."

Timersorneq timigissarnerlu Inuup inuuneranut ilaalluinnarput, sungiusarsimanngikkuni amigaateqartutut misigisimasarpoq. Inuk sungiusarialeraangat angajoqqaavisa biiliuttarpaat. Ilannili nammineq orniguttarpoq. Sungiusareernerup kingorna angerlarsimalluni ikinngutilluunniit ilagalugit eqqisisimaartarpoq:

"Sungiusareernerup kingorna eqqisisimaarneq iluarisimaarnartaqaaq. Eqqisisimaartarpunga spil'lertunga allanilluunniit sammisaqarlunga. Angerlarsimatiil lunga Figa aallunnerusarpara. Ikinngutikkali ilagigaangakkit assigiinngitsut spil'it pinnguarisarpagut. "Warzone" sorsuuttulluunniit allat."

Silagikkaangat ikinngutinilu ilaanni umiatsiartarpuit. Umiatsiartillutik puisinniarne-rusarput. Iluliarsuit akornganni puisinniarneq Inuup nuannarisarpaa. Ikinngutinili ilaginiaannarlugit peqataasarpooq.

Inuup illup iluani suliassanut piffissamik atuerpiarneq ajorpoq. Igarusunneq ajorpoq. Perlileruni nillataartitsivimmiit nerisassanik tigusiinnartarpooq, piareersarneqann-gitsunik suliareqqitassaanngitsunillu. Angerlarsimaffiulli torernissaa pingaartikkamiuk ikiuukkusuttarpooq.

Peter

Peter ulluinnarni arfineq-marlunngortinnagu makittarpooq. Suliartornissaminut piare-ersarnermini radio tusarnaartarpaa. Piareeraangamilu biilerluni suliartortarpooq. Peter sussagaangami biilertuaannarpooq. Sukkasuumik anngunnissani iluarisaramiuk, inger-lanissamullu piffissaq atorusunneq ajorpaa. Arfineq-pingasunut suliartorsimassaaq nal. tallimanut soraartarluni. Atuarfimmi pedelitut sulivoq.

"Arfineq-marlunngortinnagu makittarpunga radiolu tusarnaartarlugu. Nal. arfi-neq-pingasunut suliartortarpunga nal. tallimat tungaannut sulisarlunga. Atuarfimmi pedeliuvunga, suliassaqartuaannaavippugullu. Ilaaanni oqimaatsulerisarpugut. Atuarfimmi aaqqissuussisoqartoqassatillugu ulapittaqaagut, ajunngilarli. Piareertarpagut."

Piitap pedelitut sulinini nuannaraa. Pikkoriffisutut misigisimavoq, sulianilu naleqartin-neqartoq malugisarpaa. Utoqqalinersiaqalernissaminut pilersaaruteqanngikkallarpooq.

"Antoorsuartut oqassaanga. 'Suliunnaassaguma ujaranngussaanga'."

Ilisarititsineq: Peter

Peter 68-inik ukioqarpoq. Peter Oqaatsormiuuvoq tassanilu alliartorsimalluni. 13-ink ukioqartoq ilaqtariit llulissanut nuussimapput. Nulianilu illumi affarleriinni illoqarfiup avataaniinnerusumi najugaqarput.

Peter nulianilu pingasunik meeraqarput sisamanillu ernutaqarlutik.

Piitap meeqqat atuarfiat naammassigamiuk angunni ikiorlugu piniartunngorpoq, piniartarlunilu aalisartalerluni. Kingorna ukiuni 23-ini aalisakkerivimmi sulivoq. 1990-ikkunnili atuarfimmi pedelitut suliersimalluni.

Peter sunngiffimmini aalisarlunilu piniarnermut piffissaq annertooq atortarpaa. Ilaquttani qimminilu 23-it pilersorusukkamigit. Aammali timersorneq timigissarnissarlu pingaartittarpai. Oldboysini arsaattarpooq sungiusarfissarlu angumeriniarlugu angalanerminniik apuunniartuaannarpooq.

Piitaq sunngiffimmini umiatsiartaqaaq. Ilaquttani qimminilu 23-it kalaaliminernik pilersorniartarpai.

"Sunngiffinni pinialullunga angalasaqaanga. Sila atorsaagaangat angalasua-annarpugut, pisarisimaasagullu tamaasa pisaralugit. Kalaaliminiumarnik ulluinnarni neriuuannartuuvunga. "Qallunaat nerisassaataat" saperpakka. Nerigaangakkit naarlulertarpunga. Piniarniartarpunga imarniunik maanilu kangerlummiit nerisassaqarniarlunga. Massakkut sulinngiffeqarninni ammassaat piliaraakka, qimminnuunerusoq aammali uatsinnut. Ammassanniarnitsinni ullut siullit pingasut assut tulugaqarami ammassaatitsinnik nerisunik. Qinngarnaqaat. Siaartiterisugullu neriaortorlutillu. Timmiarniumnik ersisaqqaarpagut ingalattinniarlugit. Taava tammarput. Nukinik atuinaqaat. Ammassaat ataasiakkaarlugit siaartitigassapput, qaleriisinnagit. Panerluarniassammata. Ammassaat saluppata qaarsumut kuinnarneqarsinnaagaluarput marlukkaarlutik qaleriissinnaatillugit. Pualappatali ataasiakkaarlugit siaartitigassapput. Ullup tulliani sanerlugit katarsorialugit illuanut saallugit siaartiteeqqitasapput. Timimik nukinillu atuinaqaaq. Ammassaat naammattut pigilerukkit, taava puisinnialissa-anga. Immaqalu eqaluit. Augustimi aamma saarullinniartarpugut panertillugillu. Taava puisinmiaqqissaagut imaq sikutinnagu. Puisip neqaa sinnerput, qimmit nerisarpaat. 23-inik qimmeqarpugut. Siorna ammassassaaleqigatta, ukioq manna assut ammassaqarneruvoq. Aamma puisit taamaappoq."

Imminut pilersorniarluni suliassaqarnartorujussuuvoq. Piitap piffissani nukinilu tamaasa tassunga atortarpai. Piitap eqisalunnerisa erseqqissut ersersippaat assut silamiittaruusooq. "Kalaalivittut paleqqavoq".

Aammali timersorneq timigissarnerlu pingaartittaqai. Oldboys'ini arsaattarpoq, sungi-usartinnatillu angerlarnissani qulakkeertuaannarpaa:

"Ullumikkut pisarninniit angerlajaarneruvunga silallilissasorigaluaraku, aammami unnugu Oldboys'inut arsaakkiartortussaagama. Ippassaq Qasigiarmiortunammivagut. Qasigiannguani oldboys-it pissartanngorniuttussaagamik. Neriuppunga Qasigiannguanut ilaassallunga. Arsalluni nuannertarami ajattaallutalu tacklertaratta [illarpoq]. Qeqqaniittuusarpunga saassussisarlungalu. Uannut tunniuttarpaat taava uanga arsaqatigisanut arsaq ingerlateeqqittarpa."

Piitap inuuneranut arsaanneq inituupilussuuvoq. Aqqa arsartartutullu peqagiiffiata aqqa assaqqumi kakiorneqarsimapput. Piitap arsaanneq nuannaraa. Imminut sak-kortusaalaartarnitik nuannarisarpaa. Piitap aamma pinngortitami arpannissani nuannarisaraa. Ukioq mannali suli arpappallaarnikuunngilaq, seeqquminik pilatsereernerme kingorna suli iluarsilluannginnami, pilersaarutigaali ukiussamut ammassanniareeruni aallarteqqissalluni.

*"Sivisuumik arsaassimanngikkaangama pinngortitami arpattarpunga.
Qaqqami qummut arpattarpunga. Akunneq ataaseq arpattarpunga, angerlamulli
qummut ammullu ingerlanermi nukinnik atuiffioqaaq, taamaammat angerlamut
nukinik atuinartaqaaq. Qaqqaq qaillugu nuannaarnarnerusarpoq.
Angusaqartutut misinnartarami. Ukioq manna marloriaannarlunga arpannikuu-
vunga. Ammassanniareeruma arpattaleqqissaanga. Ukioq kaajallallugu timimik
atuinissaq nuannarisaraara."*

Piitaq sulinngikkaangami, umiatsianngikkaangami, timersunngikkaangami, timigissanngikkaangamiluunniit angerlarsimaffimmini eqqisisimaartarpoq. Illup iluani suliaqarpallaarneq ajorpoq. Piniarlunilu aalisartarpoq umiatsiarlu aserfallatsaa-lerlugu, taava Piitap nuliata angerlarsimaffimi isumagissassat isumagisarpai.

*"Illup iluani suliaqarpallaarneq ajorpunga, maani eqqisisimaarnerusarpunga.
Arsaattunik isiginnaartarpunga. Isingajalersusi arsaattunik aamma
isiginnaarpunga."*

Daniel

Piniartutut inuussutissarsiuteqarallarami ulluinnaa nalinginnaasumik qanoq issimanersoq pillugu aperineqarami ima akivoq:

“Ullaakkut arfineq-pingasut missaanni allartarpugut, ualikkullu aalisakkat amuartarlugit. Taamani aquuteralaqanngimmat ipuinnarluta ingerlasarpugut. Ulloq naallugu iputtarpugut. Immaqa akunnerit arfineq-pingasut qaangilaarlugit. Taamanikkut sikuat assut ajoquutasarput. Saveernermik taasagaanni ammassaniartarpugut. Kangerluarsuup Paani. Qeqertat avallersaanni. Ammassappassuit panersertarpagut [...] Qaarsumut siaartarpagut. Ullut tamaviisa illuwartarlugit mumitertarpagut, ullormut arlaleriarluta, panipallanniassammata. Taamaasilluni sapaatip akunnera ammassaat panernissaannut naammattarpoq. Soorunalimi ilaanni nerisassatigut ajornartoortarpugut. Nammineq nerisassatta saniatigut qimmitta nerisassaat, inuussutissarsiutitullu pisatta ilaat tunisussaagatsigit. Ukiukkut qimusertarpunga, aasakkullu umiatsiamik aalisartarlunga. Oqaatigisinnaanngilara qasseriarlunga uuma qaqqap qaavaniissimanerlunga [qaqqap qaava tikkuarpaa]. Taaguuteqarpoq “Nutaarsuaq”. Taavani aalisarniarluta qimusserluta ornittarparput. Ukiakkut Aallaaniarfik, silagikkaangat aalisartarpugut. Qaleralippassuaqarami. Siku putusarparput,

ningittakkallu qarsorsarpassuallit aalisaatigisarpagut. Qarsorsat 15oit missaan-nüttarput. Ilaannikkut ataatsikkut 300 kilo qaqtarpagut amuarnermi ataatsimi. Kangerlummi tassani qaleralippassuaqarpoq. Aalaannaavittarpugut. Timerput ulloq naallugu atortaratsigu amuaraangatta. Ilungersunartarpoq qasunarluunilu, oqimaappaallaaraangata [...] Ilaanni arfineq-pingasuulluta ingiaqatigiittarpugut. Ulorianaraangat eqimattakkarluta ingerlasarpugut. Ilaanni qamutini sinittarpugut. Ilaanni ulluni marlunni pingasuniluunniit. Taamani siku nunamut qanikkallarmat ulorianartorujussuuvoq. Uanga 1954-imi saavigussaavunga. Taamani qimmikka annaavakka. Taamani martsi naalersoq. Angajuma qaannaminik ornillunga ikiorpaa. Taamani sarfaatitikkama. Taava alla qajortortoq takkuppoq qatanngutiga ikiorniarlugu. Ajattarpaannga Upernavimmik, taasakkatsinnut, tassanngaani illorma qajaanik Avannarlernukarpunga. Ilulissanut apuuppugut qajartorluga. Taamani sikoqaqaaq, angerlamulli apuuppugut."

Apersuinerup nalaani Daniel arlaleriarluni oqarpoq utoqqaleqqalluni. Umiatsiaqarunaarsimavoq. Erneratalu avataqatiginngippani aallaqqissinnaajunnaarnikuuvooq.

Siornatigut ernutaata umiatsiani attortartittarsimagaluarpa, maannakkulli ernutaata kisimiilluni aallarnissaanut utoqqaagilersimavaa. Daniel nassuaavoq ilaquaasa nammineq angalanissani ernumagisaraat. Apersuinermi ataasiarluniluunniit Daniel-ip eqqaanngilaa nammineq aallarnissani qunugilersimanerlugu. Daniel-ip timaata oqariartuutaata, isaasa nipaatalu atornerata avalannissaq maqaasisutut ippaat, peqataasinnaajunnaarninilu ajuusaarutigigaa ersilluni. Maanna sissami issiarusaarpoq sissami inuuneq isiginnarusaarlugu.

"Utoqqaavallaalernikuugama eqqarsaataannakkut massakkut angalasarpunga."

Ilisaritinneq: Daniel

Daniel 80-inik ukioqarpoq. Ilulissani peroriartorpoq nulianilu inooqatigiippuit. Piniarneq aalisarnerlu Daniel-ip kinaassusianut ilaalluinnarsimapput. 15-inik ukio-qarnerminiit utoqqalinersiuteqalernissami tungaanut piniartutut aalisartutullu inuussutissarsiuteqarsimavoq.

Daniel-ip piniartuuneq aalisartuunerlu maqaaseqai. Sissami pisiniarfqqap eqqaani issiarusaarluni akunnerit arlalialunnguit ullaat tamaasa atortarpai. Utoqqalinersiuteqalernimasut allat peqatigalugit issiarusaarpoq piniartullu suut pisarismanaarat alapernaaffigerusaarlugit, kinalu aallarnersoq tikinnersorlu aamma malinnaaffigalugit.

Daniel-ip apersorneqarnerani taamani piniartutut aalisartutullu inuuneranut attuumassuteqarneruvoq.

Kunuunnguaq

Kunuunnguaq ullaakkut iteraangami ullaakkorsioqqaartarpoq, atuariartornissaminullu piareersalertarluni. Kunuuunnguup anaanaata atuarfiliaattarpq. Ullaakkullu qasusarami iluarisaqaa.

"Ullaakkut iteraangama ullaakkorsiortarpunga. Yoghurt'itornerusarpunga ullaakkut. Taava piareersartarpunga arfineq-pingasunut atuariartornissannut. Ermillunga kigutikkalu salillugit. Ilaanni uffaapqaapallattarpunga, qasugaangama. Anaanaga atuarfimmi sulisarami biilerfigisarpara. Ullaakkut qasugaangama ilaaffigisinnaallugu iluaqaaq. Pisulluni qii manarerugualuarpoq, ullaakkulli biileqataarusuttarpunga."

Atuarfimmi atuartinneqartarput. Anitsiarfimmi mobilertarput, pisiniarfiliarlutik bord-tennisserlutiluunniit:

"Atuartarpugut nal. 8-miit 9.30 tungaanut. Akunnerup affaa anitsiartarpugut, qulip qeqqaniit qulinut. Taava nal. 10-miit 11.30mut atuartarpugut. Anitsiartarlatalu 11.30-miit 12.00 tungaanut. Ilaanni mobilerujoortarpugut, pisiniarfimmumt pisiniarlataluunniit. Taquagut nal. 09.30 nerereertarpagut, taava ullup qeqqanut taquaarutereertaratta pisiniarfiliartarpugut."

[Kunuunnguup arnaa akuliuppoq:]

"Akuliutilaarpunga. Kunuuunnguaq, bordtennisersinnaasarpusi, paarlermiikkangat. Matoqqappalli atuarfissinniiginnarsinnaasarpusi. Atuarfimmi susoqarner-soq apeqqutaasarunarpoq."

[Kunuunnguaq itisiliivoq oqaluttuarninilu nangeqqillugu:]

Atuartut kamaassimagaangata naalanngillutilluunniit taava bordtennis-it paarlermiit peerneqartaramik.

"Taava nal. 12-13.30 atuaqqittarpugut. Aatsaallu 13.30 missaani soraartarluta. Nal. 14.30 soraassatilluta nal. 13.30 minutini tallimani anitsiartarpugut."

Soraaraangama nammineq angerlartarpunga. Angerlarlunga nerisarpunga. Piumaffigineqaraangama errortalerisarpunga. Manillugit, errorsivik aallartillugu imaarluguluunniit. Kingornatigut spil'lertarpunga arsaattarfimmulluunniit ikinn-gutikka ornillugit. Unnukkorsiartarlunga angerlartarpunga nerereeraangamalu arsaattarfiliaqqissinnaasarlunga ullup sinnera angerlarsimaannanngikkuma. Spil'lertarpara Fifa. Nuannarigakku. Ilaanni kisima spil'lertarpunga, ikinngutik-kali aamma spil'leqatigisarpakka. Nuannertaqaaq. Målertoq taraajartarpoq. Imminut tanngassimaarutiginalaarami ilagisallu qinngasaalaartarpagut ajugaagaangatta [Oqaaseq atorpaa: "Taraajarpoq"]. Arsaattarfimmi frispark,

mål-eriarneq, måli torrannerpaatinniartarpaput. Assigiinngitsunilluunniit sungiusartarluta. Pinnguartarpugut nuannariunnarlugulu arsaattarluta.

Arsaattartoqatigiinni aamma arsartarpunga. Holditut aamma arsartarpugut. Ataasinngorneq, pingasunngorneqtaallimamngornerlu arsartarpugut, ulluinnarnilu sunngiffinni ikinngutikkalu arsaattarfimmarsartarpugut. Marlunngornikkut sisamann-gornikkullilaanni atuakkanik atorniartarfimmisulispung. Inuit atorniagaannik ujarleqatigalugit ikiortarpakka, innuttaasutullu internet atorneqarsinnaasapoq.”

Kunuunnguup ulluinnarni inuunerani aalanerpassuit ilaapput. Kunuuunnguaq anger-larsimaffimmini errortalerlunalu errortassalerigaangami aalasarpoq. Sulifimmini aalasarpoq atuakkat inissititeraangamigit. Atuarfimmuit arsaattarfimmilliunniit angerlamut pisukkaangami timini atortarpaa. Timersortaporlu timersoqatigiinni timigissartarlunilu, atuarfimmianitsiarfimmibordtennis-eraangami, arsaraangami (namminerisaminik peqatigiiffimiluunnit) e-sport'eraangami arpakkaangamilu. Kunuuunnguaq sunngiffimmini ilaqtutanilu kangerlummut umiatsiartarpus illuaqqamin-nukarlutik. Pinngortitami assigiinngitsunik aallussisarput. Nunami aallaniartarpus, aalisartarpusimaanilu piniartarlutik:

“Kangerlummi illuaqqatsinnukarluta aamma umiatsiartarpugut. Ammassanni-artarpugut eqalunniarlatalu. Aavartarpugut. Pinngortitami aallutagut assigiinn-gitsorpassuusarput.”

Ilaqtariit 20-inik qimmeqarput, Kunuuunnguup paarseqataaffigisartagaanik. Qimmit ilaat Kunuuunngup pigai.

“20-inik aamma qimmeqarpugut. Qimminut piffissaq atornartaqaaq. Qimmit ullut tamaasa ukiukkut nerisussaapput. Aasakkut ullut tamakkiasariaqartaratik, ulloq allortarlugu nerisarput. Aasakkut tuninerulaaginnartarpagut. Qimmit piniutigineq ajorpagut. Sapaatilli akunneranut 3-4-riaq qimussertarpugut.”

Ilisarinneq: Kunuuunnguaq

Kunuunnguaq 14-inik ukioqarpooq llulissanilu meeqqat atuarfianni 9. klassemi atuarluni. Angajoqqaanilu illumiarfarleriinni llulissani najugaqarput. Marlunnik qatannguteqarpooq, angerlarsimaganunaarnikuusunik. Kunuuunnguaq ilaqtariinni timersorermik nuannarisalinneersuuvoq. Kunuuunnguup ataataa assammik arsaattartuni nunarput sinnerlugu unammisartuniissimavoq, nunanilu tamalaani arlaleriarluni unammeqataasarsimalluni. Kunuuunnguup timersorneq aamma nuan-nareqaa, piffissarlu annertooq ikinngutinilu arsaatinngikkunik arsaattartoqatigiinni arsaattarpoq. Unamminermik nuannisaqartuuvoq ajorsarnerlu sapingajattarlugu. Arsarluni ajorsaraangami sakkortuumik misigissuseqarfigisarpaa.

Qeqertarsuaq

Inge

Inge'p inuunini ima nassuaateqarfingaa:

*"Ullaakkut iteraangama aalalaartarpunga. Siaartitertarpunga aalallunga.
Ullaakkut aalanissaq uannut pingaaruteqarpoq, nukissaqarnarnerulertarami.
Taava sulifinnukartarpunga. Ulloq naallugu aalaniarsarisarpunga, sulininni,
suliassarsiortarama. Qalipaasarpunga akrylimik. Arsaattartoqatigii ilisarnaata-
annik sanasarpunga. Ukuartoq atorlugu aamma pappiaqqanik qiorthaasarpunga,
qalipaanngikkaangama [...] Angerlaraangama.... Uninngatissinnaaneq ajorpunga,
ingammik assakka uninngatissinnaaneq ajorpakka. Taamaattumik suliassarsi-
tuaannarpunga. Eqqiaasarpunga, iluarsaassillungalu angerlarsimaffinni. Anger-
larsimaffinni aamma qalipaasarpunga, timera uninngasinnaanngimmat [...]
Pinngortitami pisuttuanngikkuma, assassunngikkuma timera aalatittarpara.
Tassa suliarisartakkakka."*

Inge uninngasinnaassuseqanngilaq. Timini aalatikkaangamiuk iluarinerusarpa. Ulluinnarnilu inuunera tamaattumik sunnerneqartarpoq. Aalaannaavippoq. Pingaar-tippaa. Aalavallaanngikkuni iluaalliuutigilertarpaa. Inge aasakuunerusoq pisuttarpoq silagikkaangat:

*"Aasakkut pisuttuartaqaanga [...] Aasakkut pinngortitaq nuannererusarpoq.
Ukiukkut misigisassaqarpallaanngilanga. Aasaq nuannarineruara,
suliassaqarnarnerusarmat."*

Inge'p aasami pinngortitaq iluarinerullugulu pinnernerutippaa, silagikkaangat. Silarluk-kaangat soorlu sialleraangat angajoqqaani ilagalugit ilagerusunnerusarpai. Inge anaana-alu naqittaqaqtigii innerusarput kaagiliortutik, Inge'p nuannarisqaa – Inge'p angorusut-tarnerarpaa naqittaanermanni aalanissartik, "peqqinnerussagamik".

Ilisarititsineq: Inge

Inge 39-inik ukioqarpoq. Inuunini naallugu Qeqertarsuarmiippoq. Pingasunik meeraqarpoq, maanna najugaqtiginngisaminik. Angerlarsimatissallugit nukissa-qanngilaq, meeraallunili neriniartarnerminik akornguteqartarami. Neriniartarnera pitsanngoriartarpoq. Assut iliuuseqarfinginikuugamiuk inuunerminilu aatsaavissuaq 40 kilot qaangerlugit oqimaassuseqarpoq, inuttaanullu angusaq annertoqaaq. Inge siusinaarluni sulisinnaajunnaarnersiuteqarpoq, taamatut anoreksimik ajoquteqarnini pissutigalugu. Ulluunerani sannavimmut sulisulimmut ornigut-tarpoq, tassani assigiinnngitsunik sanaluttarluni. Allamukartarnini nuannareqaa sannavimmi allat atuisut ilagisinnaasarneri nuannarigamiuk.

Inunnguaq

Ulluinnaat tamaasa Inunnguaq erninilu kisimiillutik ullaakkorsioqatigiittarput, arnaataa ullaaralaaq suliartortarami. Piareeraangamik Inunnguup ernini suliartuutaa meeqqerivimmut tunniukkiartortarpaa. Amerlanertigut scooterertarput. Ilaannili ernera cykel'ertoq Inunnguaq saniani pisuttarpoq.

"Ilaannikkut eqqissiuvilluni cykel'ertarpoq, saniani pisorusaartunga. Ilaannili Scooteriinnartarpugut. Piffisaqarluaraangatta cykel'ertarpoq, piumagaangamilu. Kisianni scootererusunnerusarpoq."

Inunnguaq pisiniarfimmi sulisarpoq. Sulinermini timini atortorujussuusarpaa:

"Timiga atortorujussuusarpara. Qeritsivimmikuma, biilerlungaluunniit pisiassat assartuukkukkit. Sulininni timera atornerusarpara. Nioqqutissat oqimaatsut qeritsivimmii kivittariaqartarpakka. Ilaannilu arsaakkiaraanni timi qasoreertarpoq, ulloq naallugu aalaannavissimatilluni. Kisianni ajunngilaq."

Soraaraangami ernimi ilaginissaa pingaartinnerusarpaa.

"Soraajaaraangama arsaakkiartinnanga arpakkiaartinnangaluunniit annertunerpaaamik ilagerusuttarpara."

Sulineq ilungersunarsimatillugu angerlarsimallutik eqqissisimaarnerusarput ualikkut. Inunnguaq aappanilu nukissaqartillutik ernertik pisuttuaqatigisarpaat. Pisuttuartillu-tillu isumassarsiai kissaataaluunniit malikkusuttarpaat.

"Ernitta pinnguareruterutai malinnerusarpagut. Sorusunnersoq eqqumaffigisar-parput, sioqqani arsaattarfimmilu pinnguarusuttarpoq. Qanoq sulisimatiginersugut apeqquataillugu aneertarpugut. Ilaanni angerlarsimaannartarpugut, ilungersunartumik suliaqarsimatilluta. Ilaannili silamiittarpugut pinnguarluta cykel'erlataluunniit."

Inunnguaq unnukkut arsarianngikkuni arpagiartarpoq. Suliffinngiffinnilu ilaqtariit ataatsimoorlutik ullaakkorsiortarput.

"Ippasaq iteratta ataatsimoorluta ullaakkorsiqatigiippugut. Tamatta aatsaat sulinngikkaangatta ataatsimoorluta ullaakkorsiqatigiittarpugut. Rundstykketortarpugut assigiinnitsunillu. Ulluinnarni ernerameeqqanukaatsinnagu ullaakkorsiqatigiittarpugut. Ataatsikkut sulinngikkaangatta eqqissiivilluta

nereqatigiittarpugut. Taava ilakka Kangerlummukarput. Sianertoqarami Kangerlummuit igaasariaqataarusunnersugut. Pisuttuarnialeruttorluta. Taarsiullugu ilakka piareersartut ikiuinnarpakka, allarpullu. Umiatsiamukaateriarlugit angerlarpunga arsaattullu isiginnaarlugit. Ualikkut sisamanut arsariarpunga. Unammigatta, taava angerlaqippunga arsaattunillu isigimaaqqilerlunga. Eqqisisimaarujoorlungalu ilama angerlarnissaata tungaanut, tassa.”

Inunnguup ilaqtai nammineq angallateqarput. Aallaraangamik aalisariarnerusarput, ilaannili kangerlummukartarput pinngortitamiikkusullutik.

“Tuapannut eqalunniariartarpugut. Ukioq manna aalisarnerussanerluta pissanngatigaara, nammineq qimmeqalernikuugatta. Pissanganarpoq qanoq umiatsiarnerutigilissanersugut. Ilaannikkut kangerlummukartarput pinngortitamiikkusulluta.”

Ilisarititsineq: Inunnguaq

Inunnguaq 24-inik ukioqarpoq. Alluitsup Paani savaateqarfimmi perioriartorsimavoq, massakkulli arnaatinilu Qeqertarsuarmi najugaqarput mikisumik erneqarlutik, arnaataata angajoqqaavilu tamaani najugaqarputtaaq. Inunnguaq pisiniarfimmi immikkoortortamut aqutsisutut atorfekarpoq. Inunnguaq timersornermik nuannarisqartuuvoq, inuunerminilu pingaartitareqaa. Aalasarpoq aalaneq nuannarigamiuk. Aalaneq inuuneranut ilaaginnarpoq. Pingitsoorsinnaanngilaa aalanissani.

“Timimik atuineq uannut pingaaruteqartorujussuovoq. Nuannarigakku. Arsaanne-rusinnaavoq arpannerusinnaalluniluunniit. Inuuninnut ilaaginnalernikuupput. Qanoq oqassaanga inuuninni pinngitsoorsinnaanngilakka. Timersunngikkaangama soorlu timinni arlaat amigaatigisutut misigisarpa. Arsaanneq uanga inuuninni pingaar-nerpaajuveq. Arsaanneq uannut pingaaruteqartorujussuovoq. Soorlu arsaalluni katersuuttunut peqataanissara toqqarnikuvara naak ernerput napparsimagaluartoq Danmarkimilu peqqissarneqaraluartoq aappara akuersimmat peqataavunga. Arsaan-neq taamak pinngitsoorsinnaanngitsigaara. Uannut pingaaruteqartorujussuovoq.”

Arsaattortuuvoq pikkorilluinnartoq, sungiusarneralu tamarmi arsartartutut suli pikkorinnerulernissamut siunertaqarpoq. Inunnguup ikin-ngutiminik ilisarisimasa-minillu kaammattorneqartutut nersorneqartutullu misiginini ineriartornissaminut sungiusaannarnissaminullu kajumissaatigisarpa:

“Ineriartoqqinnissara piumassuseqarfigilerpara malugilerakku ikorfartorneqartutut misigalunga. Soorlu Facebookimi arlaata saqqummiussakka oqaaseqarfigalugillu nuannarigaangatigit, sungiusarsimallunga GM-imiluunniit unammisimatillunga. Taamaasillunga ineriartulerpunga imminullu piumaffiginikkut tamaanga annup-punga. Ingerlalluarlunga.”

Nick

Nick imaani aatsaat inissaminiilertarpoq, Imaani immallu iluani piffissarujussuaq atornikuuvaa. Qanorlu isumaqartiginersoq aperiganni akivoq:

“...Inuuuneraara. Vandmandiugamami, imertartartup ilisarnaataani inunngornikuguugama. Umiatsiami naalagaavunga. Inuuniutigalugu aqqartartuuvunga. Suna tamarmi ajunngilaq...Niaqora imaani ajorneq ajorpoq. Imaani angerlarsimatusut misignerusarpunga nunamiinnerminngarnik. Tarnigissarniaraangama taavaniittarpunga [imaanut tikkiarpoq]. Immap qaavani iluaniluunniit. Taava inuit taraajartut nunamiittut takuneq ajorpakka [illarpoq]. Imaaniikkangama arlaataluunniit malersorusaarsinnaanngilaannga. Tassa eqqissinartua. Tarnigissarniaruit taava imaanukaannassaatit. Uannut taamaappoq

Nunami piviusuniit qimagutilaarnartarpoq. Imminut nalinginnaanngitsumik piuماfigilaarluni [...] Immammi ataani illit inuusinnaanngilatit. Inuugatta immap ataaniinnissatsinnut pinngortitaanngilagut. Nalinginnaasut tamaasa

qimallugit. Taamatut aatsaat tassa uannut tulluuttut [...] Immap iluaniikka-angama kiffaanngissuseqalertarpunga. Eqqisseqqinnaartarpunga. Ilaaannimiuna eqqisisimasumiiunmissaq pisariaqartartoq [...] Ukiukkut niaqulaangajattunngortarpunga [illarpoq]. Kisianni taava snescooterimik aallarsinnaasarpunga, iluaqutaasorujussuusarporlu, immamili iluarusunnerpaasarpunga. Umiatsiara nunamiitikaangakku sivisuumik sorpiarsinnaajunnaarlunga [anersaaruluppoq].”

Nick sunngiffimmini imaani aqqartartuunini umiatsiartarnerninilu inuussutissarsiuti-gisimavai. Nick ukiuni arfinilinni namminersorluni aqqartartuunikuuvoq, tamatumalu siornatigut sakkutuuni nakkutilliisuni aqqartartuuusimalluni. Inuunerali tassanngannaq allanngorpoq ukiualunnguit matuma siornatigut ajutoornikkut niaqqumigut ajutoorami. Niaqqumigut ajutoornera pissutigalugu nakorsat aqqartaqqunagu Nicki inassuteqarfigaat:

“Immap iluani ajunnginneruvungaluunniit, nunamiinninninngarnik, taamaattumik imaapajaarpoq ”okay uanga qarasara ajoqusernermi kingorna immamilluni iluarineruva. Naluara. Aqqartartuuginnarpunga. Oqarnikuugaluartut aqqaqqittassanngitsunga. Ilaquttakka oqarfigaakka ”aqqartartuunera unitsissinnaanngilara”, taamaaginnarmallu akuerisari-aqarpaat. Imaani toqussaguma ajorinngilara.”

Nick’ip aqqartartuuneq ima soqutigisaritigaa, allaat aqqanngitsoorsinnaanani – naak nakorsat innersuussinngikkaluartut. Aqqartartuugunnaarnerminngarnik toqorusunerunerarpoq. Suliffiutinili allanngortippaa, sulinermini aqqartartussaanani. Taarsiul-lugu suliffeqarfiliarpoq takornarianik illoqarfimmiunillu umiatsiamik angallasisartus-samik. Illummi iluaniiginnarluni issiaannarnissani takorloorsinnaanngivippaa.

“Uannut pingarnerpaajuvoq suliamma nuannarinissai. ”Makittarnianngilanga imatut eqqarsarlunga taanna naalagaralak suleqatigiartoqqilerpara.” [...] Naamerluinnaq allaffimmiiinnianngilanga avatangiisiminik sianigisaqanngitsumi. Taamaannianngilluinarpunga.”

Ajutoornerli suli qaangerniarsaraa, sulilu ulluinnaa nalinginnaasunngunngilaq. Ulluutillugu eqqisisimaartaqaaq, taamaannngippat assigiinngitsunik suliaqartarpoq ilaquitani ilaginngikkunigit. Assassugassanik arlalinnik suliaqarusuttarput. Sulimi eqqissiviitsorujussuovoq, sulili suliaqarpallaarnissani saperallarpaa.

“Immikkut susoqarpallaanngilaq. Ah ilumut kiilerimi suliassaqaraangama allanilluunniit suliassaqarpat suliarisarpakka. Kisianni nalinginnaasorujussuovoq. Ullaaq makippunga pisiniarfiliarniarlunga. Imaluunniit ullaajunngilaq. Nalunaaqutaq qulinut, unnuaq sininnaveerama. Taava umiatsiamukarpunga iluarsartuussillungalu [...] Massakkut umiatsiakka aallunneruvakka. Mikisumik anngajaamillu umiatsiaqarpunga. Umiatsiami annerput aallerama maanngaallu-

gillu, støvsugerip takassuma pima batterii immerniarlugit. Olie misisorlugu allallu suliaryluit.. Imaakkamimi sianerfigineqariataassaguma, taava aallaannarsinna-asariaqarama. [...] Kisianni susoqarpallaanngilaq. Ilanni oqarasuaatikkut oqaluttuwartarpunga fjernsynertorsuuneq ajorpunga, 'taakkorsuinaasiit aallakaatinneqartarmata' Fjernsynernissaq tiguartisimaffigineq ajorpara. Ilanni YouTube-imi nipilersuutinik tusarnaartarpunga. Apperiarlugit eqqissimaalaarluni. Angerlarsimaffimmiaaqqitassaqaraangat aaqqissortarpakka. Massakkut ajornartorsiutigaarput küllerimi errorsivoq attavilerneqanngitsoq. Taamaattumik anaanannut errorsiartortarpugut taakaniluunniit uffartarlunga. Illu uffarfeqanngitsumik suliaagami. Arlaanni aaqqissortussaavara aamma taanna. Tamakkuararpassuit amigaatit qatsunnarsinnaasarput, 43-inik ukioqaraanni."

Nick oqaluttuarpoq nammineerluni illup ilua suliarisimallugu. Nuannaraa angerlarsim-affini allatulli inngimmat. Nammineq sanaat nuannarisarpai, taamaattumik suliassat ilaat iluamik suliarinissai isumagisussaavai. Naak Nick'ip suliani iluamik suliarineqarnissaat pingaartikkaluarlugu, suliai kukkanneqanngiinnaavingngillat. Kisianni kukkunini ilinniarfigerusuttarpai. Taamaattumik kukkunerisa piginnaaneqarnerulersittarpaat. Tamannalu naleqartittarpaa.

"Nammineq suliaryluit nuannarisarpakka. Sanasutut suliassat nuannarisqa-akka. Akissaqaraluarutta massakkut uffarfik aallarteriissagaluarpara. Sanasutut suliassat nuannareqaakka. Sanasutut ilinniarsimannngikkaluarpunga, sanasutilli suliassat piffissap ingerlanerani suliarisarsimaqaakka. Aamma iluamik suliari-neqartut naluneq ajorakkit. Asuliinnarsuaq suliaanngitsoq qularutiginingnila. Taannaana pissutaagunartoq.

Assassorlunga kukkunikka ilinniassutigisarpakka. Siullerpaamik altaniliorama ilisimasaqarfiginngivillugit sanavunga. 18-inik ukioqarunarpunga, 17-inik ukioqanngikkuma. Taamani quisit imminnut qanittissimangaarakkit apigaangat aput qattunersuanngortarluni. Ilikkagaqarfigaara. Qisuit immikkortilaagassaaap-put aput nakkarsinnaaniassamat."

Nick meeraalluni inuusuttuullunilu volleyball-tertartorujussuuvoq. Aallaqqaaammut pikkoriginngivippoq. Arsaq sumut tamaanga kukkusumut aallartarluni.

Nuannarinngiivippaalu. Teknikigissiartornerminili nuannersigaluttuinnalersimavoq. Teknikkimi ineriartornera unittutut immat peqataaffiginissaa piumassuseqarfingunaarpaa, taamaammallu unitsissimallugu. Taamanili arpattarsimavoq akulikitsumillu qasujaallisartarsimalluni. Aallaqqaaammut arpannissani nuannarinngikkaluarpaa, qasujaaliartornerminili arpakkusussuseqaraluttuinnarsimavoq.

"Torraavallaarunangilaq oqaraangama sakkortusoq, kisianni pitsanngortinnagu taamaaqqaassappat taava allatut ajornaqaaq imminut piumaffigisariaqarpoq

*oqarfugalunilu 'iluaqutaanngilaq eqiasuinnassaguit, sakkortunera qaangiunnavigat-
anngilaq misigeqqaanngikkukku.'*

Tamatuma takutippaa, piukkunnarsartutut misiginissaq imaluunniit piukkunnarneruler
nissaq Nick'ip timersornissaanut timigissarnissaanullu pingaaruteqartuuusooq.
Ajutooreernerme kingorna anniksumik arpanneq qasujaallisnerlu aallartisaqqippaa.
Tamatumuuna peqqinnissani pitsangorsaaffiginiarlugu. Ullumikkut timersorluni
sungiusarneq peqqinnissaminut iluaqutasussatut isigaa, sivisunerusumik inuunissani
iluanaarutigisussaassallugu.

*"120 kg-nik oqimaatsigalunga misigereerpara. Skuut qilerniarneri ilungersunarsi-
maqaat. Majuartarfitt tallimanik tummarfillit qummukaraangakkit uppingajat-
tarpunga anersaartorsinnaannginnama. Aalasinnaassuseerutivissimallunga.*

*Tamanna aqqusaaqqikkusunngilara. Utoqqaliartuaarnitsinni iluaqutaanngiivip-
poq ammalortikkiaartuinnarluta ammalortuinnanngorutta, aamma inuunissaq
sivisunavianngilaq. Eqqarsarpunga utoqqaliartuinnartilluni taava qanoq oqi-
maatsignerluni eqqarsaatiginerusrariaqartoq. 109 kilonik uanga oqimaassuse-
qarunarpunga. 100 kg angusinnaagukku uannut ajussanneqaaq. Aamma salup-
pallaassanngilanga. Taamaassinnaanngilanga. Sivisunerusumik inuuniaraanni
arlaat aquassinnaasariaqarpoq."*

Ilisarititsineq: Nick

Nick 43-inik ukioqarpoq. Qeqertarsuarmiippoq arnaatinilu paneerartillu.
Iluuat Kalaallit Nunaanni nalinginnaasuuvooq, tulattarfiup tungaanut isikkivilik.
Nick-ip illu nammineq iluarsaassaraa, pigilinngikkallaramikku ukiuni arlalinni
inoqarani uninngasimasuuvooq.

Nick aqqartartutut inuussutissarsiuteqarsimavoq, niaqqumigulli annertuunik ajo-
qusernermi kinguneranik siusinaarluni utoqqalinersiuteqalersimavoq. Qanittukkut
suliffeeraqalersimavoq takornarianik illoqarfimmuinillu angallassisalerluni.

Nick nammineq oqarnermisut imertartartuovoq. Aqqartarneq imaaniilu angalaneq
inuunerani initusimaqaat, umiartorneq aqqarnerlu nuannarilluinnarai qularutissaa-
nngilaq. Nick imaanii aqqaraangami eqqissinerujussuaq kiffaanngissuserujussuarlu
misigisimalertarpai. Ogalunnerani paasinarpooq immamut (nunamilu pinngortitamut
atanerujussusoq) illoqarfimmuinngitsoq. Aqqaraangami "tarnini salittutut ilillu-
gulusooq" pissarsiarisarppaa.

Nick-ip inuit akornganniinnissani sapertarpaa. Inuit allat akuliuffigisariaqarnagil-
luunniit isummerfigisariaqarneq ajorpai. Immap iluani eqqissinerup timmaa niaqualu
eqqissitittarpaat. Illoqarfimmikaangami eqqissisimannginneaq uniffeerusimaarnerlu
allaaneq ajorput imaanikkaangami tamarmik salinneqartartut tammartillugit.

Ane

Ane ullut tamaasa ullaarnganiit suliartornissaminut piareersartarpoq makereera-angami. Piareeraangami pisunngikkuni cykel'rluni suliartortarpoq.

Ane illoqarfimmi kulturikkut sammisassaqaqtitsivimmi aqutsisutut sulisuuvoq. Suliani nuannareqaa, pifissaq nukiillu annertuut tassunga atortarpai. Ulapittaqaarli Ane-lu arlaleriarluni uisarusernermik eqqugaasimagami ilaanni piumaffigineqarpallaalaalersut misigisimalertarpoq:

"Suliffinni ulapittartorujussuuvvunga. Issiaannartorujussuullungalu sulisarlunga suliassallu suleqatinntut agguataartarlugit. Allaaffissornermi suliassat tamaasa suliarisarpakka. Ukiuni kingullerni uisarusertarama, timinni sunniutai malugisinsinaasarpakka. Taamaattumik aamma timera "peqqissarniarlugu" malugisimaleraangakku pinngortitaliartarpunga. Isikka eqisarlutik aallartittarput, ulapik-

*kaangama. Ilaannilu angerlartarpunga qasusorujussuullunga.
Nukeerutiivittarpunga angerlaraangama, sulitillungali suliinnaavissinnaasar-
lunga, unissinnaajunnaartarlunga. Ilaannikkut nerinissara puijortarpaa.
Arlaleriarlungalu uisarusernermik eqquaanikuullunga. Piffissami kingullermi
maluginiarpara imminut eqqarsaatigisarnanga. Allaanngiivippoq suliffiga
qimaaffigiinnavittariga.”*

Ane suliffiminit angerlaraangami nukissaarutiivissimasutut misigisimasarpoq, eqqisisimaarnissanilu pisariaqartittarpaa. Ane-mulli aamma pingaaruteqaqaaq silami silaan-narissarnissaq uiminullu ilaquattaminullu piffissaqarnissani aamma pingaartittarpaa. Taamaattumik soraareernerup kingorna sunngifflimilu qasuersernissamut, pinngorti-tamiinnissamut, illumilu suliassanut ilaquattaminullu atortarpaa.

*“Taamaattumik pinngortitamiinnissara nuannarisarpara silaannarissarlunga.
Ukiukkut aamma snescootererluta ilaannilu ujakkaarutinik ingerlaartarluta.
Ullukka 100 procentinngortarput nalungikkaangakku uiga maaniittooq ilaqt-
takkalu ajunngitsut. Peqatigisinnaallugit nuannertaqaaq. Soorlu ippassaq
cykel’eqatigiippugut. Ilaanni anilaartarpugut illup iluaniginnarniarnata.
Sissamat pisuttuarsimmaasarpugut imarpalaaq tusarnaarlugu, seqineq qaqqallu
isiginnaarlugit. Ataatsimoorluta aallutaqartaqaagut. Uagutsinnut ataatsimo-
rluta iliuuseqartarneq pingaaruteqartorujussuuvvoq. Siorna qaqlaq qaqillugu
snescootereratta pisuttuarujussuarlatalu. Ataatsimoorluta iliusseqartarnerput
nuannequitigisarpa, ataatsimoorluta misigisagut eqqaamasinnaasuaannaratsi-
git, misigeqqinnissaannullu qilanaartarluta.”*

Ilisarititsineq: Ane

Ane 56-inik ukioqarpoq. Uini Aputsiaq meeqqanilu marluk Qeqertarsuarmi illuinnarmi najugaqarput. Ane allafimmiuuvooq, ullumikkulli kulturikkut sammisassaqartitsivimmi aqutsisuuvooq.

Ane ammasutut misiggarissutullu imminut ilisaritippoq:

*“Inuuvunga ammasoq. Oqallorissuuuvunga. Misiggarissuuuvunga,
arnaavunga [illarpoq].”*

Ane aanamini peroriartorpoq toqqissimasumillu meeraasimavoq, pinngortitamilu angalaartarnerat initusimalluni.

*“Aananni pinngortitaq initoorujussuusimavoq. Pinngortitamiittaqaagut, pisutt-
arluta, silamut igaasariarluta, nunialluta, kuannertariarluta, ilaannilu umiatsiamik
angalasarluta, iluanaarluta allanut ilaagaangatta. Misigisat tamakkua inuunin-
nut sunniuteqarluarsimapput kinguneqarluarsimallutillu.”*

Ilisaritinneq: Aputsiaq

Aputsiaq 56-inik ukioqarpoq, qeqertarsuarmilu illumi nalinginnaasumi najugaqarpooq. Anelu katinnikuupput marlunnillu meeraqarput.

Aputsiaq niuernermik Ilinniarfimmi ilinniarsimavoq ukiorpassuarnilu kulturikkut ingerlatsivimmi aqutsisuusimalluni. Ullumikkut piniartutut inuussutissarsiuteqarpoq.

Aputsiap meeraalluni timini atortorujussuusimavaa. "allatulli nukappiaqqatut." Silamiittuartarsimavoq aasakkut ukiukkullu. Suli taamatut inuuvoq.

"Pinnguarneq, timinnik atuillunga assigiinngitsunillu aallussillunga. Nukappiaqqatut allatulli imertartaqaanga. Timerput atortaqarput, taamanilu imertarneq atugaa-sorujussuovoq. Taamatut peroriartorpunga inuusuttuullungalu [...] Umiatsiamik angalaarnerit inuuninnut ilaasuaannarnikuupput. Ukiuni kingullerni angalanngin-nerulerpunga. Taamani qimussertaqaanga. Qimusserluni timimik aamma atuinartorujussuovoq aalisarnerlu [...] Aap, qimusserneq timersornerlu inuunin-nut ilaasimasorujussuupput. Suli timersortarpunga aallunniartarlugillu. Ingammik nunami arpanneq. Tassa iluarnerpaaq."

Aputsiaq

Aputsiaq inuusuttuullunili piniartunngornissani kissaatigisarsimavaa, massakkullu tassa piviusunngortissimallugu. Illoqarfimmi kulturikkut ingerlatsivimmi ingerlatsiner-mut aqutsisutut soraariarluni kissaatigisani piviusunngortissimavaa. Arlalitsigut ulluni 4-5-ini piniarluni angalasarpoq, tamatuma kingorna ulloq ataaseq marlulluunniit anger-larsimasarloq, piniariartoqqillunilu. Aputsiaq piniaraangami timini atortaqa. Timimik atuilluni suliaqarneq nuannareqaa.

*"Nuannisartuaannarpunga. Imaaniittarpunga umiatsimiillunga.
Umiatsiaq angisuijuvoq initaqlarlunilu. Aalisariutaavoq. Nuannisartaqaanga.
Tassa soqtigisara. Umiatsiamik angalaarluni nuannertaqaaq."*

Piniareerluni angerlarsimagaangami piffissaq nuliaminut meeqqaminullu atortaqa. Eqqisisimaqaqatigiinngikkaangamik, pinngortitamukaqatigiittarput. Aasakkut umiat-siamik pisullutilluunniit pinngortilamiittarput ukiukkut snescooterimik arpaatinilluun-niit nunamiittarput. Ilaanni illoqarfimmi cykeleqatigiittarput.

Aputsiaq angerlarsimagaangami suliassanut assigiinngitsunut piffissani atortarpaa. Massakkut aneerasaartarfik suliarerusaarpaa majuartarfiillu illumi silataanniittut. Suliassaqartuartarpoq silagikkaangallu suliaqapallattarluni.

"Tallimannngormat illutta silataani sanallunga ulapippunga. Majuartarfiit suli-

araakka aneerasaartarfiliorgungalu. Oqarsinnaavunga ulloq naallugu suliarylugu. Aamma ippasaq ulapputigaara. Ullorsiornitsinni sammisaqartitsisunut peqata-anngilanga, ulloq naallugu silami sanaannarama. Silarsuara sanaartukkamii-poq, silaginneralua atorluarlugu piariipallakkusoqaara. Immaqa qisooriarmat qalipattussaagami isugutseqqusaaanginnami. Qangamaajuna siallertoq? Qalipaalersungalu siallilermat unitsiunnarakku. Taava aqagukkut ullaakkut aallarteeqiinnarpara. Ippasaq aamma qalipaavunga. Ulapippunga allamik eqqarsaateqanngilanga.”

Nora

Nora'p ullaat eqqisisimanartut nuanna-risarivai, taamaattumillu makittarpoq ilaquuttani suli itinngitsut. Seqineq'-rup tusarnaagassiatut meditererusiai iter-aangami tusarnaaqqaartarpai.

”Ilakka suli itinngitsut makittarpunga. Nuannarisarakku kisimiillunga makin-nissara, piffissarlu kisimiillunga atussal-lugu iluarisarakku. Ullup aallartilluar-nissaa uannut pingaaruteqarami. As-sersuutigalugu ulloq aallartittarpala ’Seqineq’ tusarnaarlugu [...] Siornatigut ullaakkut ulapittarpunga suliartornis-sannut piareersapallariaarlunga suli-artortarlunga. Uisarusertutut misigisi-masarpunga pissusissamisoortutullu isi-gisarsimallugu tamanna. Taava aalajan-gerpunga suli-artunnginninni minutini 5-15 minutini imminut naalaartalerniar-lunga. Eqqarsaatit assiginneqaat ajunn-gitsuullutillu. Assersuutigalugu eqqarsaatigisarpakka ulluni kingullerni misigisimasakka nuannersut ullormullu suliassakka eqqarsaati-gisarlugit. Assigi-inngittaqaat eqqarsaatigisakka.”

Tamatuma kingorna suliartornissaminut piareersartarpoq. Pisullunilu suliartortar-luni.

”Ilaanni suliartujaartarpunga. Sulinerit 7-15, 8-16 imaluunniit 9-17 inissisima-sinnaasarput. Ilaanni 07.30 suliartortar-punga sulifinniit aniaarnissara nuanna-rinerusarakku.”

Nora ullup ingerlanerani suliassaqaqtaaqaaq ullormullu ulapittutut misigisarpoq.

”Sulifimmisuliassaqartuaannarlunilu ulapinnartuaannarpoq. Suliffiga ulluin-narni initoorujus-suivoq, aamma soraareeraangama. Taamaattumik suliartujaartarpunga suliassakka soraartin-nanga naammassiniassagakkit. Sulifinni kisimiillunga sulineq aamma nuannarisarakku. Tassa sulifinni ulloq kisimiilluta aallartillugu nuannarisarakku. Ataatsimoirluta ullaakkorsortarpugut. Ullorlu naallugu sulusarluta. Saaffiginnittarfimmiiittarpunga. Taasa nalunaaquittap 15, 16-illu akorn-ganni soraartarpunga.”

Nora soraaraangami arlaatigut timersukkajuttarpoq. ”Arnat fit”-imi crossfit’ertarpoq, pinngortitami arpalluni imaluunniit illoqarfimmi cykelertarluni.

"Ataasinngornikkut nal. 17 pingasunngornikkullu nal. 18-imuit 'Arnat Fit'ertarpugut. Ukiuk-kut timersortarfimmiiittarpugut, aasakkullu arsaattarfimmiiittarluta. Assakaasoqarpoq, nappartaq, utaqqat, cementi qisullu tamakku atortakkagut timersortarfip eqqaaniittar-put. Timersortarfip iluani assakkut kivittaagassat, allallu kivittaagassat ittarput. Ilaanni timersoriarneq ajorpunga, pinngortitami aneerlungalu pisuttuarusunnerusarama, ingam-mik aasaatillugu. Nammineq marlunngornikkut timigissartarpunga, kammalaatikka arpaqatiginn-gikkukkit, arfininngornikkut taava intervalrluta arpaqattaartarpugut. Sunngif-fitsinni ilaanni cykel'ertarpugut, arpanngikkutta arlanilluunniit suliaqanngik-kutta. Silami silaannarissarluni nuannertaqaaq. Sulereerluni qasulluni aamma iluaqutaasaqaaq, illoqarfip avataani "toqqoqqalaartarneq". Taamak misigisi-masarpunga. Pinngortitamiin-nissara pinngitsoorsinnaanngilara, taamaattumik pinngortitamiipallattarpunga. Susarlerlunga oqaluttuareriarakku malugisimma-avara assut timersortarlunga."

Ilaanni suliffimmi ulapissimanermini qasusarpoq, kisiannili arpakkaangami qiim-maqkit-tarpoq nukissaneqqillunilu. Ulluni nukissaqarluarfisutut misigisimatilluni taava uneqatt-aarluni arpaqattaartarpoq qasujaannerulernissani anguniarlugu.

"Sulereeraangama qasusarpunga, ilaanni ulapittarnermut. Kisiannili arpareerne-rup kingorna soorlu qasusimanani luunniit. Arpariinnerup kingorna nukissanin-narami. Misin-narpoq angusaqarsimalluni. Taamatut misigisuaannarpunga, naatsumik takisuumilluunniit arpannerlunga apeqqutaatinngagu. Soorunalimi arpannermi nukinik atuiffusarpoq. Uneqat-taarluta arpaqattaarujuussuartarpugut, kisianni qaqtiguunerusoq taamatut interval-ertarpugut, suliffinni ulapittarnermut qasusaramalu. Ilaanni arpalluni sakkortunerusar-poq, apeqqutaavoq sukkut arpannerluni. Sungiusarluarsimatillunilu qasujaassuseqaraan-nilu ajor-nannginnerusarpoq."

Nora aamma angerlarsimaffimmini ikuuttaqaaq. Siornatigut ilaqtariit suliassat allattor-simaffiat malillugu kina sulerissanersoq aaqqissuussaarsimavoq. Massakkullu ileqquliuti-innarneqarsimavoq, ilaqtariinnilu suliassatik isumagisuaan-narpaat. Nora aaqqissuuussi-nermik pingaartitaqartuuvoq illullu minguillunilu torer-suunissaa pingaartitaraa.

"2011-imiusoraara malugilerakku angerlarsimaffik tukattoq saperluinnarlugu. Anaanama uia saligaatsorujussuugami aalamik milluaat kissarsuulluunniit ipeqartikkusunneq ajorpai. Piumaffigisaqaatigut "una aaqqikkallaak aamma una". Natermi nutsanik takorusunneq ajorpoq. Eqqaamanngilara ukiumi sorlermiunersoq malugisalerakku taannatoqqinnaaq iliortalerlunga, errugassat isigisinnaanagilluunniit (illalaarpoq). Ullaakkorsioreeraangatta errruisarpugut. Siornatigut allattortarnikuvarput ataasinngornermiit sapaaammut kina sulerissanersoq, nukarleq eqqiaasarnissaanik ilinniartinniarlugu, tassami 11-inik

*ukioqalerami inuusuttuanngungajaleramilu ilikkarniassammagu eqqiaasarnissaq.
Allattor-simaffik assut iluaqtigaarpot, tamatta minnerusumik annerusumillu
angerlarsimaffimmi akisussaaffeqaratta. Suliassallu oqimaaqatigiusittarpagut.
Allattuisarneq iluaqaaq ileqqiliutunnarneqarlunilu. Ilaanni paarlalaartarpugut
soorlu uanga makiaarne-rusimaguma erruisarpunga, imaluunniit ilannit soraaja-
arnerusimaguma. Ileqqiliun-nikuuarpot eqqiaajutigaluta aalasarnerput, naak,
eqqiaatillunga eqqarsaatigineq ajoraluar-lugu. Siornatigut Ilulissaniikkallaratta
errugassat eqqiqgassallu uninngatittarnikuuuvagut. Silaannaq oqinnerulertarpoq,
Qeqertarsuarmiikkaangatta, ilaqtariinni kikkut tamarmik akisussaaffeqartara-
mik. Massakkut eqqarsaatigigukku, taava timimik aalatitsineruvoq.”*

Nora sunngiffimmini pinngortitami pisunnerusarpoq ilaqtaniluunniit ilagalugit
umiatsiamik angalaartarluni. Nora'p umiatsiamik angalaarneq nuannarisaraa, arpan-

nerli, qasujaallisarneq pisuttuarnerlu pingaartinneruvai. Umiatsiaqataanerusarpoq ilaqtariit tamarmik peqataasin-naagaangata.

"Sunngiffinni Aamarutissat tungaannut Illuerunnernulluunniit pisunnerusarpunga. Qeqertarsuit eqqaanni kangerlummukartarpugut umiatsiamik, umiatsiarusaaginnarlataluunniit. Sapaatip akunnerata naaneraniinnerusarpoq. Sapaatilli akunnerata naanerani aamma ti-mersornissara aalluttarpara, tamattali sulinata angalaaqataasinjaatilluta ilaasarpunga. Sapaatip akunnerata naanerani pinngortitamukarnerusarpugut. Kikkut tamarmik umi-atsiarneq, pinngortitamiinnej igaasariarneq siaasaanerlu nuannarisarpaat. Uanga nuannarersuaartarpara. Uannullu isumaqartorujussuuvoq. Eqqissinaraara."

Ilisarititsineq: Nora

Nora 20-inik ukioqarpoq. Ilulissani Qeqertarsuar-milu peroriartorpoq. Massakkullu Qeqertarsuarmi Qaqortumilu najugaqartarpoq. Nora ilinniagaqar-poq. Qaqortumi atuararluni Qeqertarsuarmi Qe-qertaliup Kommuniani sulilluni misiliisarpoq. Qaammatit pingasukkaartarlugit taakkua arlaat uterfigisarlugu. Qeqertarsuarmiik-kaangami ilaqtutamini najugaqartarpoq. Nora'p piffissaq annertooq ilinniarnerminut atort-arpaa, aammali timersorneq pinngortitamiittarner-lu pingaartippai.

"Sunngiffinni timersortarpunga. Oqarsin-naavunga timersorneq inuuninni pinngitsoor-sinnaanagu. 3. klassemiillungali badminton-ertalerpunga, Ilulissaniilli nuukkatta unitsippara. Taava arsaattalerpunga 13-init 17-inik ukioqalernissama tungaanut. Massakkut arp-anneq soqutigisaraara. Arpattarpunga Qaqor-tumilu qasujaallisarlunga timigissartarlunga, ti-mersortarfimmiittarpunga pinngortitamiittarlunga-lu. Runderful Qaqortoq aallartipparput, tassa arpaqatigiittartut. Aaqqissuussamat inuppassuit takkupput, imminnut ilisarisimanngikkaluarlutik. Ataatsimoorluni aalluttakkat Qaqortumi ingerlal-luarnerupput Qeqertarsuarmut sanilliullugu. Aamma Arnat Fit (Arnanut crossfit) Qeqertarsu-armi ingerlan-neqartarpoq. Taanna peqataaffi-gisarpa. Ilaanni amerlasaqaagut ilaannili ikit-tunnguusarluta. Ataatsimooqatigiiinneruvorli."

Nora'p pinngortitamiinnej nuannarisaraa. Meer-aagallarami aataakkuisa illuaqqamin-nukaqatigisarsimavaat, killuni igasarlutik, qissat-taammillu aalisartarlutik pinngortitameerusaart-arsimapput. Pinngortitamillu nuannarinnersimavaat.

"Pinngortitamiinnej nuannaraara. Aatakkukkalu pinngortitamiittarnikooqigatta, aalisariartarlunga pinngortitameerusaartarlatalu, pinngortitamik nuannarinninnut taakkua toqqam-maviliisimagunarput. Pinngortitaq uannut isu-maqartorujussuuvoq. Qeqertarsuarmi pinngorti-taq sungiusimaneruvvara, nalunnginnakku isikki-vialu nuannareqigakku. Ilulissaniikkama ajornar-torsiuti-gaara nalugakku pinngortitamukas-saguma sumut arpassanerlunga. Qaqortumili periarfissat amerlanerupput."

4.2. Timip aalatinnissaanut peqqutaasut pingaarcerit

Timip aalatinneranut peqqutaasut amerlasinnaapput. Nalilersueqqissaarnermi uani apersorneqarsimasut aalanernik assigiinngitsunik aallussisarnerminni peqqutigisartagaat nalilersoqqissaarneqassaaq. Angusasanut kajumissuseqartitsilissutaasut peqqutit, pitsaanerulernissamullu kaumissuseqartitsilernerit, misigisassat kajumissuseqartitsisoralugit peqqutit, ki-isalu peqatigiinnissaq siunertaralugu kajumissuseqartitsilissutaasartut immik-koortinnejartussaapput.

Tabel 3. Apersorneqartut sammisanik assigiinngitsunik aallussinissaminut peqqutigisartaasa takusassiarineqarnerat.

Angusassat kajumissuseqartitsinerat	Imminut allanullu unamminerit Annertuumik piumaffiginninnermik qaangiineq
Pitsannguuteqarnissamik kajumissuseqarneq	Aallutamik pitsanngorsaaniarneq
	Peqqisuuginnarusulluni peqqinnerulerumalluniluunniit
	Isikkorissuuginnarusulluni isikkorinnerulerusulluniluunniit
Misigisassat kajumissuseqartitsisoralugit	Soqutigisarigakku
	Pissanganartua misigerusullugu
	Maluginiutit atorlugit misigisaqarusulluni
Peqatigiinnissaq siunertaralugu kajumissuseqarneq	Ataatsimooqatigiittunut ilarusulluni
	Ilequummat
	Iliusererutap piviusunngortinnissaanut pisariaqartitsineq

Angusassat kajumissuseqartitsinerat

Apersorneqartut ilaannut angusassat kajumissuseqartitsinerat aallutap aalajangersimasup ingerlatiinnarnissaanut peqqutaalluinnartarput. Tamannalu ingammik atuuppoq timer-sortartunut timersortartuusimasunulluunniit ukununnga: Hans, Kristian, Inuk, Peter, Kunuunnguaq, aammalu Inunnguaq.

Angusassat kajumissuseqartitsinerat sammisamut tunngasuovoq, ajugaanissamut, rekordtilii-nissamut (nammineq allallumi angusaat eqqarsaatigalugit), aammalu/imaluunniit unam-misaq piumaffiginnitorujussuaq unamminartorlu angullugu. Inuit angusassat kajumis-suseqartitsinerik aqunneqartut nassuaatigkkajuttarpaat, ajuga-

asutut, rekordtiliisutut, imaluunniit unammissutigisamik angusaqarnerup misiginera imminnut tatignerulerujus-suarnermik tunisisartoq, imminnullu upperilernermik misigititsisartoq. Angusat kajumis-suseqartitsinerannik aqunneqartut avataanniittunut naleqqussarnermut tunngas-suteqartuupput, 'pilerisaarutigisarlugu' ajugaanikkut, rekordtiliinikkut, imaluunniit unammi-nartumik ajugaaffininninnikkut, inoqatinik akuerineqarlunilu nersorneqarnissaq naleqarti-taralugu anguneqarusuttarmat. Taamaattoqartillugu angusassat kajumissuseqartitsinerik angusaqarniartut avataaniit sunnerneqartumik kajumissusinitarput. Angusassalli kajumis-suseqartitsineri aamma qamannga aqunneqarsinnaapput, piginnaasat ineriartornerisa naats-orsorneqarnissaannut angusarisaq uuttortaataasutut isigineqaraangat. Taamaattoqartillugulu angusassat kajumissuseqartitsinerat qamannga aqunneqartarpoq.

Angusassat kajumissuseqartitsinerannik aqutsisuusarpoq 'imminut allalluunniit unammi-nerat' aammalu 'unamminermik annertuumik piumaffiginnittumik aniguilluarneq'.

Imminut allanullu unammineq

Hans, Kristian, Inuk, Peter, Kunuuunnguaq aammalu Inunnguaq imminnut allanullu unammillutik timersorlutik aallutassat ilaannik aallussisarput. Ingerlatanilu ukunani-usin-naavoq ujakkaarneq, rulleski't, rulleskøjtet, qasujaallisarneq, gaming, arsarneq aammalu nerrivimmi arsaararneq. Taakkua aalariaatsit tamarmik naatsorsorneqarsin-naasuupput (soorlu ungasissuseq/piffissaq, oqimassuseq, mål'it, kills' imaluunniit point'it) an-gusarisartakkat assersuunnissaannut atorneqarsinnaasartuni.

Kunuunnguaq, anaanaa malillugu ajugaanissamik eqqarsartartuuvoq, ingerlataanilu unammineq qitiulluinnartarpoq, ajorsarnermik/ajugaanermik naliliiffigineqarsinna-asartu-ni. Nalinginnaasumik ajorsarnissaq saperluinnartarpaa, kisiannili arsarnermi ajorsarneq misigissaanut sunniuteqarnerpaajusarpoq.

Kunuunngu-up anaana: "Ajugaarusussuseqartorujussuulluni eqqarsartartuuvoq. Taamaattuaannarnikuovoq, ajorsarmissaanik ilinniartinnikuuvvarput. Ajorsarneq saperluinnaqqissaaramiuk. Inugartarnikuuvugut, Olsen-erluta, ajugaaffigisarlutigu. Inukkat sequtsertarnikuuvai... ajorsar-nerup ilikkarnissaata tungaanut inukkattarpugut."

Apersuisoq: "Massakkut pitsaanerulerpaa?"

Kunuunngu-aq: "Aap. Olsen-imí."

Apersuisoq: "Arsaattarfimmimi?"

Kunuunngu-aq: "Sungiusartilluta ajunngilaq, kisianni GM-imí...ajorsarneq saperpa-ra."

- Apersuisoq: "Ajorsarnikuugaviit?"
Kunuunngu-aq: "Aap GM-imikinguullermi nr. 4-raavugut"
- Apersuisoq: "Qanormi igaajuk?"
Kunuunngu-aq: "Akuerisinnaanngilara."
- Apersuisoq: "Qanoq sivisutigisumik narrujummissutigaajuk?"
Kunuunngu-aq: "Qamani narrujuummisimaarpunga [assani sakissaminut tutsiptaa], takutinngilarali."
- Apersuisoq: "Suli narrassimaarutigilaarpiuk?"
Kunuunngu-aq: "Aap."

Kunuunnguup arsarlutik sungiusartillutik ajorsaraangamik sunnertissutigineq ajorpaa, unammitillutilli ajorsaneq aquassinnaanngingajappaa. Kunuuunnguaq ajugaagaangami akue-rineqartutut misigisarpoq piginnaassutsikkullu imminut tatiginermik assut pissarsis-sutigisarlugu, taamaasillunilu ingerlateqqiniissaminut kajumissuseqaqqittalerluni. Ajugaa-nermik aqunneqarnerup unamminartoraa, (ingammik sivisunerusumik) assoralisimaarsi-matilluni piginnaasat amigartutut misigisimalissutaasinnaasaramik, taamaalillunilu ka-jumissuseeruttoqarsinnaasarluni.

Hans-ip aamma unammineq nuannarisaraa, taassumali unammilligassamut isiginnin-nera ungasinnerusoq isigalugu Kunuuunnguup isiginninneraninngarnik neriunarnerusumik isi-ginnittaaseqarpoq. Hans'ip arpalluni, cykel'rluni, rulleskøfte-nik sisoraatinillu assakaasulin-nik sungiusarnermini anguniagaa pingarneq tassaavoq sisorarfinngorpat sukkannerusumik ujakkaarsinnaannngornissani angorusukkamiuk. Nassuiaatigaa sakkortuumik sungiusarneq nuannarisaralugu, angusaniilu eqqumaffigisarlugit.

"Una atortarpara [Samsung Health app mobiliminiittoq takutippaa]. Tassani takusin-naasarpara timigissarsimatillunga kilometerit qassit cykel'ersimanerlunga pisussimaner-lungaluunniit [...] Ungassisuseq aallutamalu sukkassusia eqqumaffigisarpara. Kingullermik sungiusarninninngarnik sukkannerorusuttuaannarpunga."

Hans'ip angusamigut uuttartarsinnaasarpaa sakkortuumik sungiusarnini iluaquたanersoq iluaqutaannginnersorluunniit. Inernera imminermini Hans'imut pingarnerunngilaq. Ine-riartorneratali takutitai Hans'imut pingarnerupput. Hans'i nuannaartuaannarpoq sukka-nerusumik aallutaminik angusaqarsimagaangami, aamma allat imminerminik sukkanneru-galuarpataluunniit. Ineriartornermut tunngasumik unamminneriaaseq qamanngaaniit aqunneqartarpoq, ajugaanissamik siunertaqarluni unamminerminngarnik, taamaalillunilu ingerlatsiinnarnissamut kajumilersitsineru-

lersitsisinnaasarluni. Kristian oqaluttuarpoq kivittaarinissamut pikkorissuseqarluni. Tassungalu tunngatillugu oqaatigaa 'Kalaallit Nunaanni nakuuneqquaannermi' angusarissaarsimanini. Taamaalilluni pissartangorniunnermi angusani aallaavigalugit piginnaanini nalilorsorpai.

"Timersuut taanna pikkoriffigaara. Soorlu unammeriaatsini dødløft, squat, taaneqartartuni allanilu teknikkini. Pissartangorniunnernut ilaasuaannarpunga [...] Unamminermi 'Kalaal-lit Nunaanni nakuuneqquaannermi' 2019-imi peqataavunga [...] unammineq taanna nuan-nareqaara pingaartillugulu."

Pissartangorniunnermut peqataaneq Kristiaammut pingaaruteqartupilussuuvoq, taamaasillunilu piginnaanini allat piginnaanerinut nallersuussinnaasaramigit. Kristiaat aju-ugaanialluni oqariartuuteqanngilaq. Hans'itulli Kristiaammut pingaaruteqarpoq angusap ineriertorermik takussutissiinissaa. Taamaattumik ineriertornissamut kajumissuseqarneq Kristiaammut kajumilersitsisarpoq.

Kunuunnguaq, Hans aammalu Kristian uani assersuuttitut assigiinngilluinnartutut atorneqarput, ajugaanissamik siunertaqartumik ineriertornissamullu kajumissuseqartitsisumik takussutissiisussatut. Apersorneqartut amerlanersaasa oqaatigaat imminnut allanilu unamminissartik kajumissuseqalissutigisarlugu, taakkualu tassa ajugaanissamik peqquteqarnermik kajumissuseqartumik ineriertornissamillu siunertaqartumik kajumissuseqalertarnerarput nikerartumillu kajumissuseqalertarnerat aqunneqartarpoq.

Unammissutaasumik timimut ilungersunartumik naammassinnilluarnissaq

Inuit timimut ilungersunartumik naammassinnilluarnissaminnik kajumissuseqaler-tartut, pinerusarpaat nalinginnaanngitsumik iliuuseqarnissartik. Unammillernartoq ajugaaffigeru-tuttaqaat, sillimanarsinnaasarpoq, inuullu nammineq piginnaasaanut unammillernerusar-luni.

Peter aamma Kristiaap oqaatigaat timimut ilungersunartumik qaangiinissartik kajumissuseqarnaralugu. Tassa arpannermi/pisunnermi aammalu ujakkaarnermi.

Kristian meeqqat inuusuttullu angerlarsimaffianni sulinermini Nuuk-Kapisillit Tour aammalu Arctic Circle Race peqataaffigisimavai. Apersorneqarnermini Nuuk-Kapisillit Tour-imut mål-imut anngunneq immikkuullarilluinnartuusoq oqaluttuaraa:

"Nuuk-Kapisillit Tour peqataaffigigakku mål-inut anngukkama assut killitsippunga. Aqqutaa sak-kortoqaaq, sumiiffit ilaanni qiangajattarpungaluunniit. Qasoqaanga tarnikkullu assut ilun-gersortitaasutut misigalunga. Mål-inut anngulluni nuanneqaaq. Misigisaq nuannerluinnar-luni."

Kristiaat Nuuk-Kapisillit Tour-imut peqataavoq suliffimminut tunngatillugu. Imminulli unammillernissani aamma pingaartissimavaa. Pinngortitami 110 kilometerinik pisul-

lunilu arpanneq ilungersunartuuvoq, Kristiaammut immikkut illuinnartoq. Aqqutaani arlaleriarlu-ni timikkut tarnikkullu ilungersortitaavoq. Piginnaanermigut assut ilunger-suatitaavoq. Kri-stiaap mål-inut anngunneq nuannerlunilu killittinnartutut nassuiarpaa. Anguniakkamullu anngunnini assut tanngassimaarutigaa.

Peter pinngortitami arpakkaangami timimut unammillernartuanik tiguarteqqasarpoq. Taamaattoqartillugulu qaqqap qaavanut arpattarpoq, qaqigaangamiuk isikkivillu isigi-gaangamiuk angusaqartutut misigisimasarami.

*"Sivisuumik arsarsimanngikkaangama pinngortitami arpattarpunga.
Qaqqakkut qum-mukajaakkut arpattarpunga. Akunneq ilivitsoq ingerlaartarpunga. Angerlamut aqqutaa ammukajaajullunilu qummukajaajusarmat nukersornartaqaaq. Qaqqap qaavanut qailluni nuannaarnartaqaaq.
Angusaqartutut misiginartarami."*

'Timimut ilungersunartumik naammassisqaarneq' kajumilersitsisarpat taava angusaqarnis-saq kinaassusermiittarpoq: Aalajangersimasumik angusaqarnissamut attuumassuteqartar-poq. Peqqutaasoq avataaniit qamanngaluunniit aqunneqartarner-soq apeqquaatillugu, ti-mimut ilungersunartumik naammassisqaarnissamut inuup piginnaaneri unammillerneqart-arput. Inoqatinik akuerineqarnissaq nersorneqarnis-sarlu peqqutaappat taava piumassuseq avataaniit aqunneqarnermik aallaaveqassaaq, taamaasillunilu kajumilersitsissutaasoq pitsa-assuseqarpallaassanan. Siunertarli ataatsimooqatigittunut peqataanissamik imaluunniit nammineq piginnaasanik ineriar-tortitsinissaq siunertaappat, taava kajumissuseq qamanngaaneersuusimassaaq assullu pitsaassuseqassalluni.

Pitsannguuteqarnissamik kajumissuseqarneq

Pitsannguuteqarnissamik kajumissuseqarneq timip piginnaasaanik pitsaaneruler-sitsinissa-mik siunertaqarpoq, piginnaasatigut aalajangersimasutigut, peqqissutsikkut imaluunniit isikkumut tunngassuteqarsinnaavoq. Pitsannguuteqarnissamik kajumis-suseqartut nas-suaatigikkajuppaat ineriertornermik misigisimanerup ingerlarsortitta-raatsik. Aper-sorneqartullu arlallit pitsannguuteqarnissamut kajumissuseqarnermikkut aallutaqartarlutik aammalu/imaluunniit aallussiinnarsinnaalertarlutik oqaatigaat. Apersorneqartut arlallit ka-jumissuteqassutigilertarpaat pitsannguuteqarnissartik, ukulu taamatut inisisimasuupput: Kristian, Inunnguaq, Inuk, Kunuunnguaq, Inge, Hans, Peter, Daniel, Paninnguaq, Aputsiaq, Nora aammalu Julie.

Pitsannguuteqarnissaq kajumissuseqarnaraagianni avataaniit aqunneqarnermik aal-laaveqartarpoq, tassa inoqatinik akuerineqarlunilu nersorneqarnissaq ineriar-tornissamut, takuneqarnissamut, isikkumullu tassani eqqumaffigineqarneruovoq. Taamaattoqartillugu pitsanngoriaatissatut patsisigineqartut ingerlatsiinnarnissamut kajumissaataavallaarneq ajorput. Anguniagaq anguneqaraangat, anguniakkallunuunniit

arriippallaartumik takkunnia-raangata kajumissuseeruttaramik. Pitsanngutissamik aqunneqarneq qamanngaaneersuu-gaangat, tassalu piginnaanernik ineriartortitsi-nerugaangat, timip piginnaaneranik pitsangorsaanerugaangat imaluunniit imminut naleqartinnermut tunngasut eqqumaffigi-neqaraangata. Pitsannguuteqarnissamut kajumissuseq taamaattoqaraangat ingerlatsiin-narnissamut neriuunateqarnerusarpoq. Pitsannguteqarnissaq siunertaralugulu peqquteqaraanni 'aallutamut pikkorinneruler-nis-saq' pineqartarpoq soorlu aamma 'peqqissuuginnarniarlunga peqqinnerulerniar-lungalu' kiisalu 'isikkorissuuginnarniarlunga isikkorinnerulerlerniarlungalu' taassunga attumas-suteqartartut.

Aallutamik pitsangorsaaniarneq

Hans, Kristian, Inuk, Peter, Kunuunnguaq, Inunnguaq, Aputsiaq, Nora aammalu Inge oqaluttu-araat, aallutatit assigiinngitsut isumanittutut ittartut timimikkut piginnaasatik ilorraap tungaanut ineriartortut malugigaangamikkit, imaluunniit aallutartik pikkoriffi-gilluinnaler-aangamikku. Ujakkaarnermut, sisoraatinut assakaasulinnut, rulleskøjtenut, arpannermut, qasujaallisarnermut, gaming-imut arsarnermut qalipaanermullu pitsannguuteqarnissartik aallukkaangamikku.

Kristian qasujaallisarlunilu nukkassarnissaminut soqtigisaqartorujussuuvoq, ilisi-masaqarfigilerumallugulu paasissutissanik ujarlernermut piffissaq atortarpaa, sungius-art-arnermullumi. YouTube-imi videot atorlugit teknik-it atorfissaqartitani paasisaqaarf-galugil-lu nukkassarnermini piginnaanerminik ineriartortitsinissaminut atortarpai.

"Teknikkit aassigiinngitsut youtube-kkut misissuiffigisarpakka, tassa sungiusar-nermi qanoq iliortoqartarnissaanut tunngasutigut. Taakkua ilaaqqissaartarpakka. Professionel-le't youtuber'illu. Maani nunatsinni soqarpallaannginnami... uffami, inuttut sungiusaasut ikittunnguit pigaagut, ikittunnguuppulli [...] Ukiuni kingullerni ineriartupallasmallunga malugaara. Nuannaraaralu. Piffissami tassani ineri-artsimanera tupaallaatigaara [...] Imminut unammisuaannarnikuuvunga. [...] Aallutanni imminut unammillertarlunga. Tassa nuannarisara... [...] Teknikki iluatsik-kaangat nuannertaqaaq. Ineriartornerlu malugalugu nuannertarluni."

Kristiaammut aalaatsimik pikkoriffiinninneq nukittuninngornerluunniit aallutamik isu-maqartitsisarpoq. Nukkassarluni sungiusarnermini piginnaaneqarfigilertutut misigina Kristiaap sungiusarnissaminut pilerilersitsisarpoq. Kristiaap apersorneqarner-mini arlaleri-arluni nassuaatigaa imminut unammillerneq nutaanillu ilinniagaqarneq nuannarisaralugit. Nukkassaraangamilu piginnaaneqarnerulernissaminik kisaateqar-nera nukkassarnissaanut piumassuseqartitsilissutaasarpoq. Qularutissaanngiivittumik Kristiaap teknik-kinut nutaa-nut soqtiginnittuunera qamangaaneersumik nukkassar-nissaaminut pilerilersitsisuuusartoq.

Hans'ittaaq immikkut ilisimasalinnik internetsimilu ujartuisarnerata ujakkaarluni sukkane-rulertarnera iluaqusertarpaa. Hans'i Avannaaniit Nuummut nuukkami

malugaa aput allaa-nerusoq, avannaani sungiusimasamininngaaniit. Malugaalu ujak-kaartarnini arriilliallattoq. Nuummi pujassusia allaanerusutut malugaa. Taamaattumik misissuiffigaa Nuummi apum-mut silamullu sisoraatini qanoq tulluarsarsinnaanerlugit. Tamatuma takutippaa Hans'i ine-riartornissaminik soqtiginnittuusoq tulluarsarsin-naasanilu tamaasa tulluarsartarai.

Inunnguup arpattarnermini, nukkassartarnini arsarlunilu sungiusartarnermini arsartar-nermi ineriartortinnissaa anguniartarlugu. Nukkassartarpoq arpallunilu arsallaqqin-neru-lernissani siunertaralugu.

"Arsarlunga ineriartororusuppunga. Sungiusarnissara annaarusunneq ajorpara pikko-rinnerulerusukkama. Taanna uannut pingaaruteqarpoq. Arsartarpunga pikkorinnerule-rusullunga. Aallaqqaammut pikkorippallaanngi-langa, 16-17-inik ukioqarlunga, arsa-rusullungali imminut piumaffigersuarpu-nga. Taava ukiut arfineq-marluk ingerlanerini ineriartorujussuarpu-nga."

Kunuuteeqqap arsarnermut peqataasarnermini ineriartornissani pingarnerutippaa. Teknik-ikkut, taktisk-itigut timimigullu piginnaasamigut sungiusaasumik ilitsorsorne-qarluni arsartarfimmi ineriartorusuppoq. Sungiusarianngitsooruni taava ineriartoqqin-nissani an-naasarpaan.

Inge'p qalipaasarnermini sungiusarnissani pingaaruteqartippaa. Qalipaasarnini pitsanngorsartuartarpaa. Inge qalipaasaqaaq. Sannavimmi ornittakkamini, angerlarsi-maf-fimminilu sunngiffimmini qalipaasarpooq. Arsaattartoqatigiit ilisarnaataat qalipas-sallugit toq-qartarpaa. Arsaattartut ilisarnaataat sisamat qalipattuaannarpai. Uteqat-tarisutut qali-paasarnini nuannaraa malugisinnaasaramiuuk taakkua qalipannissaat pikkoriffiartuaagin-narlugu.

"Qalipaasaleqqaarama kukkusaqaanga. Kukkunikka ilinniutigaakka, massakkut qaqtigut kukkusarpunga. Apeqquataasarpooq logo sorleq qalipassaneriga. Logo't aalajangersimasut si-samat qalipattarpakka. Asseq assilillugu qanipattarpala, namminerlu pappiaqqamut allisit-tarlugu. Pappiaqqat akimut ersittut assilliüssutigineq ajorpakka. Asseq isigiunnartarpala al-lisittarlugulu. Suliaralugit nuannertaqaat."

Inge'p qalipaasarnerani uteqqattaarineq pingarnerusarpoq. Uteqattaarinermi kukkan-ni ilinnarfigisarpai teknik-kinilu pitsanngorsartarlugit. Taakkua qalipattakkami pikkorif-figiartuinnartutut misigisarnera inuttaasunut pingaaruteqarpoq.

Hans, Kristian, Inuk, Peter, Kunuunnguaq, Inunnguaq, Aputsiaq, Nora aamma Inge tamarmik pigisimasarpaa aalariaaseq piginnaanerluunniit aalajangersimasoq pik-koriffagalugu naam-magisimaarinninneratalu aallutiinnarnissaanut kajuminnerulersit-tarpaat. Aalariaatsimut aalajangersimasumut pikkorissutsip aammalu nukittuneru-

lersutut sukkannerulersutullu misigisimalernerata aallutap ingerlaatiinnnarnissaanut isumaqalertarpoq taakkununnga. Self-determination Theory malillugu piginnaasanut pikkorinnerulersutut misigisimalernis-saq inunni tamani tarnikkut misigissallugu pisariaqartineqartarpoq. Piginnaasatigut pikko-rissiartorneq malugisarpaat, tarnikkullu iluarusulernermik misigisimalissutigisarlugu, taamaasillunilu qamanna aqunneqartumik ineriantornissaq anguneqartarluni.

Peqqissuuginnarusunneq peqqinnerulerusunnerluunniit

Hans, Peter, Inge, Bolette, Daniel, Paninnguaq, Nick, Aputsiak, Nora aamma Julie oqaluttu-arput, peqqissuuginnarusunnertik peqqinnerulerusunnertilluunniit ingerlat-siinnarnissa-minnut peqqutaasartoq. Aallutanut assigiinngitsunut taanna pimoorus-sissutigisarpaattaaq. Ornitassanut ingerlaassatilluni cykel'ertarneq taaneqarpoq. Sulinermi peqqinnerorusulluni iliuuserisartakkat taaneqartut tassaapput nerriviup saavani nikuilluni sulisarneq, suliffiullu iluani pisuttarneq. Sunngiffimmi peqqissuujumalluni aallunneqartarput arpannerit, ujak-kaarnerit, sisoraatit assakaasulikkat atornerisigut, rulleskøjternerit, piniarnerit aalisarneril-lu.

Peter pinarluni, aalisarluni timersorlunilu timigissaraangami peqqissuuginnarusulluni peqqinneru-lerusullunilu aamma taamaaliortarpoq. Peter aalavallaarsimannngikka-angami malugisarpaat timini an-niartalersoq.

"Eqqarsartarpunga timersorunnaassaguma immaqa napparsimalissallunga."

Aalajaangami oqinnerusutut nukittunerusutullu misigisimalertarpoq. Piitamut timimik aala-neq ukiuni arlaliunerusuni pitsaanerusumik inuuneqarnissanut iluanaarutaasussa-appul-lusooq.

Hans'i aperineqarami sooq peqqissuunissaq peqqinnerulernissarlu pisariaqartitaanut pingarnerunersut eqqartorpaa Danmarkimi efterskolernermini timimik atuiinnarnerup timersortarnerullu peqqissutsimut iluaquutasarnera ilisimalersimagamiuk.

"Danmarkimi ilinniartuuininni arsartalerpunga. Arsaattartoqatigiinni.

Aperineqangilagut arsartarusunnersugut ilanngunneqaannarpugulli.

Sulerissagaluarattami? [illarpoq]. Taava arsarerinnaq ingerlattalerpara. Assamik arsartoqarsinnaagaluarpoq aamma arsarnis-sarli kisiat eqqarsaatigigakku.

Timersornermut tunngatillugu allatut eqqarsartaaseqaler-punga, Danmarkimi ilinniarnerma nalaani [...] Nunatsinni soorunalimi atuarfimmi timer-sortita-asarpugut atuartuugallaratta, skema'gulli maliinnarlugit timigissartitaasarpugut oqaluttuunneqarnatalu sooq assigiinngitsunik aallutsitaasarnerluta [...] Danmarkimi paa-sissutissiissutigineqarpoq timersorneq timimut peqqinmartuusoq.

Nunatsinninngarnik aamma timersornerusarput. Taamanikkulli pulatippara peqqissuussagaanni timi ator-neqartariaqartoq. Eqqarsartarama: 'Timiga atunngikkukku susoqassava? Timi qerattas-saaq, puallarnerullungalu'. Taava

*eqqarsalertarpunga: 'Qaa aalallutit aallartinniarit'. Iluaal-liulertarpunga unif-
feerullungaluunniit ullualunni timigassarsimangikkaangama [...] Ilu-lisanut
uterama arsartarneq aallutiinnarpara. Aasiannut nuukkama aamma arsartarnis-
saq toqqarpara. Arsartarnissaq toqqarpara naak Ilulissani timersuutit aallutassat
arlaliugalu-artut. Taamanikkut arsaannermut soqutigisaqartorujusuugama.
Allat unammigaanni ine-riartornartarpooq. Sungiusaqatit aamma ilikkarfigi-
nartarput. Assigünngitsunimmipiginnaa-neqartaratta, aamma takusinnaasarat-
sigut allat qanoq iliornersut tassungalu pikkorinne-rulerusuttarluta.
Piginnaasaqarnarnerulertarpooq.'*

Hans'ip ilisimaligaata sunnerpaa, timersorneq soqutigisatut aallutassaannartut isigiunnaar-lugu, timip peqqissuunissaata peqqinnerulernissaatalu angunissaa pillugu timersortalernis-saanut. Hans'immi Danmarkimiinnermini ilisimalerpaa timip aalatin-nera timimut peqqin-nartuusoq. Timimilu aalatinnissaanut allamik peqquteqalerpoq: Peqqissuunini attatiinnar-niarlugu timersortalerpoq. Eqqarsaatigisalerpaalu timini aalatippallaanngikkuniuk ajortumik kinguneqarsinnaanera; tassalu timaa querattartarami puallarlunilu. Hans'ip apersorneqar-nermini paasinarsisippaa taamatut eqqarsar-nerata aallussinissaanut pimoorussitilertaraa. Qulaani issuarneqarnermini nassuaatiga avataaniit aqunneqartumik aallussineranut peqqutaasut. Hans'i oqarpoq timiminik atuilluanngippallaartutut misigisimaleraangami im-minut iluaalliutigilertarluni.

Iluaalliornermik misigissuseqalermek aqunneqartumillusooq aalarusussuseqaler-
tarnera pissusianut sunniuteqartarpooq, aamma sulinerata nalaani. Sulinerup nalaani aalanissaminik toqqaanini peqquteqarnerarpaa, peqqissutsimut tunngasunik atuar-tin-
neqarnikuunini. Atuartinneqarnermi uninngaannarnerup kingunerisaanik taqqak-kut milittoortoqarsinnaanera ilisimalersimavaa.

*"Ikiueqqarnissamut pikkorissartillunga paasivara qanoq peqqinnartumik
inuuneqarsinnaa-nersugut. Ilisimatinneqarpugut naammattumik aalasanngik-
kaanni taqqakkut milit-toortoqarsinnaasartoq. Tamakkua eqqarsaatigisarpakka
sulininni aamma issiaannartillun-ga..."*

Pisuussuteqarsinnaasutut misigisimaneq aalariaaseqarnermut avataaniit sunnerneqar-
tumik peqquteqartumik aalarusussuseqarnermut ilaavoq. Tassa peqqissoorusunneq pisu-
usutullusooq misigisimanermik imaluunniit innuttaaqataasunik nersorneqarusunner-mik aallaaveqartumik aalarusunneq peqquteqarsinnaavoq, taannali kisimiilluni peqqutaa-sin-
naanngilaq sivisunerusumik atuuttumik kajumissuseqartuassagaanni. Taamaattoqartil-
lugulu peqqutaasut qamanngaannit aqunneqartumik peqqutinik ilaqartariaqarput.

Inge'p aamma ilisimaarilluinnarpaan timimik atuinissaq peqqissutsimut pingaru-te-
qartuusoq. Ulluinnarnilu aalanerulernissamut eqqummaariffinginnineq annertusi-
simavoq qaammatini sisamani peqqissaavimmi uninngasimancerata kinguneranik, oquq
peqqutaalluni pualluteqarluni uninngasimagami.

"Pisuttuartarlunga nukkassarlunga sungiusagaavunga atortorissaarutillu assigünngitsut tassani atorneqarput. Uninngaannartitaanngilanga. Issiaannartunngornissara kissaatigisimanngilara. Aalanerulernikuuvungalu peqqinnartumik inuuneqarnerulerusuk-kama. Siornatigut pujortartaraluarpunga, imminulli piumpaffiginikkut taamaatinnikuuvara. Peqqinnarnerusumik timeqarlungalu inuuneqarusukkama. Kingullermik pujortarnerniit ukioq ataaseq qaangiutereerpoq. Angerlarsimaffinni uninngaannarneq ajorpunga, suli-aqartuaannarpunga suliassarsiortuaannarlungalu. Timera atortuaannarparsa. Sannavimmi aamma suliaqarlunga aalasuaannarpunga. Timera nukittorsarniarlugu imminut piumpaffi-gisimavunga, ajornikuungaarama. Peqqinnerusutut misigisimavunga ullumikkut, sungi-usimavara nalinginnaasorujussuivvorlu."

Inge-mut pingaaruteqarpoq peqqinnerulernissaq. Napparsimalernermi kingunerisaanik peqqinnerulernissani pingaartilersimavaa, aalanerulerneranullu napparsimasimanera pi-umassuseqartitsilertarpoq. Aalasarneranut aqtsisuulersimavoq napparsimaleqqik-kusunnginnera, Taamaallillunilu Ingep aalanerulernissamut kajumissuseqalernera avataane-ersumik pitsaassuseqarpallaanngitsumik sunnerneqartarpoq. Issuarneqarnerata naanerani ererpoq sungiusartarnera peqqissusianut iluaquatasimasoq. Timik-kut misilitakkat malitsi-gisaanik peqqinnerulernissamut ineriartornissaq qamannga aqunneqariartulerpoq, taamaa-sillunilu kajumissuseqarnissamut peqqutaasoq pitsaassuseqartumik aqunneqalertartoq misilittagaqarfingeqarpoq. Avataaniit peqquteqartumik kajumissuseqarnerit piffissap inger-lanerani inuup kinaassusianut ilanngukkiartarpas, taamaasillunilu aallutiinnarnissaanut qaffassisusilimmik pitsaassuseqarneq anguneqarluni (Ryan og Deci, 2017). Inge-p oqaatigaa ulluinnarni timimik atuinissaq ileqqoriliinnarsimallugu, aalanissanilu nuannarisarilersimal-lugu.

Paninnguaq timersornissaminut, timersoqatigiinni peqataanissaminut timigissarnissam-nullu soqtigisaqanngilaq. Timigissarnissanilu eqqarsaatigisaleruniuk peqqinnissamut at-tuumassuteqartoq pinerullugu aalanerorusussinnaavoq. Paninnguup ataataata toqunissami tungaanut nappaatinik annertuunik arlariinnik aqquaagaqarsimavai. Paninnguamut aan-nertuumik sunniuteqarsimavoq angummi napparsimasimanera siusissumillu annasimane-ra. Namminerlu anaanangorami peqqissuunissani nappaateqannginnissanilu pingaartin-nerulerpai. Erninimi sivisunerpaamik najorusukkamiuk.

"Timigissaqqittalernissannut eqqarsaateqartitsilertartut tassaanerupput massakkut me-eraqalersimanerput. Nalunngilara aalaneq ajorneq peqqinnartuunngitsoq. Ataatama ilaquaaniik sukkornerit uummatikkullu ajoquteqarnerit nalingin-naagaluttuinnarsimapput, taamattumillu timinni kingorngussassat tungaatigut iluanaaruteqarpallaanngilanga. Uninngaannarsinnaanangalu [...] Ataataga uummamminik pilatsinnikuovoq, takusinnaa-simavaralu qanoq sakkortutiginer-soq, ulluinnarni isumagisassaminilluunniit isumaginnis-simnaasimanngimmat, tamattalu assut sunnertissutigisimavarput. Takunikuuvvara pujortar-taraanni qanoq pisoqarsinnaanersoq aammalu...Ernerma aqquaassanngilaa anaanani....

Ernera ilagerusuppara sapinngisamik sivisunerpaarpaamik. Ernertaarniko-oriarama peqqissuunissaq uannut allatut pingaaruteqalernikuuvvoq. Peqqissuseq pisiarineqaan-narsinnaanngilaq. Namminerli iliuuseqartariaqarpunga. Ataatannik aqquaarnikuusakka erninnut misigitikkusunnginnakkit.”

Peqqinnerulernissaq napparsimalinnginnissaq toqorusunnginnerlu avataaniit aqun-neqartumik aalanissamut peqqutaapput. Taamaalillunilu Paninngup peqqin-nerulernissaq anguniarlugu aalanerulerusunneranut peqqutaasoq appasissumik pitsaassuseqartuuvvoq, tamannalu patsisaavoq aalanerminik ingerlatsiinnarnissaminik ajornartorsiuteqarneranut.

Apersorneqartunut, peqqissuuginnarnissaminnik peqqinnerulernissaminnilluunniit siuner-talimmik aallutaqartunut timimik atuinissaq peqqissutsimik anguniagaqarner-mik peqquteqarpoq, sivisunerusumik pitsaanerusumillu inuuneqarnissamik naleqartoq. Aalanis-samut peqqutigigaanni imminut pisuutinnerit, uninngaannarnerulluunniit kingunerisin-naasaasa annilaanngatiginerannik taava peqqissuunissamut peqqutaasoq avataaniit aqun-neqartuuvvoq, aalaannarnissamullu patsisigissallugu pitsaavallaanngilaq. Aalanissarli timip peqqissutut misigneranik peqqinneruleranillu peqquteqarpat taava patsisaasoq qamanngaaneersuussaaq taamaasillunilu attatiinnarneqartumik alasoqarnissaanik kin-guneqarsinnaanerulluni.

Isikkoriinnarnissaq isikkorinnerulernissarlu anguniarlugu

Julie-mut Paninnguamullu tunngatillugu isikkorinnissaq isikkorinnerulernissallu ango-rusunneranut kissaateqarneq pingaartitaannut peqqutaavoq, qasujaallisarlillu nuk-kassarnissaannut.

Julie'p nammineq oqaatigaa timersortartuuunngisaannarluni, meeqqanili inooqqaaq an-naagamiulli imminut tuppallersarluni nerersuartarsimalluni. 30 kilonillu oqimaannerulipal-lassimalluni. Kingorna ernertaarsimavoq. Erninerminilu sulinngiffeqarnini naalermat atisa-nik misiliigami takusinnaalersimavaa qanoq puallartigisimanerluni. Erninerminut atatillugu sulinngiffik qaangiutingajalermat inuppassuillu saallugit timmisartumi kjoleqarnissani qanil-limmat. Tamanna iluaalliuutigisimavaa isikkorinerulerusulersimallunilu, arpattalersimavoq.

“Panissaaqqaaraluarpugut inooqqaannguusorli annaavarput. Tassani puallaqangan [...] naluaraluunniit qanoq puallarsimatigalunga, 30 kiilunimmi oqimaal-lisimavunga. Pu-alaqaanga. Taava eqqarsalerpunga ’naamik iliuuseqartoqartariaqarpoq’. Eqqarsarlungalu ”arraa susoqarami? Taamatut inuuniangilanga”. Iluaallioqaanga. Timmisartumilu saqisu-tut suliartungajalerlunga. Timmisartumilu aasakkut kjoleqartarpugut, timmisartoq kiarujussuartarami saumatullusoq. Eqqarsarpungalu ”Arraa inuppassuit saallugit saarli-usussaallunga taamallu initutigalunga pualasoorujussuussaanga, imminullu iluaagalunga” Eqqarsaqkip-pungalu ”Taamatut inuuniangilanga pualasuujunianngilanga”. Taava timigis-

sartalerpunga. Tassanilu piumassuseqalernerpaajuvunga. Pualasuijunissara akuerisin-naannginnakku.

Ukiut taallimat ingerlanerini aatsaavissuaq trænerutissanik skuutaarpunga. Kimmik-kaaginnarnik atortuaannarahuarama. "Skuut timersuutit. Arpattalertariaqarpunga". Tassani ar-pattalerlunga. Puallarpallaarsimagama. Nerisat allanngortippakka timigissartalerlungalu. Arpattalerlunga. Arpallunga arpallunga. Sukkasoorujussuarmik 25 kg katappakka. Ullormut nerinialeraangama kulhydratit kisittarlugit akunnerillu pingasukkaarlugit aatsaat nerisar-lunga."

Julie'p isikkuni iluarismaarsimangilaa. Takutitassatut piukkunnaateqanngitsutut imminut nalilerpoq. Taamaattumillu arpaatinik skuutaarpoq nerisanilu nakkutigilerlugin. Sanigupal-lappoq, angorusutanilu angugamiuk arpattarunnaarpoq puallaqqil-lunilu. Sanigornissamik kissaateqarneq avataaniit aqunneqartumik piumassusiavoq, taamaattumillu aallussiinnar-nissamut iluaqutaavallaartarani (McLachlan and Hagger, 2011). Sanigornini ilutigalugu arpakkusukkunnaarnera tamatumunnga takussusiivoq. Maannalu ataavartumik allanngu-utaasinnaasumik inuunerminik allannguiniarnialerpoq. Uisarusernini appartinnialerpaa, nukissaqarnerulerniarluni imminullu iluari-simaarnerulerniarluni. Julie'p iliuusaa uisa-rusinnginnerulernissamik siunertaqartoq, nukissaqarnerulernissamik anguniagaqartoq, imminullu iluarismaarutiginerulernissamik siunertaqartoq qamannga aqunneqarneruovoq. Saniguallaqqereersimavoq, sulili oqinnerulernissaanut aqqt takeqaaq. Oqimaassusere-rusutani anguguniuk timigissartalerusuppoq timini iluseqalerniassammat.

"Timersoqqilaartaleqqikkusuppunga, timera iluserissalaarniarlugu. Mahgisin-naagakku ka-laallisut nuloqarnanga [Illarpoq], tamanna iliuuseqarfigerusuppara, aammami tamaana sa-nigornerpaajunikuugama, taamaattumillu atisaqarniartarpunga uppatinnik ersittisinn-gitsunik, taamaakkusunngilangalu. Imaanngilaq uppaterujussuaqarniartunga, timigissartale-rusuppungali anguniagara angugukku. BMI nalinginnaasoq angugukku, taava sungiusartalis-saanga nukkalaarusullunga."

Naak Julie'p eqqumaffigisamigut qamannga aqutamik nukissaqarnerulernissaminik ilua-rusunnerulernissaminillu angusarusukkaluarluni, issuarneqarnerata takutippaa, sanigor-nissani suli patsisigisorujussuugaa, timiminullu tunngasut eqqumaffiginerugai taamaalil-lunilu qamannga aqunneqartumik kajumissuseqarlnuni.

Paninngup ilaanni timersorneq aalluttaraangamiuk isikkuminik isikkorinnerulernissaminillu aqunneqarnerusarsimavoq.

"Kjole naammagilissagaangakku taava arpaffimi 5 km-it arpassinnaasarpakka."

Paninngup isikkoriinnarnissaminik isikkorinnerulernissaminillu patsiseqarnera apersui-nermi ersippallaanngilaq, kjoleli aalajangersimasoq atorlugu isikkorinnerunis-

saq aallaavigi-guniuk avataanik aqunneqartumik peqquteqarsimassaaq. Paninnguullu timiminik ilua-rusuuteqarnerulernissani anguniarlugu peqquteqaraluaruni taava peqqutaasoq qamannga aqunneqassagaluarpoq timigissaannarnissaalu neriunaateqar-nerulissagaluarluni.

Apersorneqartut isikkoriinnarnissaminnik isikkorinnerulernissaminnilluunnit kajumis-suseqartitaalertartut aalanissaq saqqummernissaminni iluanaarutaasus-satut isigneru-aat, inunniq nersorneqarnissaq imminnullu naleqartinnerulernissartik iluanaarutissatut isigigamikku. Aalanissamut peqqutaasoq isikkorinnerulernissamut tunngasuuppat, taava piumassuseq avataaniit aqunneqarnerusimassaaq. Aalanissarli timikkut iluarusuuteqar-nermik imminnullu naleqarnerulernermik kinguneqassaguni taava qamannga aqun-neqartumik kajumissuseq pigineqalissagaluarpoq aalaannarnis-sarlu angujuminarnerus-sagaluarluni.

Misiganik aqunneqartumik peqquteqarneq

Misiganik aallaveqartunik peqquteqarnerit apersukkatsinni taaneqarnerpaajusarput. Apersorneqartuni arlalinni aallutamik aallutiinnarnissaannut misigisartagaat peqquta-aner-paajupput kajumissuseqarternerannut. Alapernaannerit, pissanganartorsiornnerit misikka-rinnartumillu attuumassuteqartut misigisaqarnernut peqqutaasorujussuupput. Misi-gisaqarnissamut aqunneqartumik peqquteqartut, nuannaarneq, massakkoqqis-saaq misigi-samiinnerit, timimikkullu misikkarissusiat aallutamik imminnut naleqarne-rannut peqqutaatittarpaat.

Apersorneqartut tamangajalluinnarmik misigisassanut tunngasunik peqquteqartarput. Tas-saallutillu Bolette, Hans, Kristian, Marie, Paninnguaq, Naya, Julie, Peter, Kunuunnguaq, Dani-el, Inge, Inunnguaq, Nick, Ane, Aputsiaq, Inuk, Nick aammalu Nora.

Misiganut tunngasumik peqquteqartumik kajumissuseqarneq qamannga aqunneqar-tutut nalilerneqartarpoq, tassami iluarusunnermik pilluarnermillu aqunneqarami.

Misiganut attuumassuteqartumik peqqutilinnut ilaasarpoq 'soqtigisarigakku', 'pissanga-nartumik misigisaqarusukkama' aammalu 'misigissutsikkut tunngasumik misigisaqarusun-neq'.

Soqtigisarigakku

Inunnguaq, Kunuunnguaq, Hans aammalu Kristian oqaluttuarput, aallallutik aalluta-minnut immikkut ittumik soqtiginnittuullutik. Inunnguaq Kunuunnguarlu arsarneq so-qutigisarivaat, Hans'ip ujakkaarneq assessorerlu immikkut soqtigisarigai. Kri-stiaallu ga-ming aammalu nukkissarneq soqtigisaralugit.

Timersorneq timigissarnerlu Inunnguup ulluinnarni inuunerani pingaaruteqartorujus-suuoq pingaartittaqaalu. Nuannarigamiuk aalasarpoq, inuunerlu arsarfiunanilu

arpaffi-unngitsoq takorloorsinnaangilaa. Taamaatinnissai takorloorsinnaanngivippai. Nammineq oqarneratut pinngitsoorsinnaanngilai inuunermini:

"Timimik aalatitsineq uannut pingaaruteqartorujussuuvoq. Nuannaraara.

Arsaannerusin-naavoq arpannerusinnaallumilu. Taakkua inuuninnut ilaaginmalermikuupput. Qanoq oqassaan-ga pinngitsoorsinnaangilakka. Timersorsimann-gikkaangama soorlu timinni amigaa-teqartutut ittarbunga. Arsarneq inuuninni pingaarnerpaajuvoq. Arsarneq isumalerujus-suugami uannut. Assersuutigalugu nuna tamakkerlugu arsaattartutut toqqaqqat katersuun-nissaannut peqataanis-sara toqqarparsa naakernera napparsimalluni Danmarkimi peqqissar-titaagaluartoq. Aapparma tapersorsorpanga tassani. Taamaattumik arsarneq pinngit-soorneqarsinnaanngilaq. Taamaattumillu uannut pingaaruteqaqaaq."

Inunnguup misigisaqaa arsaattunut peqataasarnini inuunerminut pingaaruteqartorujussu-usoq. Arsarnermut peqataasarnera qamanngaaneersusoq tassuuna erseroq. Kunuunnguamut arsartarneq aamma pingaaruteqarpoq:

"Arsartarneq uannut pingaaruteqartorujussuuvoq. Iniuunera naallugu arsartartoorusup-punga. Arsartarneq uannut pingaaruteqaqaaq, arsarnerlu nuannari-saqaara. Qamanersuaq nuannaartutut misigisarpunga arsaraangama. Arsarneq nuannariinnareqigakku."

Issuaanerup takutippaa Kunuunnguup arsartarnera nammineq aqunneqartoq. Oqaluttuar-poq arsarneq nuannaregalugu, qamuunalu nuannaartutut misigisarluni arsaraangami. Kunuunnguup peqataasarnera taamaasilluni aamma qamannga aqunneqartuusoq tamatuma ersersippaa.

Hans'imat pissusissamisoorluinnarpoq nammineq assaminik pilersitsinissaq. Oqaatigaalu "nammineq qaratsaminiiginnartoq". Erseqqissaatigaa pisariaqarluinnartuunngikkaluartoq assassortarnini, piumassutsiminnill, soqtiginninnerminill aallunnissaalu nuannarigamigit aalluttarnerarpai. Suliat ingerlanneqartarnerat nuanerneqarpaa. Aaqqiissutissamik nas-saaraangami naammagisimaartutut iluarusut-tutullu misigisimasarpoq. Tamatuma erser-sippaa assassornissamut kajumissusia qamanngaaniit aqunneqartoq. Hans'ip arsarusus-suseqarneranut soqtiginninneq qitiulluinnarpoq.

Hans'ip peqqinnissani pillugu arsartaler-simagaluarpoq, arsarnermulli soqtiginnnera piffissap ingerlanerani annertuneruleriar-torsimavoq. Ujakkaartarnera aamma taamaappoq. Hans'i ujakkaaraangami peqqinnissaq soqtiginninnerinnarlu patsisaaneq ajorput. Oqartoqarsinnaavoq timersortartoq peqqin-narmat, ujakkaartarporsi soqtigisarigiuk.

Kristian nukkissarnissaminik immikkut soqtigisaqarpoq pingartilluinnarlugulu.

“Nukassarnissamut piffissaqartuaannarpunga. Takusinnaagakku timersuut taanna uannut tulluulluinnartuusoq. Nuannaraara. Nunatsinni timersuut nutajuvoq tiguardeeqqassutigaa-ralu.”

Kristiaat oqaluttuarpoq, nukkassarnissaq imminut tulluuttusoq nuannarigamiuk, tiguardeeqqassutigalugulu. Ulluinnarni piffissaqarfisuaannarpaa. Kristiaap soqtiginnnera annertuvoq, allaat takorloorlugu massakkut ataasiakkaanut sungi-usaasunngor-luni suliffini taarserusussinnaallugu.

“Eqqarsaatigisarpaataasiakkaanutsungiusaasunngorusullunga. Tassatakorluugara. Qarasaasiakkutpikkorissarnernikujarlertarpunga. Arlalippassuimmiteknikkinutpikkoris-suseqannginnamiknunatsinni. Timersoqatigiinnisungi-usaasoqartarpoqqanoqteknikator-neqassanersoqilitsersuisartunik. Inuinnaatteknik-imutpikkorippallaangillat, ilinniar-nikuunaguluunniit, sungiusaasoqar-natillu. Nuannarilluinnarpaainuitikiussallugitqanoqsungiusarnissaannutteknik-kinillu ilinniartittarlugit.”

Kristiaap aallussinnaasani imminut tulluuttoq nassaarisimavaa – allaat siunissami sulinermi-nut ilanngukkusulersimallugu.

Apersorneqartut ”soqtigisarigakku”-mik pingaarnertut peqquteqartut aallutamut ataatsimut arlalinnulluunniit, aallutaminnek taamaatitsinissaat takorloorneqarsin-naanngilaq. Aallutamik aallunnera inuunerminni pingaaruteqartutut isigaat. Self-determination Theory malillugu aallutamut inuttut soqtiginninneq nammineq immi-nut aqunneqartutut ingerlanneqartarpoq. Taamatullu misigisimaneq qamannga aqunne-qartumik aalanerusarpoq, aallussititsiinnarsinnaanerpaasartoq. (Deci og Ryan, 2017).

Pissanganartorsiorusulluni

Pissanganeq, massakkoqqissaamiilluni misigineq namminerlu tanngassimaarutigisamik naleqartitsisumik ’pissanganartorsiorusunneruvoq’. Kunuunnguaq Julie’lu marluullutik oqaluttuaraat, puisinniarneq nuannersuusoq. Kunuunnguamut puisimik pisaqartuunissaq pingaartittaqa – nuannerneerpaatittar-lugulu:

“Puisinniarlunga angalaartarpunga. Puisimikpisaqartuulluni nuannertaqaaq. Pisaqarluni nu-annernermik. Suliaqarnani inuunequangaanngivippoq, asulipuisinikisiginnaartuuginnassal-luni uangaanngilaq.”

Kunuunnguamut puisimik aallaannittuunissaq nuannersuuvoq. Pisaqartummi tanngassimaaruteqartarnerit Kunuunnguamut isumaqarneruvoq. Kunuunnguup unammerusussusianut attuumassuteqartuuvoq. Puisimimmi pisaqartuuguni, ”ajuga-anissamut” periarfissaqarneruvoq. Puisinik isiginnaartuuginnaruni taamaannavi-annginnami.

Julie-mut puisinik ujaarlerneq toraarniarnerlu nuannersuupput. Julie-mut piniar-

nermi pissanganeq massakkumiinnermik sakkortuumik misigititsisuovoq. Puisimillu pisaqaruni nuannaarlunilu imminut tanngassimaarutigisarpoq. Puisinniaraangami kiisami meeqqat salliunneqarneq ajorput – utaqqisariaqarput anaanaata pisaqareersimanissaannut:

"Nuannertorujussuusarpoq. Silarsuarmi anaanapalaanerpaanngortarpunga puisinnia-raangama [illarpoq]. Anaanaalluuarsorivunga, puisinniaraangatali nilliallutilu qiasin-naasarput, uangalu eqqarsaannartarlunga "ssh.. tassa, asu, milluartakkamik, piniarpunga" [illarpoq]. Anaanapalaanngortarpunga, nuannertaqaarli. Piniarneq. Ujarlerluni toraarisus-saallunilu, tassa nuanneq. Tamanit nuannernerpaajusarpoq. Kiffaanngissuseq misigisarpa-ra: Nuliaalluarunnaariataartarpunga anaanaalluarunnaarlungalu, pitsasuugunnaarlungalu saamasuugunnaartarpunga. Tamaavimmik taamaatittarput. Uangalu [nipiliol-luni] tamassi peeritsi. Piniarpunga. Nuannertaqaaq. Pavaniilersutut sunnertit-tarpunga. Ingammik toraa-raanni. 'yes nerisassaqalerpoq'. Puisit ajunngeqaat, nerisassaqalertarpoq, uangalu sa-pinngilanga. Toraarpara. Sapilaangilanga. Tanngassimaarnartarpoq. Siornaaq panipput inooqqaartoq... martsimi inuuvoq, taava immaqa 5-6-inik qaammateqarsimassaaq.. Tor-aarsimallunga tanngas-simaangaarlunga pisaqareeranga milutsippara. Qiagamimi perliler-luni, uangali ulapikkama [illarpoq]. Toraarlugu pisareriarlugu kissumissiuppara eqqarsar-lungalu "arraa, tassa toraariarlugu, milutitseriarluni nerersuarneq" [illarpoq]."

Tiguartissimaarluni piniarneq, massakkumiinnermik sakkortuumik misigititsisarpoq, pisaqaraannilu tanngassimaarnermik misigititsisarluni, taamaasillunilu aallutaq isumalerujussuanngortarluni.

Misiggarissutit atorlugit misigisaqarneq

Bolette, Hans, Paninnguaq, Marie, Naya, Julie, Peter, Daniel, Inunnguaq, Nick, Ane, Aput-siaq aammalnu Nora aalalluni aallutani peqataasarput misiggarissutsit atorlugit misi-gisaqarusullutik. Timillu misigisaasa aallutaa isumaqartilertarpaat.

Paninnguaq igagaangami, ingammik naamassutaasa iluarusunnermik pilluarnermillu misigitittarpaat. Paninnguup iganeq nuannarisaraa, tikki Ilulissani meeraaffimminut eqqaasitsisarmata.

"Tupinnartuliaaraasarput. Meeraaninnut utertarpunga. Taakkua tikkisa meeraal-lunga an-gerlarsimaffinnut utertittutut ittaraminnga. Tipit taakkua mmhh daali. Oxy-boostertittutut ittarlunga ernerma igaakka mamarsaatigigaangagit."

Paninnguaq Bolette-lu apersorneqartuni kisimik ersersippaat misiggarissutsit atorlugit misi-gisaqarneq kajumissuseqartitsilertartoq ingammik igaminerminni. Apersorneqartulli arlallit oqaatigaat malussarissutsimikkut misigisaqartarnerminnik kajumiler-sinneqartarlutik pinngortitamiikkaangamik.

Apersorneqartut ilaata Daniel-ip pinngortitamiinnermini malussarissutsimigut misigaq-nissani siunertaralugu pinngortitamukarnerartarpooq. Piniarneq aalisarnerlu Daniel-ip pisariaqartitsinermik aallaaveqaraluartoq oqaatigaa pinngortitamiinnermini misigisaminik assut nuannaalerlarluni.

“Pinngortitamiilluni nuannertarnermut. Nuannaartorujussuanngorpugut. Ingammik qi-musseratta. Umiatsiarlunili aamma nuannertaqaaq. [eqqarsaqqa-arpooq]. Peqqinnarlunilu-mi aamma. Umiatsiarluni allat peqatigalugit piniarluni. Peqqinnartaqaaq. Timi oqilisarpoq umiatsiamik avalakkaanni. Piniarluni allanik suleqateqarluni.”

Naak Daniel-ip inuunerani pinngortitami misigisassat kisimik kajumilertitsineq ajoraluwartut piniartuunermut aalisartuunermullu, taamaattoq misiggarissutsikkut misigisat isumaqarti-tsisaqaat, sulinerup nalinganut attuumassuteqanngikkaluar-lutilluunniit.

Julie qanittukkut ukiuunerani kinittalerpoq. Ukiuunerani imaani kinittarnermi malussa-rissutsitigut misigisartakkat imaani ukiukkut kinittarnermi kajumilersitsisarput.

“Siullermik sivikitsuararsuuvoq misileeqlaaramami imaalaarpunga [nipiliorpoq], ersigila-arakku imaani soqassanersoq. Tullissaanulli qilanaarpunga. Aappassa-anik annanniummik atorpunga, nalullinga misililaarusukkakku. Siullermik mor-suppunga puttallaqquillungalu. “OOOW!”. Nillerpunga, nillingaarmat. Tulissaani tarnikkut piareersimanerullunga eqqarsarlungalu ”peqqinnartuuvoq. Timimut peqqinnartuuvoq. Annaniuteqarpunga ulori-ananngilaq”. Nillernissaa piareer-simaffigaara, eqqissiivillungalu nipaallungalu. Uiga oqar-poq ”assaa torrapajuk”. Oqarpoq soorlu sunnerneqanngivillunga aqqartunga umiatsiallu eqqaani qaqtin-nanga nalulaarlunga, sikorasaartumi. Tassani torragikujuppaanga siuller-mitulli imaasiunnginnama [nipiliorpoq], nipiliornangalu. Pingajussaa misilinnissaa qilanaa-raara. Sikoqarnerulaartumi misilikusuppara. Aamma ima misigititsigami ”woow, yay, sapinngilanga”. Allaaneruvoq.... Nutajullunilu. Misilinnikuunngisaq misilillugu. Misigisas-saavoq, soorlu timimi ameq sukannerusoq, qaqrereernermi, nillertumeereersimanerup kingorna. Soorlu ameq sukanneqartoq. Soorlu [nipiliorpoq], soorlu timmeralaarluniluunni-it, qaratsami hormonit sunnerneqartut [anersaaruluppoq], nuannaarnaqaaq. Imaane-eqqinnissannut qilanaarpunga. Uerinartorujussoorpasippoq misilikkaanni. Timmeral-aarnarunarpoq. Imaanut kineqqinnissannut qilanaarpunga.”

Julie imaaneeqqaarami nillimit timip tuparujussuarnera misigaa, nillertup misigerujus-suarnera malugisimavaa. Aappassaanik misiliigami eqqarsaatit illuartilaassallugillusooq sungiusarpaa timillu malugisaatai maluginiarlugit quisuarfiginagilli. Tassa ukiukkut im-mami kininnerata, timip malugisaataasa tamakkiisumik Julie ’timmeralaartutut’ misigitiler-tarpaat.

Apersorneqartut arlallit Julie-tulli pinngortitaq immikkut misigisaqarfisarpaat, automa-tiskimik timip pinngortitami misigisai eqquumaffigalugit. Oqaluttuaraat taamatut misignerisa eqqissitilluinnartaraatsik nukissanillu tunisaraatsik.

Hans'í pinngortitamiikkaangami eqqisisimaartarpooq, nulianilu Nuup Kangerluatigo-orlutik silammut ingerлагаangamik. Hans'ílu aperineqarami sooq umiatsiartarnersoq taavalu katersil-luni/aalisarluni/piniarluni, akivoq isummamigut eqqissinarigamiuk.

“Inuit ilaat pinngortitami nukissanik aallertarput uanga isummakkut eqqisisarpunga.”

Hans'íp apersorneqarnermini oqaasertaleruminaatsippaa sooq pinngortitami isummamigut eqqisisarnerluni. Taarsiullugu isini matuai, itisuumillu qinngamigut anersaartarluni, arriit-sumillu qanermigut silammut anersaarluni. Apersorneqartut arlallit Hans'ítut iliortarput, aperineqaraangamik pinngortitami eqqisisimaarnertik qanoq misigisarnerlugu: Isitik ma-tusarpaat, qinngakkullu itisuumik anersaartortarlutik qanimikkullu arriitsumik silammut anersaartarlutik. Naya'p ilummut anersaarnermini timimi misigisartagai ima nassiuuateqar-figai:

“[Isini matuai, qinngamigullu itisuumik anersaarluni, arriitsumillu qanermigut silammut anersaarluni] Inuuneq ilummut isertinneqartarpooq. Pinngortitaq ilummut isertillugu. Ti-mikkut tarnikkullu iluarusunnarluni. Qiüalaaraluarluni kissatseqqalluni. Silaannarmik aner-saarluni. Tipit assigiinngitsut naamallugit. Kuummit imermik minguitsumik imerluni. Isik-kat sissami kinillugit, aalisarluni, pisat nutaatillugit nerillugit, paarnallu nuniatat erngerlu-ni nerillugit. Allaaneq ajorpoq nunami allami sulinngiffeqarluni.”

Naya'p sulinngiffeqarluni nunami allamiittutulli misigisimanera apersorneqartut misigisaan-nut assinguvoq. Timip malugisaatai atorlugit – ingammik pinngortitami-arlalitsigut ulluin-narni inuunermik uisaruserfioqisumik illuarnertut misigineqartarpooq massakkoqqissaarlu misigisaniilernarluni.

Bolette'p pinngortitap eqqisisimanarnerata illoqarfimmi akorngusersuutit illuatun-gerluin-naatut nassuiarpai. Pinngortitamiikkaangami misigisarpaat eqqissiivilluni pisinnaalluni. Pinngortitamik qaninneq, illuaqqami misigisartakkani eqqissinartoq allani misigisinnaaneq ajorpaa. Tarnikkut peqqissusianut pingaaruteqaqaaq pinngortitamut atasutut misigisar-tagaa. Bolette'p illuaqqami pinngortitamut qaninnani inuuneq atornagu takorloorsin-naanngilaa.

“Qaqqamukarneq quannut isumaqartorujussuuvoq. Ilaanni naasunik katersisarpunga. Ilaan-nili pisorusaaginnartarlunga [...] Isigalugu pinnertarnermut. Pisun-ninnili pinngortitaq naamallugulu ussillattaartarpara. Nipillu. Soorlu... [Isini matuai itisuumillu anersarluni]. Isumaqartaqaaq.”

Julie'mut aamma pinngortitaq illoqarfllu assigiinngitsorujussuupput. Pinngortitamiik-kaangami aatsaat eqqissiivilluni eqqisisinnaalluni misigisarpaa:

"Nerisassaqartitsisarpoq, eqqissinartarpoq pilluarnarlunilu. Taamaavikkami. Siuliani ar-fininnormat poortuivugut akunnerit 1iit sulereerlunga, qasugaluarlunga, nukissaninnar-poq. Umiatsiarluta aallaratta Ataanilu sinilluta. Akunnerup aappaa qiteqqullugu ingerlaare-erluta. Eqip eqqaani. Taava umiatsiami sinippugut. Nipaassuarmiilluta puisinniarluta aam-ma.... Allatut pissarsinarami. Sulinnqiffeqarnitsinni aamma equalunniartussaavugut. Talli-manngornermiit umiatsiamiiisaagut nunaqarfinnukarlatalu. Equalunniarluta pilillatalu. Nipaassuseq iluarusuutigalugu. Meeqqat nipiliorsinnaasarput, kisianni nipilioorneq taanna aallaavoq. Pissarsinaqaaq. Umiatsiaqarnata inuuneq takorloorsin-naanngilarput. Uagutsin-nut pingaaruteqartorujussuuvoq, assut. [Itisuumik anersaарpoq]. Immaqa aamma ... Ilumoirlunga, immaqa aamma uanga.... Illumimaani iluarsaatassaqartarnermut. Iperart-arpara. Sorpassuit iperartarpakka. Anersaartorsinnaarnerulertarpunga. Soorlu anersaar-torluarnerusarlunga. Arlaatigut pissarsinartarami. Taanna ima misiginartoq "aaahh", suli-neq - anger-larsimaffimilu iluarsaatassarpassuit iperalaarlugit. Pinngortitamiiginnarluni. Nipaassuaq. Ulapputeqarnani nalunaaqtaqarani mobileqarnanilu sianertumi allanilluunni-it. Eqqissinartaqaaq. Suliassaqarnartalaruarluni meeqqat marluk umiatsiameeqatigner, kisianni nuannertaqaaq."

Peter, Kunuunnguaq, Inunnguaq, Ane, Nora, Aputsiaq aammalu Inge aamma oqaluttuarat pinngortitami nipaatsumiillutik tarniginnartuuusoq. Nassuaatigaat pinngortitami-inneq eqqissinarlunilu kiffaanngissuseqartitsisartoq aammalu pinngortitami aalagaanni timi oqin-nerusutut misinnartartoq.:

"Ililiarsuit akornganni umiatsiaq unitseriarlugu taqussanik nerilluni nuannertaqaaq. Nipaattarnermut. Nuannarisqaara. Tarnikkut pissarsinartorujussuovoq." — Peter

"Silaannarissumiilluni nuannertaqaaq. Nipaassuaq, tipigi timmiaaqallu qarlortut tusaa-sinnaallugit. Misigisaq nuannertaqaaq. Nuannaarnartarpoq eqqissinarlunilu." — Kunuunnguaq

"Pinngortitaq quannut pingaartorujussuovoq. Timera oqinnerulerlertarpoq, maani eqqaani pinngortitamiikkaangama, aallaqqaammut qasoqqaarluarlunga. Pinngortitami kiffaanngis-suseq misigisarpara. Uannut pingaaruteqartaqaaq, pinngortitami pisuttuarneq timersorner-luunniit. Pinngortitami kisimi pisuttuaraanni illoqanngitsumi, taava pinngortitaq naama-neqarsinnaasarpooq uumasullu nipaat tusaasinnaasarlugit. Anersaartorluarnarnerusarpoq, il-loqarfimmiiit pinngortitamukaraanni." — Inunnguaq

"Pinngortitami arpallunga timersorlungaluunniit nukissannik "aallertarpunga". Pinngit-soorsinnaanngilara. Pinngortitami eqqisisimenerulerlertarpunga eqqissinerlu malugisarpa-ra pinngortitameereersimatillunga. Nassuaatigiuminaappoq." — Nora

"Pingaaruteqartaqaaq. Pinngitsoorsinnaanngilara. Soorluluunniit pinngortitaq qimaaffigi-sariga, massakkut aasariarmat, uigalu umiatsiaqattaariarmat. Pisuttuarluni. Kuummik imerluni. Pinngortitalu isikkivia isiginnaarlugu. Qamani ilunni nukissannik katersisutut misinnartarpoq. Pinngortitaq taamatut atortarpara. Suli pisussinnaagama nuannaarpunga ornissinnaasanmut ornigussinnaagama [...] [Anersaaruluppoq] Nuanneqaaq. Assut. Pillu-artutut misinnartarpoq. Paarnat, kuannit allallu katersortarpagut... Katersorneri uannut nuannertaqaat. Aamma pinngortitamülluni killuni igalluni. Pinngortitami uninnganeq ajor-pugut. Qaqqamukartarpugut aamma isikkivik takuniarlugu. Ilaanni takusassarsiortarpugut. Uummaarinneulerlusutut misinnartarpoq. Timimut iluaqutaasarpooq, nuannaarlunilu uum-maariikkaanni. Nuannaarneq timimut aamma nukittorsaataasarpooq, taamaattumik iliuuseqarusussuseqartitsilertarpoq. Pinngortitamiikkaangama nukissaq taanna pigilertar-para. Iliuuseqarusunnarsisarpoq. Taannaannaanngitsosq. Tarnikkut nukittornarsisarpoq. Eqqissinarlunilu." — Ane

"Nuannertaqaaq. Misigisaq nuannertaqaaq. Soorluli... Ilaanni timi oqimaatsutut misinnart-arpoq, pisuttuaraannili oqinnerulersutut ittarluni. [...] Pinngortitamut nukissaq "aaneqart-arpoq" [...]“ — Inge

Oqaatigineqartut taagussagaanni 'misiggarsutsimikkut misigisaqartut' iluarusulertarlutik pilluartutullu misigisarlutik oqaatigisarpaat, aallutaminni timip maluginiutai nas-suaatigaangamikkit. Apersorneqartut arlallit oqaatigaat pinngortitamiinnerminni ti-mip maluginiutai malugisimasarlugit.

Apersorneqartut pinngortitamiinnerminni pingaarnertut isigisamik, tusaasamik, naamasamik, mammat ussikkamik malugisinnaa-samikkullu sakkortusisamillusooq misigisimasarnerat eqqartorpaat. Marie'p oqaatigaa ujarlersinnaasutut oqimaaqtigiis-saarisutullu misigisani maluginiartarsimallugu, meeqqat pinnguartarfimmi pinnguaqa-tigigaangamigit malugisarsimallugu, aalanermilu misigissuaa aalanermini malugisar-lugu annerusumik minnerusumilluunniit.

Peqateqartutut misiginermik peqquteqartumi kajumissuseqarneq

Peqatigiittutut misiginerit aperineqartut peqqutitut pingaaruteqartut aamma eqqaavaat. Taanna pingaartinneqarneragaavooq ukunannga, Bolette, Hans, Kristian, Marie, Paninn-guaq, Naya, Peter, Kunuuunnguaq, Daniel, Inge, Inunnguaq aammalu Nora.

Peqatigiinnut atassuteqartutut misiginerit ileqqunillu aallussinerit ingerlatseqqinnerillu peqataasunik pingaartitatut eqqaaneqarput. Peqatiggutut peqataanissamik pingaa-titsi-sut eqqartukulavaat arlaannut attaveqartutut misigisimaneq, allaniillu pingaartin-neqarneq aallutamut isumaqartorujussuusinnaasoq.

Peqateqartutut misigimaneq kajumissaataagaangat qamannga aqunneqartutut naliler-neqartarpoq, ataatsimooqatigiinnej eqqumaffigineqartarami.

Misiganik peqquteqarluni kajumissuseqalertartunut ilaavoq 'peqatigiinnut ilaaneq' 'ileqqummat' aammalu 'pisariaqartitaq piviusunngortinniarlugu'.

'Pisariaqartitaq piviusunngortinniaraanni' taava aamma taanna peqqutaasariaqartutut immikkut taaneqarsinnaavoq. Peqateqarnissamilli pingaartitsisut taassunga inissisima-nerannut patsisaavoq, apersorneqartut pingaartimmassuk ataatsimooqatigiinnut ikiuuteqataanissartik pingaartillugu siunertaralugulu isumagisassat namminneq suliarisa-ramikkit.

Peqatigiinnut ilaarusunneq peqqutigalugu

Bolette, Hans, Kristian, Marie, Paninnguaq, Naya, Peter, Kunuuunnguaq, Daniel, Inge, Inun-ngaq, Aputsiaq, Ane aammalu Nora, timi atorlugu aallutanut peqataasarpuit peqatigiin-nut ilaaniarlutik. Peqatigiissut ilaasa timersorneq timersortartuniinnerluun-niit peqquti-tut qitiutittarpaat, allani ataatsimooqatigiinni aalaqatigiinnissaq siunertari-neqartartoq.

Paninnguaq ilaquettanilu cykel'eraangamik imaanngilaq aallutani nuannermat. Nuanna-

risarpaali ilaqtuttani peqatigalugit aallussinini. Ernerata aallutaq akueriuminarninngortittara-miuk:

*"Imaanngilaq cykel-erneq uannut nuannersoq, ilagigaangakkuli nuannertarpoq.
Peqatiginngikkukku nammineq taamaadiorsinnaanngilanga. Taassumaana aal-lutaq akue-riuminarsittaraa uannut. 'Peqatigiinneq uani pineqarunarami."*

Bolette'p suliffiani ataatsimoorlutik timigissartarput. Bolette'p misigisarpaa ataatsimooqatigiinnermut allaffimmilu suleqatigiinnermut timigissaqatigiittarnertik iluaquatasoq. Nalinginnaasuminngaaniit allaanerusumik peqatigiittarneq ataatsimuussutsimut allaffim-milu suleqatigiinnermut iluaquataagami:

"Nalinginnaasuminngarnik allatut peqatigiinneq nuannertarpoq. Illaqatigiilaartoqartarpoq, imminnullu allatut ilikkarnarluni. Suliffimmi suleqatigiinnissamut ajornannginneruler-sitsivoq."

Taamaalilluni Bolette'p suliffiani timigissartarneq allatut peqatigiittarnermut atorne-qartar-poq.

Kristiaap kisimiilluni timersortarneq kajumerinerugaluarlugu, kisimiilluni sungiusartaru-lu-arluni, namminerlu sukkassutsini atortaraluarlugu, Kristiaammut pingaaruteqarpoq ata-atsimooqatigiinnut peqataasutut misigisimanissaq. Misigisimasarpoq Nuummi nukkassart-artut peqatigiiffigisartagaannut ilaalluni. Eqimattaapput nukkassarnermik pingaartitsiso-rujussuit, timigissartarfimm naapittartut. Immikkut tapersersoqatigiittarput ikioqatigiittar-lutillu- nuannariinnarlugulu imminnut unammilaartarput.

"Kisianni ikinnguteqarpunga arlalinnik timigissartartunik [...] Ilaannikkut sungiusarfis-sagut allattortarpagut, piffissaq taanna ataatsikkut aggernias-sagatta, tamatsinnut ajornanngikkaangat. Arlaatigut naapittarpugut naak eqimattaangikkaluarluta [...] Allat aamma timigissartarpata eqqartortarparput ullormut sungiusarnerput, qanoq issimaner-soq, qanoq ingerlasimanersoq, suut sungiusarsimanerlutigit, suullu nerismanerlugit. Ta-persersoqatigiilluta qiim-massaqatigiittarpugut. Ikioqatigiittarpugut. Imaassinaavoq im-mitsinnut unammilaartugut. Nuannariinnarlugu. Nalunngikannereerparpummi kina nukit-tunerpaajunersoq, kinalu kivitsisinnaanerunersoq. Tapersersoqatigiittarpugut nutaanillu misiliisarluta."

Kristian 'Kalaallit Nunaanni nukittunerpaanngorniuttunut' peqataanikuuvvoq. Pissartangorniunneq nuannaraa, allat soqutigisaqaqatigisani naapittaramigit. Taava 2020-imi ajoquusersimanini pissutigalugu 'Kalaallit Nunaanni nukittunerpaanngorniuttunut' peqataa-sinnaanngikkaluarluni, kajumissutsiminik ikuuttussatut ilannguppoq. Taama-asilluni peqatigiittunut ilaaginnarluni. Kristiaap oqaatigaa peqatigiinnut peqataanini naleqartilluar-lugu, pimoorussinerunissaanullu iluaquutasarnerarlugu.

Kristian aamma oqaluttuarpoq qarasaasiakkut spil'lit World of Warcraft og Lege of Legends ataatsimooqatigiiffeqarnerat imminut pingaaruteqartoq. Oqaatigaalu qara-saasiakkut ikinngutini ulluinnarni takusartakkaminningarnik ikinngutiginerullutik misigisarluni.

*"Qarasaasiakkut spil'leraangama ikinngutikka tassani oqaluuttarpakka.
Ikinnguteqarpunga qanmut suli naapinnikuunngisannik, internetsikkunnarli
naapittakkannik. Ilaasa ullut tamaasa naapittakkanninngarnik ilisarisimaner-
ugunarpaannga. Taamaattumik internet-sikkuunerusoq ikinngutinik naapitsine-
rusarpunga."*

Tamatuma takutippaa, peqatigiinneq sakkortooq qarasaasiakkut misigisimasarlugu, ulluinnarni naapittakkaminningarnik sakkortunerusoq – suliffimmini imaluunniit nuk-kassartarfimmi misigisartakkaminik sakkortunerusoq.

Nora kisimi allallu peqatigalugit arpattarpoq. Marlutillugit nuannarai, allalli peqatigi-s-sagaangamigit arpagiarnissaq ajornanninnerutittarpaa. Ikinngutini arpaqatigikaneru-vaa, ukiup ataatsip matuma siorna ilisarisimalikkani. Arpannissaminnut immin-nut taper-sersoqatigiittarput, arpattunilu peqataagaangamik peqatigisarlugu. Nora'p ikinngummi arpaqatigisarnera kajumissaataasarnerarpaa.

*"Ikinngutitaarnikuuvunga siorna ilisarisimaligara. Qeqertarsuaq Race-mut
peqataaniarner-sunga aperigaminga. Taava qaammataannangormat arpan-
nissaq sungiusaqatigiittaler-pugut. Nukinnik ilungersortitsivallaarsimallunga
arpaqataanngitsoorpunga. Taamanili im-mitsinnut taperseroqatigiittalerpugut.
Sungiusaqatigiittuaannarpugut, ukiukkullu qaqqamut majuartarluta. Uannut
tassungalu iluaqutaasoq isumaqarpunga. Timigissarnis-satsinnut immitsinnut
kajumissuseqartittarpugut, unamminartumik anguniagaqaratta. Soorlu halv
maraton-imut, marathonimut, ukiukkulluunniit ungasissumut arpannermut
peqataarusulluta. Nukkassarnissaq siunertaralugu timigissarnissamut aamma
kaammat-toqatigiittarpugut. Taperseroqatigiilluartarpugullu. Ukiup ataatsip
ingerlanerani misi-gisarpassuaqarpugut, Qeqertarsuaq Race-mut peqataanissat-
sinnut qilanaarpugut."*

Peqatigiinnut peqataasutut misigisimaneq Inunnguup kajumissuseqalernissaanut pingaaruteqarpoq, arsaattussaatilluni. Inunnguup qanmut attaveqatigiittunik nuanna-risaqarpoq, tamannalu misigisarpaa timersoqatigisartakkani peqatigaaangamigit.

*"Nuannaraara eqimattaqatigisakka ikinngutigilertarlugit. Immitsinnut
qanittuaraaler-tarpugut, arsaqatigiikkaangatta. Taamaanneru nuannaraara.
Arlaliugaanni kajumernar-nerulertarami."*

Kunuunnguup arsartuni arsaqateqarnini aamma nuannaraa – namminneq aaqqissukka-

minnik arsaqateqaraangami taavalu peqatigiiffimminni arsaqateqaraangami. Peqatigiif-
fim-mi arsaraangami arsarneq peqatigiinnermut qitiusarpoq. Ikinngutinili ilagigaanga-
migit arsarneq aamma ataatsimooqatigiisutigisarpaat. Kunuunnguup peqatigiinnut
ilaassalluni nuannarisaraa, illaqatigiittarnerit nuannertaramik.

*"Assigiinngitsunik aallutaqarluni aliikkusersoqatigiinneq aamma pingaaruteqar-
poq. Aallu-tassat assigiinngitsut nuannersut peqatigiissutigalugit nuannertarpoq.
Arsartilluta arsaq nammineq ingerlallugu arsaqatigisat sanioqqunnissaat misi-
ligartarpapput. Nuannisarluni allat uumakaatilaarusuttarlugit. Taavalu illaqati-
giissinnaasarluni."*

Kunuunnguup oqaluttuaraa arsamik aallussilluni ataatsimooqatigiinnerit saniasigut
ilaquttanilu illuaqqamiikkaangamik peqatigiinneq kissalaartoq misigisarlugu:

*"Umiatsiamik aamma kangerlummukartarpugut, illuaqqatsinnukarluta. Nuan-
nisartar-pugut ataatsimooqatigiittarluta ilaqtariiulluta illuaqqamiikkaangatta.
Taakani amer-lavugut. Aanaga, uagut, akkaakkullu taavani illuaraqarput. Kater-
suuttarpugut ikioqatigiit-tarlatalu. Aalisartarpugut, aalisakkallu assigiinngitsut
pisarisarlutigit. Soorlu uukkat, eqaluit, ammassaat, saarullit aalisakkallu aallat.
Ilaanni gummersualertarpugut kiasitta tungaanut killittunik, kuummukartarlu-
talu eqalunniarluta. Aamma imeq itivallaanngik-kaangat gummit nalinginnaasut
atorsinnaasarpagut imaluunniit gummibåderluta eqaluit ornittarpagut isigin-
naariartorlutigit. Qassuserisarpagut aamma allanillu. Kuummi as-saannarnik
eqalunniarluni pissanganartarpoq. Aalisakkat pujattaqaat, taamattumik masi-
sigut tigusassaapput. Nerisarpagut. Aalisakkat panertittarpagut ukiussamullu
qeritittar-lutigit. Ikioqatigiilluta ammassaat mumisittarpagut, panersartillugit,
ammassaat amer-lasimagaangata. Ammassappassuit pisarisarisariaqartarpagut
qimmigut amerlanermut. 20-inik qimmeqarpagut. Ukiukkut qimussertarpagut.
Ukiukkut qimmit nerisassarsiornis-saat ajornarsinnaasarpoq, qimmillu nerisas-
saat pisiariarissagaanni pisiniarfanni akisoorujussuullutik. Pooq ataaseq qimmit*

nerisassaat 200 kronet sinnerluit akeqartar-poq. Taamaattumik ammassappas-suarnik pisaqartarpugut. Ammassaat puut 30it missaanniittut aasakkut paner-sertarpagut. Allat eqalunnik allanillu pujorosit aamma ikiorpagut. Eqaluit 80-100it pijuukkagut toqqortarpagut. Ilaqutariiulluta agguaattarlu-tigit.”

Illuaqqamiikkaangamik suleqatigiaanut ilannguttarput, tassaniissagaanni suliassanut ikioqataasariaqarpoq. Ilanngullugu oqaluttuaraa qanoq imminnut ikioqatigiittarner-lutik pi-saminnik agguaaqatigiittarnermikkut. Kunuunnguamut peqatigiinneq aggu-aqatigiittarner-lu issittup killingusaata avannaani pingaaruteqartumik inuunermut ilaaginnarpoq. Ilaquta-riit ikioqatigiittarput iluanaarutillu agguanneqartarput, allat ”inuugginarsinnaaqquullugit”.

Apersorneqartut ’Ataatsimooqatigiinnut peqataasartut’ nassuiaatigisarpaat allanik aallus-seqatigiinnerminni suleqatigiittarneq aammalu ataatsimooqatigiinnut peqata-asutut misigi-neq allanillu isumaqartinneqarneq, pingartinneqarnerluunniit aalluta-minni isumalerujus-suusartoq.

Ileqquummat

Naya Bolette-lu oqaluttuaraat, namminneq kalaallit ileqquinik kulturiannillu inger-latseqqiisunik aallutaqartarlutik. Ingammik pinngortitamukaraangamik, aammalu assassinor-lutillu ileqqutoqjanik attuumassuteqartunik suliaqaraangamik.

Naya’p ilaquaanut ileqqutoqqat initupput, ingerlatiinnarnissaallu pingaartippaat, pinngortitamukaraangamik mersoraangamik assassoraangamillu.

“Ileqkoqarpugut. Uatsinnut isumalerujussuupput ingerlateqqiinnarnissaat.”

Naak Naya Bolette-lu kisimik oqaluttuaraluartut kalaallat ileqqutoqaannik ingerlatit-siinnar-niarlutik suliaqartarlutik ’ileqquummat’ imaalluarsinnaavoq apersorneqartuni tamani ilaasoq, pinngortitamukartarneq. Assassinor neq taavalu kalattoortarneq. Kalaallit ileqqui ka-laallit inooriaasiannut ilaalluinnarpoq, apersorneqartullu aallutaminik aallussineq ajorput kalaaliuniarlutik taamaaliortarpulli kalaaliugamik.

Sumiiffit tamarmik immikkut ileqkoqarlutillu ingerlaaseqartarput, tamarmilli ataatsimu-ussuteqarput, sumiiffinnut inooriaatsinullu ilisarnaataasunik. Naya’p oqaluttuaraa inui-aqatigiinni ataatsimoorussamik isumalerujussuusoq umiatsiamik aallarneq qamungalu ikkusimasorujussuusoq:

“Aatsaavissuaq nassuiaatigaara, tassami ilutsinni paaseqatigiissutigiinnarta-ratsigu, ’umi-atsiamik angalaaratta’ “oh, usornartutit” imaluunniit “ah nuan!”. Tamatta nalunngilluin-narpalput umiatsiarlunga angalasimagaangatta nuan-nisartarluta. Nassuiaaqqittari-aqarneq ajorpugut. Nalunngiinnartarpalput taamaaliorisimalluta. Qamungalu ikkusima-sorujussuovoq taanna.”

Inge paarnanik nuniakkaangami kuanninillu katersigaangami imaanngikkaluarpoq taamaaliortariaqarluinnarami taamaaliortoq, 'taamaattaramilli taamaaliorpoq'. Oqaluttuar-poq ilaanni maluginngisaminik nuniallunilu kuannersalereersimasarluni.

"Asat tamaviisa taavunga pisuttuartarpunga [qaqqat tungaannut tikkuartorpoq]. Nuniat-tarpunga kuannersarlungalu. Kuannit katarsorneqarnis-saminnut inerikkunarput. Ungasinngilaq taakunngarlunilu nuannertaqaaq [...] Ilaanni maluginngisannik katersiler-tarpunga. Soorlu tiguarneqarlunga, nuannarigakku."

Inge'mut nalinginnaasuovoq paarnanik kuanninillu katersuisarneq. Tupigineq ajorpaa puussiaaqqaat 8 literikkaat sisamat eqqarsaatigingisaminik ulikkaarnissaat. Angerla-raangami katersani ilaqtttat ikinngutillu akornganni agguaanneqartarput. Qaqqaliariarluni angerlaassaqarneq inuunerani naleqartitaanut ilaalluinnartuupput, imminullu kalaal-lisut isigneranut aamma pingaaruteqarput: Angerlaassaqarnani pissusissamisuunngilaq.

Apersorneqartut oqaluttuaraat ulluinnarni inuunerminni pinngortitamut, assessorer-mut illumilu isumagisassani kalaattoortarnermilu peqataaneq peqatigiittut innutta-asunilu ata-atsimoornermik kalaallillu kulturikkut kingorngutaannik misigititsisartoq. Imaappoq peqatigiittutut misigineq qitiusinnaasoq, aamma Inge'tulli kisimiilluni pinngortitamiikkalua-raanniluunniit.

Isumagisassanik suliaqarneq

Apersorneqartut tamarmik sulisarput, illulerisarput allanillu isumagisassanik suli-aqartarlutik, piniarlutik, aalisarlutik, aallaaniarlutik pinngortitamilu katersillutik 'isu-magisassatut suliassaq' isumannaarniarlugu. Apersorneqartut ornitaminnut timiminnik atuisartut aamma 'isumagi-sassanik suliaqarnissaq' qitiusumik peqqutigisarpaat.

Daniel'ip aalisartutut piniartutullu isumagisassaminik nassuaanerani paasinarpoq pinia-rneq aalisarnerlu asuli nuannaariinnarlugu isumagisassaanngitsoq. Daniel'ip nassuaanera malillugu timimik sakkortuumik atuilluni sulineruvoq. Piniarneq aalisar-nerlu Daniel-imut inuussutissarsiutaallunilu inuuniutaavoq. Inuunermi atugassarititaq. Daniel'ip oqaluttuaraa ilaannikkut nerisassatigut ajorsartarsimallutik, imminnut, qim-miminnullu pilersuutigalutik aamma tunisassorfimmut tunisisartussaagamik, tassani erseroq nuannariinnarlugu pinia-rtuunatillu nuannariinnarlugu aalisartuunngitsut. Nerisassaqarniarneq ilaqtutanillu pi-lersuinermut tunngasuovoq. Daniel-ip oqaluttua-raattaaq, suliaq ulorianartuusoq immik-kullu piginnaaneqarfifigisariaqartoq. Piniarlunilu aalisartuuneq timimik assut atuineruvoq, ilungersunartoq ilaannilu ulorianartartoq.

Hans'i Nuup Kangerluani angalaartilluni, nuannariinnarlugu angalaneq ajorpoq, naak sunngiffimminiinnaq piniartuugaluarluni. Umiatsiamik aallaraanni ilaalluinnarpoq angerla-assaqarnissaq, nassaarisamik pisarisamilluunniit: paarnat, aalisakkat, puisit il.il. Nuummior-passuarnut aalisakkatigut piniakkatigullu imminut pilersornissaq inuunias-

sagaanni pisari-aarunnikuuvoq. Hans' imut aamma taanna atuuppoq. Taamaakkaluartoq Hans' imut pissusis-samisuunngilaq angerlaassaqarnani uternissaq. Hans' ip oqaatigaa arfanniani peroriartor-nikuulluni. Taamaattumik Hans' ip isiginnttaasianut ilaalluinnarpoq angerlamut apuussinisaq avannaamiutut imminut isigneranut ilaalluinnarami.

Aputsiap tikkiarpaa timigissarneq timersornerlu isumagisassanik naammassinnistaasin-naasoq, timigissarnerlu timersornerlu isumagisassat suliffimmi, angerlarsim-affim-mi/sunngiffimmilu naammassiniarnissaannut piukkunnarsaatitut. Aputsiamut pingaaru-teqaqaaq timikkut qasujaatsuunissaq, qasujaassuseqarneq nukissaqarnissarlu piniarner-mini aalisarnerminilu pisariaqartikkamigt.

"Aap. Aamma qasujaassuseqarluarnissaq. Suli pigaara, qasujaassuseqarluarnissaq pingaaru-teqarami. Umiatsiamik piniassagaanni nukitigut nukittuujunissaq pisariaqartinneqarpoq. Imaanngitsoq 100 kg kivissinnaassallugu, timikkulli nukittuujusariaqarneq pissutigalugu."

'Isumagisassap suliarinissaa'-nik peqquteqarneq pisariaqartitanut tunngalluinnartuuvoq, aammali piumassuseqarneq aallaavagineqartaqaaq.

Kunuunnguup nuannaraa aavarneq, pisariaqartitatullu isigalugu. Aavanngikkunimmi ilaqtariit ukiuunerani imminut pilersorsinnaassanngimmata.

"Avartarpugut aamma. Nassuttuumiittarpugut sapaatip akunneranik sivisus-suseqartumik, taanna Sisimiut Attullu akornganniittuuvvoq. Amerlasaqaagut. Immaqa qulit angullugit amerlassuseqartarpugut. Tupeqartaqaaq. Tamatta nammineq nerisassakujunnik taquart-arpugut. Iluarusunnartunik taquarluta avartarpugut. Ullut tamaasa 20 kilometerit missaannik pisuttarpugut. Qaqqanut tuttunik ujarlertarpugut. Tuttukkaangatta aattortar-pagut tupitsimnukaattarlungi. 20-it sinnerlugit aavarfiup nalaani pisarisarpagut, ilaqtari-innilu agguat-tarlugit. Aavaqqaarama qulinik ukioqarpunga. Nuannaraara aammali pisariaqartuuvoq ukiuunerani tuttussaqassagutta aavarnissaq. Ilaqutariit ikiorniarlugit avart-arpunga."

Kunuunnguup arnaata itisilerpaa atorfigissaarlutik pinianngikkunillu aalisartanngik-kunik perlilerlutik innartarnavianngikkaluarlutik, ulluinnarnili inuuniarnerannut pingaaru-teqartaqaaq, pilisarnerat. Qaarsillartitassat amerlapput. Ilaqutariit qimmii 20-it nerisari-aqartaqaat. Kunuunnguup arnaata naatsorsorsimavaa ukiumut 20.000 kronet missaat sipaartaritik, qimmimik nerisassaannik pisiniarfinni pisiniartariaarullitik pilisaramik. Tamaasillutilu ukiut tamaasa europap kujassisortaanut sulinngiffeqarnerminni angalanis-saminnut akissaqalertarlutik.

Paninnguup ernermi taquassai tanikkaangamigit ernermi meeqquerivimmiennermini neri-nissanut pisariaqartitai isumagisarpai. Nassuaataanili erseqqippoq ulluinnarni

isumagi-sassatut suliassat tarnikkut iluarusunnermik pilersitseqataasartut:

“Taqualiuullugu nuannarisarpa, imaassinggaavoq paaqqinnittarfimmiiinnissaa akerleri-gakku taamaattartunga. [...] Tassaniikkaangat taava inersimasut allat paarinnittussat akornganiüllugu taquaatigut asanninnermik tunisinggaasarpa. Pimoorussuaarlugu. Asanninninnik misigiterujussuarlugu. Qinngaringajattarpa- raluunniit angutaatima taquali-ussimagangagu. Uangaana suliassara.”

Iliuseqarnissamut peqqutaasoq pisariaqartitamiit kajumigalugu aallutassanngorsin-naasar-poq, killormulluunniit piffissaqarfigisaq sumiiffillu apeqqutaallutik. Bolette'p illumi sulias-sat aallunnissaat ajorineq ajorpai, Nuummiikkaangamik, illuaqqamiikka-angamilli tessani sammisassatut isumagisassat ajorineq ajorpaa. Ataatsimooqatigiinnut pilliuteqateqarnissa-ni nuannarisarpa, illuaqqamiinnerullu iluatsinnissaanut ikioqati- giittariaqartarput. Igga-sensorlunilu iganissaq nuannarisarpa.

'Isumagisassamik aallussinissamik' suliarinnittartut oqaatigisarpaat pisariaqassusia pillugu isumagisassaq isumagisariaqartarlu, suliassamillu isumaginnittarnerat ataatsimooqatigi-innut tunniusseqataanissaq siunertaralugu naammagisimaarinnillutik suliarisarpaat aam-mami allat pisariaqartikkaat ilisimagamikku. Apersorneqartut ilaasa aamma isumagisassaq iluarusuutigalugu suliarisarpaat, piffissallu qanoq innera sumiin- nerlu arlalitsigut apeqqutaasarluni.

4.3. Timip aalatinnissaanut aporfiit

Timip atornissaanut aporfiusinnaasut amerlasinnaapput. Nalilersueqqissarnerup killifiani uani assigiinngitsunik aallutaqartartut atorfigisartagaat saqqummiun-neqassapput.

Timip aalatinnissaanut peqataasut aporfii eqimattanut marlunnut avinneqarsinnaapput: Inut-tut aporfinnut aammalu avatangiisit aporfigititaannut.

Tabel 4. Apersorneqartut aalariaatsini assigiinngitsuni aporfigisartagaat suunersut tamakkiisumik allattorsimaffiat.

Inuttut aporfiit		Aalanissamut misilittaqaganngilaq, annikitsumik iluatitsivallaanngitsumilluunniit misilittagaqarfigaq
		Aalanissamut soqtiginninngilaq, soqtiginninneraluunniit naammanngilaq
		Aallanissaminngarnit suliassat/aallutassat allat pingaartinneruai
		Aalassutaasoq iluaalliutigaa sumiiffigisarluunniit iluaalliutigaa
		Peqqissusia ajorami
Avatangiisit aporfii	Inuuniarnikkut aporfiit	Aallunniakkami allanik aallusseqatissaqannginneq ikippalaanilluunniit aallus-seqateqarniartoqarnera aporfieuvoq
		Avatangiiserisaminik kaammattorneqannginneq
	Timikkut aporfiit	Atortussaqanngilaq, ikipput, pitsaanngillalluunniit
		Silarluppoq
		Sillimaniarnikkut ulorianaaateqarsinnaasoq

Inuttut aporfiit

Inuttut aporfiit tassaasinnaapput inuiaqatigiit inuup ataatsip aalajangersimasumik timiminik atuinissaa-nut ajoqsiilluniluunniit pisariunerulersitsinerat. Taakkunaniittarput "Aalanissamut misilittaqagan-ngilaq, annikitsumik iluatitsivallaanngitsumilluunniit misilittagaqarfigaq", "Aalanissamut soqtiginninngilaq, soqtiginninneraluunniit naammanngilaq", "Aalanissaminngarnit su-liassat/aallutassat allat pingaartinneruai" aammalu "Aalaatigineqartartoq iluaalliutigaa sumi-iffigisarluunniit iluaalliutigaa".

*Aalanissamut misilittaqaganngilaq, annikitsumik
iluatitsivallaanngitsumilluunniit misilittagaqarfigaa*

Julie Paninnguarlu oqaluttuarput siornatigut aalajangersimasumik aallutaqarnissamin-nut misilittakkatik peqataarusussuseqarnerannut sunniuttartoq. Tikiartorpaallu aalanissamut misilittagaqannginneq, annikitsumik iluatitsivallaanngitsumillu misilittagaqarfiginnineq peqqutaasoq, aallunniakkat ingerlannissaasa qulanarnerat, iluaallunilu toqqisisimanann-gitsoq.

Julie imminut "timersortartutut" piukkunnaateqarnani timersornanilu timigissanngisaan-narsimallunilu meeraalluni sunngiffimmini inuusuttuunerminilu. Aamma atuarfimmi eqaarsaartitsinerit uiartertarsimavai – agginggiffigilluaannartarlugit.

*"Timigissarnernik aallutaqarnikuunngilanga, gymnasiami 2.g-mi anisitaanikuvunga timersornermut takkutinngisaannarama. Uannuuningiüvikkami.
Timersortarfimmukarnissaq timigissartarfimmukarnissaq assinganulluunniit ornigunnissaq... Inissinnerlutatut misigisuaannarpunga [...] Meeqqat atuarfinni misigisamik aallaaveqarunarpoq, tamatta uffart-artussaagatta. Puallaarilarunarama. Pualanngilanga, puallaarilaaginnarlungali. Gymnasiami anistaavunga timersornermut takkutinngisaannarama. Taamaanninnut patsisaa taannaagunarpoq. Inersimasunngornikuugaluarlunga misigisuaannarpara uangaanngitsoq. Iluaalliuertarpunga, naak timigissarusukkaluarlunga."*

Julie atuarfimmi gymnasiamilu timigissaraangamik nakkunneqartutut misigisima-suaanna-rami, iluaalliuutigisarsimagamiuk. Nalinginnaasumilli meeraanermini

inuuusuttunerminilu timigissarnermi, timersornermi qasujaallisarnermullu tunngatil-lugu ikittuaranguanik misiginerlutaqarsimagaluarpoq, timersorfissanut iseraangami inissinnerlutatut misigisimalertarami. Julie sanigorniarluni arpattalerami isigineqarnis-sani annilaanngatigisorujussuuvaa:

“Uima Hotel Arctic-ip eqqaanut niuartortarpaanga, taava uanga siumut utimullu arpattarpanga. Toqqorlunga arpattarpunga uannuunngimmat arpannissaq. Timersortartuunnginnama. Iluaquataaqarli 25 kg, 30 kilongajaat katakkakkit.”

Julie timersortartutut, timigissartartutut qasujaallisartartutulluunniit imminut isiginngilaq. Kinaassusaanut ikkunnikuunngillat, aallunnikuunnginnamigit.

Paninnguaq timersortartutut aamma imminut isiginngivippoq. Paninnguaq sofarmiu-une-ruvoq, taamaattuaannarnikuuvorlu. Meeraagallarami timersoriarnerminngarnik atuakka-mik atuarusunnerusarpoq.

Kristian sulinerminut tunngatillugu pinngortitami aalanissani iluaraa, taamaaliortar-porli suliffimmini piumasaqaataammat. Sunngiffimmini pinngortitamiinnissani soquti-gisarinngilaa:

“Piniarnissamut umiatsiarnissamullu massakkut soqutigisaqarpallaanngilanga. Timersorneq il-loqarfimmiinnerlu nuannarineruvakka. Perioriartorninni aatak-kukka angalaqatigalugillu pini-aqatigisarnikuungaarakkit sorsaassimagunarpa [...] Ilaquttakka aavartuaannarput. Sulilu nu-kangavallaarama sapersarsi-mavunga. Sanngiikkama: Anguniagaqarnanga taamaatiinnajasu-usimavunga. Ilaannikkuinnaq aavaqataanissamut kajumittarpunga. Aatakkukka Nuup Kangerluani illuaraqaramik. Sanammassuk ikiorpakka. Aalisarlatalu piniartar-nikooqaagut. Sorsaassimagu-narakkit soqutigisariunnaarnikuuvvara. Illoqarfisuarmiinnerusarpunga pinngortitaliarnanga.”

Kristian pinngortitamukarnani illoqarfissuarmiikkusunneruvoq. Perioriartornermini ka-jumigiunnaarsimavaa. Apersorneqarnermi naajartornerani oqaatigaa pinngorti-tamiinnissa-minut inerisimanngippallaarsimalluni taamani ilaquttanilu pinngortita-miittarallaramik. Kri-stiaap piginnaanini naammangitsutut pinngortitamiinnermini misigisarsimavai, taamaasil-lunilu pinngortitamiinneq nuanninngitsunik misigisaqarfisi-garsimallugu. Self-determination Theory malillugu sapersinnejartutut misigititaane-rup aallussinissaq kajumernarunnaarsit-tarpaa (Ryan og Deci, 2017).

Timersornermut, timersorfigisamut timigissarnermullu aalajangersimasumut misilittagaqar-figinninngikkaanni taava eqqarsartoqalersinnaasarpoq aalaneq aalajan-gersimasoq pigin-naaneqarfigalugu sungiusarnerluunniit artortutut misinnaarsisartoq. Taamatuttaaq misilit-tagaqarfiginngikkaanni, annikitsumik ajortumilluunniit misilit-tagaqarfigigaanni iluaallior-nermik misinnarsisarpoq, imminut tatigiunnaarluni toqqis-

sisimagunnaarlunilu, allanik isigi-neqartutut annersinnaasutulluunniit eqqarsaatigine-qarsinnaalertarput.

Aalasimanani, aalanissamulluunniit naammattumik soqtigisaqannginneq

Aalanissaq soqtigisimangikkaanni, naammattumilluunniit soqtigisaqarfisisimangik-kaanni aallalluni aallutassanut peqataarusunnginnermik kinguneqartarpooq. Naya Pa-ninnguullu taavaat aalanissaminnt soqtiginninnginnertik naammattumilluunniit so-qutigisaqannginnertik peqqutigalugu timersorneq ajorlutik.

Naya ulluinnarni aalaneq ajorpoq. Nammineq oqarnermisut inuunermini iluarusuk-kusut-tuuvoq, iliuusererutani lu kisiisa aalluttarlugit. Eqiagisani aallunneq ajorpai. Eqiagisaasa ilagaat timersorneq, timersorfigisinnaasaq, timigissarnissarlu. Paninnguaq timersortartutut imminut isiginngiivippoq. Sofap inugigaani oqaluttuarpoq, taamaat-tuaannarnikuuvorlu. Imaanngilaq aalanissaq akerlerigamiuk – isumassaqartinngiin-nerpaali:

“Timimik aallussisartutut imminut inissikkusunngiivippunga. Sofarmioorsuar-punga. Silamut aninissaq pisariaqartinneq ajorpara. Sapaatip akunnera naallugu angerlarsimasinnaavunga iluarusuutigalugulu. Atuagassaqaarlungalu tamulugas-saqaruma naammappoq. [...] Pisuttuar-luni nuannerneraa sinnaanngiivippunga. Angutaatigalu killormoorluinnartuuvugut. Ka-jumissaaraluaraanganga: “Sumunnassagatta”. Taava equmiitsumik isigisarpaanga: “Aniin-narluta” “Sumummi?” “Sussagatta” “Suna patsisaava?” [...] Imaanngilaq kajumerinagu, eqqarsaatignerli ajorpara. Isumassaqartinngilara. Atuakkamik atuarusunne-rusarpunga.”

Naya Paninnguullu aalalluni aallutassaq pikkunaagaat, iluaalliornartillugulu nuannersus-saqartinnagulu. Piffissartik allamut atorusunneruaat.

Allat suliassat/sammisassat aalanissaminngarnik pingaartinnerusarpaat

Ulluinnarni ulapaarfiusuni aalalluni aallutassaq inissaqartikkuminaattarput. Naya'p ingammik allanik suliassaqarnini taamaattumillu suliassanik aallutassanillu allanik aalanissaminngarnik pingaartitaqarnerunini oqaatigaa.

Naya isumaqarpunga timi atorlugu a-miit b-mut ornigutissalluni piffissaqarsorinngilaq. Taamaattumik cykel'ernani taxarusunnerusarpaq.

“Issiaannarneruvunga. Pisuppallaarneq ajorpunga [ataatsimiinnernut ataatsi-miiinnerni-illu]. Ungasingaatsiartarpummi, pisussaguma piffissaajaatigissavara. Taxartarpunga, Cykel'erneq ajorpunga. Cykel'ernissamut piffissaqanngilanga.”

Naya suliassarpusuarnek ataatsikkoortitsisarpaq, sulinera taamaattumik ulapinnartarpaq. Nalinginnaasumik sulinermini, allattukkanik atuartarpaq, aningaasaliisussat

oqaloqatigisar-lugit, napparsimasut oqaloqatigalugit, ilaquaasullumi, ataqtigissaaris-
arpoq, aaqqissuussil-luni, illoqarfimmi ataatsimiinnernut assigiinngitsunut peqataasar-
luni, isumagissassallu assi-giinngitsut isumagisartussaallugit. Naya'p arlaleriarluni oqa-
atigaa sulinini tarnikkut nukinik pisariaqartitsisorujussuaq, taamattumillu timiminik
atuinissani nukissaqarfigisarnagu – suli-nerup nalaaniuppat kingornaniippalluunniit:

*"Naak issiaannarfiugaluartoq, susoqartorujussuusarpoq. Aamma allafeerann-
guami. Piffis-sarujussuaq nukiillu atortaqaakka. Assut... Nukinnik tigusisorujus-
suusarput. Piumasaqaa-taasut annertusinnaapput, ilaannilu imaannartarluni
"åh". Soorlu siuarinissara sapilerlugu. Angerlaraangama pannakaatullusooq
sofamut uppiinnaqqaartariaqartarlunga, imminut pinngitsaalillunga uffarnis-
sama tunganut. Ulloq naallugu unilaarfeqanngitsorhuunniit. Ua-likkut aatsaat
pujortarnissannut pifissaqalaartarpunga."*

Naya'p timimik atuiffiunngitsumik inooriaaseqarnermini suliffini, panini, eqqissisi-
maarnis-sarlu pingaarterutippai. Inuunermi iluarusuutissanik nuannarisaqartuuvoq,
soqutigisanilu kisiisa aallukkusuttarpai – aamma illumi suliassanut tunngatillugu. Eqia-
gigamigit allat aki-lerlugit suliaqartittarpai. Errortassat nammineq isumagerusuttarpai,
asaassagunili "annut-torsuanngortarami" akiliilluni asaatitsisarpoq. Nerisassiorneq
nuannarisaraa, aammali sa-paatip akunnerata ingerlanerani ataasiarluni igariikkanik
inniminniisarpoq, ullut tamaasa iganissani eqiagaa.

*"Iganeq nuannareqaara, [...] nukissaqartinngikkaangakkuli nerisassanik inni-
minniisarpun-ga.. Esmeralda, Iggu, Charoen Porn. Sutorusunnersugut naluneq
ajorpaat. Sianeruma oqartarpunga, "Hi, Naya'na". Tuluttut oqalunnerusaramik
akisarput: Hello Naya, ullumi qanoq ippit?" Nalunngilaannga [...] Sapaatip
akunneri tamaasa inniminniisarpugut. Tamak-kuninnga tuniniaaffigiuminartu-
ugunarpugut. Eqiasukkaangama pisiinnartarpunga [Illar-poq]. Iliuusererusunn-
gisakka iliuserineq ajorpakka [...] Inuunermi iluarusuuteqarusut-tuuvunga.
Isumaluttoorusunnginnama eqqiaaneq ajorpunga. Asaasartoqarpunga. Errorsivik
immerlugu imaarsinnaasarpa, tamakkualu. Errortassat nammineq isumagis-
arpakka, er-rortassama allanik isumagitinnissai nuannarinnginnakkit. Sinnerili
eqqiaanerit, natermik asaanerit, uffarfimmi fliset. Egiagaakka. Akiliullunga
isumagitikkusunneruakka."*

Naya'p panini pingaartinnerpaajusarpaa. Siornatigut Naya timiminik atuinerusimag-
aluar-poq, panissaaramilili pingaartitai allanngorsimapput, massakkullu panimmi
isumaginissaa pingaartinneruaa. Taamaasillunilu uninngaannarnerulerluni.

*"Panissaaramali uninngaannartorujussuanngornikuuvunga, angerlarsimane-
rulerlungalu. Aalariaaseqarpallaanngilanga. Paniga pingaarterpaajusuaan-
narpoq. Tamatigut. Nerisus-saavoq, anaanaqartussaavoq, uffartussaavoq,
innartussaavoq sinilluaqquneqartussaallunilu. Panissaanngikkallarama timinnik*

atuisorujussuunikuuvunga timigissuullunga. Ullumikkut inuunera peroriartorniniit allaanerujussuuvvoq. Ujakkaartarluta peroriartorpugut, aallute-riaannaasuaannarlugu. Iniuusuttuaraaninnili unitseriataarnikuuvakka. Taava soqutigisat al-larluinnangorput. Massakkut 110 kg-vunga timersornerlu ajorlunga. Sulinni suliassat matoortarpaanngalusoq angerlarsimaffinnilu sofa, atuarnerlu iluarusuutigisarpakka. Taa-valu pujortartarlunga vin'nitortarlungalu. Paniga sissuerusun-neruinnarunarpara, fiisternangalu ingasattajaartumik inuuneqarusunnginnama. Tamakkua tamarmik, taavalu angerlarsimaffik paniga aallaavigalugu aaqqissugaanerupput. Qamani aallussisarfeqarpoq, pikani sinittareqatigaanga. Perusutani tamaasa piinnartussaavai."

Soqutigisat pingaartinnerusallu tasiortarput. Taamaattumik aporfiusunut ‘Soqutigin-ninngin-neq, aalanissamullu naammattumik soqutigisaqannginnej’ attuumassute-qartorujussuuvvoq ’suliassat/aallutassat allat pingartinneqarnerinut’. Aalanissamut aallutassat pikkunaappal-laarpata, iluaalliorarpata nuanninngippataluunniit taava pingaarnertut toqqaruminaattar-put.

Aalanissamik iluaagisaqarneq sumiiffimilluunniit iluaagisaqarneq
Naya Marie’llu aalalluni aallutassamik iluaagisaqarlutik nassuiaapput, imaluunniit sumiiffim-mik iluaagisaqarnerminnik aporfefeqarlutik aallutamik ingerlatsinissaminut aporfi-gisaqarsimapput. Naya ornitaminut pisunnani cykel’ernanilu taxa’tarneranut ulapilluni sulisarnera patsisaanngilaq, anertikkalertarninili nuannarinnginnamiuk patsisaasarloq.

*“Imaalertarama [sukkasuumik ilungersunartumillu anersaartorpoq].
Taamaannissara ilu-arinnginnakku.”*

Taamatut iluaalliornissaminut Naya’mut piffissap qanoq ilineranut sumiiffimmullu attuumassuteqaannanngilaq. Naya’mummi suleqatigisanut aningaasaliisalernissaan-nullu (piukkunnartunut) ilisaritilluarnissani pingaartittartorujussuuvaa. Naya’p ’kiaguluni piuk-kunnarpalunngitsumillu’ pissuseqarluni ataatsimiinnermut pingaaruteqartumut takkunnis-sani iluaagissanerarpaa:

“Imminut tuniniarluassagaanni aningaasaliisussanullu oqaloqatiginnilluassa-gaanni, taava kiagulluni takkunnissaq ilipparnaateqanngitsumik takutitsinertut isumaqarfigaara. Qi-meriaasaqartarama nutsakkalu nujaleralugit suliarisarakkit.”

Taamatut ingerlaarneq iluaalliornermik pilersitsiinnarneq ajorpoq. Inuttulli inisisimafik iluaassinnasaasarloq. Aputsiaq ukiorpassuarni arsaattarnikuuvvoq, arsaqatimili akorn-ganni naveersisarnerit oqaasipilunnerujussuillu nuannarinngilai.

“Arsartarneq inuunerinikooqaara. Taava arpattalerama arpanneq nuannarine-rulerpara. Kisimiillunga arpannissaq nuannarerugunarpala, sungiusaqatigi-

simasama akornganni im-minnut naveersisarnerit oqaasipiluttarnerillu nuannarinnginnakkit.

Marie'p timigissartumi silaannaq iluaalliutigisimavaa. Marie timigissartarfimmuktar-arsimagaluarpooq, pilatsereernerup timimigullu ajutoornerit kingorna nukitorsariarluni. Marie oqarpoq tassani iluaallioratarsimalluni inimi anguniakkat imminnullu assersuunerit malunnarpallaaqimmata.

"Nukittorsarfissama nalaani timigissartarfimmut orniguttaraluarpu. Iserfillian-gusaqarnissamik imminnullu assersuunnerujussuarmik ingerlasoqartutut misigarsimavara. Aalanissannut nuannarininnut sunngiusarnissannullu taamaattoqarnera kaammattuutaavallaanngitsutut misinnartikkakku."

Marie'p inimi inissaqartinneqanngitsutut misiginerata aalanissaminik nuannarin-ninna ajoquserpaa. Timimik aalanerit iluaalliornermut attuumassuteqaleraangamik, taava aallussinissamut sunniuteqartarput.

Peqqinnginneq

Ajoqusernerit, napparsimaneq, peqqissuunnginnerullu timersornissaq, timersoqataanissaq, timigissarnissarluunniit pisariusunngortinngikkuniuk ajornarsisittarpaa. Apersorneqartuni tamanna assersuutissarpassuaqarpoq.

Kristian meeraanermini inuuusuttuunerminilu assammik isikkamillu arsartarsimavoq, seeqquminilli ajoquserami unittariaqarsimalluni. Kristiaap timersoqatigiiffinni timer-sorneq assut nuannarisimagaluarpa, ataatsimuussuseq, nuannisaqatigiittarnerit GM-imullu unam-miartarnerit maqaasisaqai. Peter aamma seeqquminik ajornartorsiuteqarpoq, timiminik atuinissaanut ajo-qutaasartumik. Aalanerorusukkaluaqaaq seeqquali ajoqutaasarami:

"Ukioq kaajallallugu aalasarneq nuannarisagaara, seeqqukkali mianersuut-tarpakka. Seeqquma aappaq seeqqusaagami, aappaq aamma taarsigassaagu-narami. Ujalua kit-torarnikuugami (korsbåndi'qannginnami) Ilaanni kiggittutut ittarami. Ajornartorsi-utaasarloq."

Peter siunnatigut aavartarsimavoq. Aavarneq nuannareqaa, nerisassaannullu tuttut ilaasaqaaq. Seeqquminilli ajornartorsiuteqarnermini aalasinnaanera killilorsorneqartarpoq. Taamaattumik oqimaatsunik nammatsilluni maavaartukkut pisunnissani toqqissimafffigineq ajorpaa:

"Siornatigut Nassuttuumut aavartalaraluarpu, aavarneq tamanut ammaaffigineqaraangat. 2011-imiseeqqulersippuna, aavaqqinnissaralu qunugilerlugu, oqimaatsunik nammannissara qunugigakku. Seeqqora peqippiarsinnaannginnami. Immaqa aavartaleqqissinnaassagaluarpu. Tuttut nerisassaqarniarnitsinni ilaalluinmarmata."

Smilla'p pinngortitamiinnissani nuannarisuaannarpaa, tarnikkulli nappaateqarnerata pinngortitamukarnissaq angujuminaallisisimavaa. Smilla pisuttuaraangami meeraalluni kangerluliartarnerminni eqqaasinneqartarpoq. Isai imerasaarlutik oqaluttuarpoq:

"Pisuttuaraangatta killittittarpunga, meeraallunga umiatsiamik kangerlum-mukartarnigut amerlammata. Nuannertarnermut kangerlummiilluni. Eqalup-passuit. Nuannerangami. Aasat tamaasa umiatsiartaqaagut. Pinngortitami iniuuvissiortarnikuuvunga. Nuanner-aangami. Umiatsiartarneq maqaasisaqaara [...] Umiatsiamik angalagaangatta angajoq-qaakka nuannaartarnermut. Qas-susersorsinnaasarpugut killunilu igalluta. Saarullinnik nu-taanik kuisartuut-tarpugut. Maqaasisaqaara aamma. Pinngortitami arpalsaartarpugut, sioqqani pinnguartarluta, kuuliartarlatalu. Aamma qimusserluta ornittarnikuuvapput "Uka-lerarti". Ullup qeqqarnerani aallarutta unnuaroraa angerlamut aput-tarpugut. Taamani silagittaqaaq. Suna tamarmi ersittarpoq, kusanarnermullu [...] Pinngortitaq kusanaqaaq. Suna tamarmi angisoorsuartut misinnartarpoq, pinngortitami sumulluunniit qiviaraanni. Avatangiisit kusanartorsuit, nipaanner-suarlu. Illoqarfissuaq qimalaarlugu. Qamani nuan-naarlunga [...] Nuannaartutut

misigalunga. Avatangiisit nuannaarnarnermut. Sioraasinnaa-pput, pinngortitami sannatigisinnasat, qaqqaliarluni pisuttualaaraanni. Nuannertaqaaq pil-luartut misinnartaqaaq. Avatangiiseq pinnernermut. Misigisaq allaasarpooq.”

Qularutissaanngitsumik Smilla'mut pinngortitaq pingaaruteqaqaaq. Pinngortitamut qanit-tuuneq pingaarteqaa. Meeraanermini pinngortitamiissimanerminik nuannersor-passuarnik eqqaamasaqarpoq, pinngortitamiinnerlu inuunermut pitsasumut atatit-tarpa. Pinngortitaq malugalugu: takullugu, tusaallugu, naamallugu ussersinnaallugulu, "illoqarfissuarmi" nipi-liortut tusaasinnaanagit, qamuuna nuannaalersittarpaa. Pinngortitamut ataasiulersutut misigineq Smilla'p imminut isigineranut pingaaruteqaqaaq, tarnikkulli nappaataata pinngortitaq angujuminaallisittarpaa. Smilla 2011-imili umiatsiarsimangilaq. Maqaasisaqaa assut.

Hans ilulissani arsaattarsimavoq, inuusuttuunerminilu assut soqtigisarisimallugu, seeqquujarluni unittariaqarnermi tungaanut. Hans'ip ulluinnarni cykel'ertalerneranut, ujakkaartalerneranut, sisoraatinillu assakaasulinnik atuilerneranut, rulleskøjtertaler-neranu-llu arsartunut peqataasinnaajunnaarneranik aallaaveqarput. Arsartartuugin-narusunne-rusimagaluarpoq, ajornarsimmalli allanik aallutassarsiorsimavoq.

“Seeqqukkut ajutoorama. Korsbånd-era ajutumeerakku. Pilatsereernerma kingorna tulluus-sinnaasumik aallutassarsiorsimavunga ujakkaartalerlungalu. Timersortarunnaarusunngin-nama. Aasakkut sisoraatikka assakaasulinnik taarsertarpakka [...] Pinngortitami arpattar-punga, aput aakkaangat. Seeqqora pissutigalugu asfaltemi arpanneq ajorpunga. Manngerpal-laaqimmat.”

Nalinginnaasumik apersorneqartut arlallit timiminnik ajoquusernertik pissutigalugu timersuutigerusutamininnanganik allaanerusumik timersortalertariaqartarsimapput. Maqaasisaqarnermik pilersitsisartumik. Ajoquseraannili aamma nutaanik misiliinis-samut periarfissinneqartoqartarpoq. Apersorneqartummi ilaat allatut aalasalernissamminnik nassaarsimapput nuannarilikkaminnik. Ajoquserneq ajortaraluarpoq, ilaannili nutaanik misili-inissamut periarfissiisarpoq.

Avatangiisitigut aporfiiit

Avatangiisitigut aporfiiit assigiinngitsunut marlunnut avinneqarsinnaapput: Inuuniarnikkut aporfinnut aammalu timikkut aporfinnut. Inuuniarnikkut aporfiiit inooqatinik peqateqar-nermut, innuttaasunullu kulturikkut aporfittut attuumassuteqarput, inuit ataasiakkat aala-jangersimasumik aalanissaannut ajoquaasut pisariuersitsisulluunnit. Aporfiiit tamakkua innuttaasut arlaannaataluunniit, ikittulluunniit aalaqatigiillutik aallussinissaannik ajo-quisiisarput, aammalu avatangiisink tapersorsorneqannginnermik aallaveqartarlutik. Aper-fiusinnaasarput sanaartukkat pinngortitamilu aalanissamut periarfissaasunut aporfefqartit-sinerat, inuit ataasiakkat timimik atuillutik aallussinisaannik akornusiisut pisariuneruler-sitsisulluunniit.

Inuuniarnikkut aporfitt

Inge'p, Marie'p, Inunnguup aamma Smilla'p taavaat aallussinernik aalajanger-simasunik siunertallit kisimik ingerlanneqarnerat namminneq aalanissaminnut aporfiusut. Inge isu-maqarpoq, Qeqertarsuarmi aalaqatigiinnissamut ingerlatat soqtiginartut ikippallaar-tut:

“Periarfissat ikippallaartut isumaqarpunga. Illoqarfimmi aallutassat amer-lannginnamik. Innuttaasunut aallunneqarsinnaasut qaqtigut pisarput. Massakkut ersittoqanngilaq. Sior-natigut ataatsimoorluni aallutassat amerla-nerugaluarput, allamik sulisoqarallarmat. Maqaaseqaara. Taamanikkut silami pisoqartaqaaq katersortarfimmilumi il.il. Tamakkua pititsinerit maqaasivagut. Siornatigut innuttaasunut ilaqtariinnullu tamanut peqatigii-sitsisunik aaqqis-suisoqartalarluarpoq.”

Inunnguaq Nora'lu oqaluttuarput illoqarfimmi ikittuinnaat soqtiginnittarmata aallutassat ingerlanneqarnissaat aallunneqaannarnissaallu ajornarsisartoq. Arsartartul-luunniit Qeqertarsuarmi ikileriarujussuarsimapput, inuuusuttut ilinniariartorlutik illoqarfimmiit aallartarmata.

“Arsaattartut ilinniariartorlutik allanut nuussimapput. Maani illoqarfitsinni arsaattartut ikit-tuinnaapput, taamaattumik-una sungiusarnernut takkutuarni-arsarisartugut. Aasakkut amerlanerulertarpugut, ilinnianngiffeqarnerup nalaani. Angerlakaasaramik arsaqataasaler-lutilu. Amerлагаangatta peqataarusussuse-qarnerulertarpugut, pitsangorniarlunilu su-kataartoqarnerulertarluni. Qeqer-tarsuaq anginnginnami, peqataasartut amerlannginnamik. Ajorpallaanngilarli.”

— Inunnguaq

“Disko-76 arnanut ingerlanikuugaluarpoq, 2017-imili Danmarkimut efterskole-rialerama unitsittariaqarsimavara. Taava eqqaamanngilara qanga arsartartoqa-tigut taamaatin-nersut. Arsartartut amerlasuut illoqarfinnut nunaqarfinnullu allanut nuunniikuugamik. Taamaattumik arsartarniaraanni utoqqasaanerit arsaqatigineqartariaqartarput.” — Nora

Marie Nuummi aalanissamut neqeroorutaasut assigiaarpallaartut isumaqarpoq. Meeqqammi sunngiffimmi ingerlatatut aallukkusukkaluarpai, ilaqtariilli imminnut ata-qatigiissut maqaasivai, meeqqat inersimasullu ataatsikkut aallutaqaqatigiittut maqaasiga-migit.

“Ilaqtariinnut neqerooruteqartoqarnerusinnaagaluarpoq [...] Pinnguariaraan-nimi akuerisaanerusarpoq meeqqat ilaagaangata.”

Marie'p peqatigii-luni aallussisarnernik siunertaqarnerusut aallutassat maqaasivai, ajugaani-unnermut angusaqarnissamullu tunngassuteqanngitsut. Marie pinnguarluni nuannisarne-rorusukkaluarpoq.

“Meeqqat aallutani assigünngitsunik aallussinissamut pikkorittoqartaraluarpoq, peqataanissaq siunertarinerullugu takkuttarluni. Inersimasut aallutassaanni aju-gaanniuunnerinnarnut tunngassuteqarpallaartut isumaqarpunga [...] Aallutassat tamanoornerusut maqaasivakka, kikkut tamarmik peqataaffigisinnaasaat. Uattut piginnaanerit tamak-kersunngitsumik atorsinnaagaluarlugilluunniit peqataaffigine-qarsinnaasut. Kommune Timersoqatigiillu Kattuffiat tamanut tunngasunik ataasia-kalaartumik pititsinerusarsimap-put. Ataavartumik sammisaqartitsisinnaanerit maqaasivakka. Ulloq ataasiünnaq inger-lanneqanngitsut. Timersornerinnaasussaann-gilaq. Amerlanerit peqataaffigisinnaasaat aamma eqqarsaatigineqartariaqarpoq.”

Apersorneqartup ataatsip oqaatigaa avatangiisimi piumaffiginninnerat pissutaalluni timersortarnini unitsittariaqarsimallugu. Aperineqarami sooq timersortarunnaarsimandersoq Smilla ima akigami:

“Taamani ernillunga meerartaarama anaanama oqarfigaanga: ”Tassa meeraqaleravit illit timersoqqissanngilatit”. Taamak oqarfigaanga. Artornaqaaq. Sakkortuvoq uangami sivisu-nerusumik uninngasinnaassuseqanngilanga, ulluinnarnilu angerlarsimaannartariaqalerlun-ga. Ilungersunaqaaq. Taava taarsiullugu illup iluani suliassat suliarisalerpakka. Pisiniarfili-arnerit, iluarsaassinerit, nerisasiornnerit il.il. Taamani eqqarsarpunga ’arraa, anaanaalluni taamaassimassaaq iliuuseqarfigisinnaangilara”. Sakkortoqaarli parnaarunneqarluni.”

Smilla anaanaminik pinngitsaalisaalluni timersortarunnaarsitaavoq. Smilla’p inuunerminik killileerujussuartutut tamanna misigaa, parnaarunneqarnermallu assersuullugu. Issuarneqarnerata ersersippaa, Smilla’p timersortarnera nammineq kinaassusianut pingaaruteqarsi-masoq. Arnaatalu timersornissaanut inerteqquteqarnera kinaassusianik annaasaqarnertut Smilla’mut sunniuteqarsimalluni, tamannalu sakkortuutut misinnartissimavaa. Smilla’p anaanami timersortarunnaarnissaminik inerteqquteqarnera nammineq isummamigut nakkajussuartarlunilu nuannaarujuussuarnermik nappaateqalernerminut aallarniutaa-simasutut isumaqarfigaa. Aperineqaramilu taamatut nappaateqalersimanerminut suna patsisaanersoq nappaat kingorngussimanerarpaa, aammali timiminik atuisarnerminik allanngortitserujussuarnerata aallartissimassagaa isumaqarnerarpoq.

Apersorneqartup allap, Paninnguup nassuaatigaa qanigisami pinngitsaalilluni timer-sortit-talersimagaani. Paninnguup angajoqqaavinut pingaaruteqarsimaqaaq, assam-millu arsari-artitaasalersimavoq. Erloqinarnerarpaa. Imminullu sakkortusimalluni.

“Meeraallunga pinngitsaalisaallunga timersoriartitaasarpunga, angajoqqaamma torrager-suaarmassuk, uangali atuakkamik tunineqaruma nuannaartartu-usunga. Qularutiginngilara nammineq piumasarisimanngikkiga, pinngitsaali-saavungali [...] Assammik arsarneq misi-linnikuuvara, ajoqaarli. Imaanngilaq ajattaassasunga nilliaffigineqartunga, timimilli atuine-ruvoq. Ajorsuarluni. Sakkortunermut. Uangaanngiivipporlu.”

Paninnguup meeraalluni pinngitsaalisaalluni timersortitaasalersimanerata timersorne-rup tungaatigut ajortumik misigisaqartilersimavaat, tamannalu timimik atuerusunnera-nut ajortumik akorngusiisimavoq – aamma inersimasuunerani.

Apersorneqartut arlallit illoqarfimmintti neqeroorutaasut taakkuinnaanerisa kingu-nerannik, qanigisaminnillu pinngitsaalineqarlutik timersortitaasimanerisa kingune-risaanik timiminnik atuinissaraluannut ullumi aporfiusput. Avatangiisit aporfiliineri apersorneqartup timiminik atuerusussinnaanerannik ajoqsiisimapput.

Timikkut aporfuit

Apersorneqartut arlallit eqqaavaat, illoqarfimmintti/nunaqarfimmintti sanaartukkatt pinngortitallu aporaaffeqartitsineri aalarusussinnaanerinut aporfiusartut. Sammineqar-sinnaasut pigineqarneri orninneqarsinnaaneriluunniit aamma aperfilersuisartut aper-sorneqartut oqaatigaat. Assersuutigalugu Smilla naluttarfimmi nalunnguartarusukkalu-arpooq, Ilulissanili najugaqarami tamanna aallutissallugu ajornarpoq.

*“Eqqarsaatigisaqaara...imalunniit maani illoqarfitsinni naluttarfegarnissa
kissaatigisa-raluarpara. Nuannissagaluarluni. Arsaattarfungitsut, soorunalimi
qujamasuutigaluarlugit pigineri, arlallimmi atorluartarmatigit.
Uangali naluttarfittaarusukkaluarpunga.”*

Innuttaasoq nalunnartarnissaminut kajumissuseqarsinnaagaluarpoq allanilluunniit aallus-serusussinnaagaluarluni, illoqarfigisamini/nunaqarfigisamini pigineqann-gitsunik, aallun-neqarsinnaanngitsunillu.

Aallutassat ilaat aamma ukiup ilaannaani aallunneqarsinnaapput. Umiatsiamik anga-lasarnerit, sisorarnerit, piniarnerit, pinialussinnaanerit aammalu timersortarfeeqqat ukiup ilaannaani ammatinneqartarput, piffissap ilaani matoqqatinneqartarlutik. Illoqarfintti arlalinni timersortarfintti timigissartarfepoq, taakkualu timersortar-fiup ammasarfii maluttarpaat. Taamaasillutik ammasarfii killeqartarput, aasakkullu arlalissuit timersortarfeeqqanut, timigissartarfinnut isersinnaaneq ajorput. Kristiaap taakkartorpaa, kivittaarisartunut timigissartartunullu taamaattoqarnera assut unam-minartusoq, ukioq kaajallallugu nukkissarsinnaaneq ajoramik.

Ornitassat killilersuiffigineqarnerisa saniasigut aallutassat ikinnerisa qaavisigut pitsaas-susaat aamma aporfekartitsisarpooq. Nick’ip Inunnguullu misigisarpaat najukkaminni ti-migissartarfip mikissusia atortuisalu ullutsinnut tulluannginnerisa namminneq periarfis-saminnik timiminnillu atuinissaminnut killeqartitsisarmata.

*“Timigissartfik mikisuararsuovoq. Periarfissat amerlanngeqaat. Mikinermillu
silaan-naqarpiarani. Arpattarfik ataasinnaavoq. Amerlanerit timigissariar-
tassagunaruarpoot, an-ginerullunilu periarfissarititai amerlanerugaluarpata.
Inuit sisamat takkuppat, taava uan-ga utaqeqqaartariaqartarpunga*

arpaffimmi arpanniarlunga, ataasiinnaagamimi. Annikin-nerusumik timigis-sarsinnaasalersarpugut. Ilaanni arpaffimmi arpannaniluunniit ingerlaan-nartoqartariaqartarpoq. Taamaattumillu aasakkut amerlanerit pinngortitami arpanne-rusarput. Timigissartarfimmukartassagaluarpunga anginerusuuppat, timigissarfissaqarne-rusuuppallu, sivisunerusumik timigissartoqarsinnaanngor-lugu.” — Inunnguaq

“Maani timigissartarfippuit mikisunnguuvooq, tassani nissukka tunoralu sun-giusarne-rusarpakka [...] Anginerulaarsinnaagaluarpoq....Taqqamaniittut sisamaanngikkunik tal-limaannaasinnaasoraakka. Taava ingilluni utaqqisoqarta-riaqartarpoq allatulluunniit iliuuseqarniarsaraluni, allat timigissarneranni. Anginerulaarsinnaagaluarpoq. Manna qaa-rusukkormiuuvallaqaq. Maani illoqarfimmi timigissarniaraanni isumassarsiullaqqit-toqartariaqarpoq [...] 1800-kunnitulli kinguarsimatigaaq. Nukkassaatit ilaat oqimaassusil-lit oqip-pallarujussuaqaat. Nissunik makittaat wire-uvoq, kittorartuugara [...] Iseraanni ilaanni eqqarsarnartarpoq ’arraa nikeriarsimanngitsunukuaa?” — Nick

Apersorneqartut arlallit aamma ukiup ilaannaani ingerlanneqarsinnaasut eqqaavaat, silami ingerlanneqartartut periarfissaminnik aalajangersimasumillu aalarusussuseqar-nerannut pingaaruteqartartut.

Soorlu Bolette uialu silagikkaangat silamiittuaannarput, silarlukkaangalli illup iluani inukkallutillu allanik aallutaqartarput. Il.il.

Aputsiap ukiukkut sisorarneq nuannarisaraa, anorlertarnerali ukiuunerani ujakkaarsin-naaneranut killilersuilertarpoq.

“Ukiukkut sisorartarpunga nuannareqaaralu. Anorlertarneratali sisorarnissara killilersu-lertarpaa. Apilluni anorleraangat sisorarneq ajorpunga, issippallaaqim-mat. Taava taarsi-ullugu timersortarfimmiiittarpunga.”

Naya silarluttumik silamiikkusunneq ajorpoq.

“Silamiippallaarunnaarnartarpunga, silami apummiinnerminngarnik illup iluaniikkusunne-ruvunga. Aput nuannareqaara, aput peroriartorfigaara, ilaa? Aappaatigulli eqiagisarlugu. Nilleq pisariaqartippa, imaanngilaq illup iluaniiginnaavittartunga. Silarluppalli taava eqiagikujuttarakku imminut piumaffiginarnerusarpoq.”

Uppernarsarneqarnikuuvooq, silap, silap qanoq issusia, ullup qaamanerata takissusia inersi-masut meeqqallu timiminnik atueriaasiinut sunniuteqartartut. Ingammik issi timimillu atui-nerit imminnut attuumassuteqartarput. Issitsillugu timimik atuinissaq appartinne-qartarpoq (Obradovich & Fowler, 2017; Elliott et al, 2019). Nuup, Ilulissat, Qeqertarsuullu

aqquserngi ingerlaarfingaanni takuneqarsinnaasarpoo aqquserngit uumassuseqarneri silamik sunner-teqqasartorujussuuusut. Silarlutsillugu ikittuinmaat pisunngikkunik cykel'ertarput a-miit b-mut, aneertoqanngingajallunilu pisuttuartoqanngingajattarmat. Silagitsillugu aqquserngit innuttaasunik ulikkaavittarput, pisuttunik, arpattunik cykel'er-

tunilluunniit, pinnguartunik silameerusaaginnartunilluunniit. Imaani kangerlummilu takussaasarpot angallatit nuan-naarniutit ingerlaartut, Nuummilu illoqarfip nutaann-gitsortaani qajartortunik SUP boards-inillu ulikkaartarpoq. Qujarutissaanngitsumik silap qanoq innera innuttaasut silamiinnerinut sunniuteqavataartarpoq.

Aputsiap Ane'llu taakkartorpaattaaq silap allanngoriartornerata kingunerisaanik innuttaa-sut qimusserpallaarunnaarsimasut. Imaq sikusanngippat, taava qimussinik angalaarnissaq piniarnissarluunniit killilerujussuangortarpoq, taamaattumillu inup-passuarnut qimmit piffissaajaatigissallugit nukinillu atuiffigissallugit isumassaarukka-luttuinnarluni.

“Qanga ullumilu assigiinngissusiat aamma qimussimut tunngatillugu ingam-mik Qeqertar-suarmi assigiinngissutaasut takuneqarsinnaasorujussuupput. Siornatigut qimussit aqqutaannik oqartalarluarpugut, ullumikkut snescooterit aqqutaannik oqartarpugut. Aqqusinerni qimmit anaannik aamma takussaasoo-ruppoq [illarpoq] [...] Imaq sikussaar-nikuovoq, qimmit piniutigineqassaarput. Qimmit atorneqassaarput. Imaalernikuugami sikuneq ajorluni. Qimussillu siornatulli atorneqassaarput. Qanga illoqarfimmiit illoqar-fimmut sikukkut qimussertoqarsinnaagaluarpoq [...] Qimmillit ikilerujussuarmikuupput. Qimmit paarisassaapput: Nerisussaapput, pangalitinneqarlutillu, qamuteqartussaap-put atisaqartussaallutillu qimussernermut tulluuttunik. Qimmit nerisassaannik pinialunnissaq ajornarnerulersimavoq, suliffeqareeraanni. Taava nerisassaat pisiniarfinni pisiarisari-aqassapput. Qimmeqarneq akisoorujussuanngornikuovoq. Piffissaajaataannaavoq ullu-mikkut qimmeqarnissaq. Piniartunut akerliusutut nipeqarsinnaavunga, taamaanngilarli. Takusinnaaginnarpara qimmeqassaga-anni piffissarujussuaq qimminut atorneqar-tussaasoq.”

Julie'p Inge'llu eqqaavaat pinngortitami sillimaniarnerup tungaatigut pinngortitami kisimiilluni pisunnissaq arpannissarluunniit navianaateqarsinnaasoq. Ingammik perle-rortunik teriannianik naammattoorsinissaq toqqisisimanngimmat.

“Pinngortitami kisimiissagaangama, terianniat ernummatigilaarnerusarpakka. Sermermiut eqqaanni terianniaqartarnikooqigami, ima eqqarsartalerlunga “arh, anaalerutissannik ar-laannilluunniit nassartariaqassaanga”. Nannulluunniit [Illarpoq]. Imaanngilaq illoqarfimmi kisima pisunnissara ersigigiga. Taamaallaat pinngortitami. Uumasut pinerullugit.”

Julie'p Inge'llu allanik peqateqarneq pinngortitamiikkaangamik toqqisisimanaris-arpaat.

Eqiterilluta taaguissagutta apersorneqartut arlallit aperfiginerartarpaat atortussanik peqar-nera, neqeroorutaasullu orninneqarsinnaanissaat aammalu sumiiffinni aalanis-samut silar-lunnera, sillimaniarnissarlu aporfiusinnaanerartarpaat.

5. Eqikkaaneq siunnersuutilu

5.1. Eqikkaaneq

Kalaallit inersimasut ulluinnarminni qanoq aalasarnerat pillugu misissuinerup inernerit nalunaarusiami uaniipput, aalasarnerminnut peqqutaat timiminnillu atuinissamin-nut aporfigisartagaat assigiinngitsut suunersut saqqummiunneqarput. Timersoqatigiit Kattuf-fiat suleqatigalugu misissuineq ingerlanneqarsimavoq, Timersoqatigiit Kattuffiata 2030-imut anguniakkatut takorluugaanut tunngatillugu toqqammavissatut ilisimaligassat pigi-neqalernissaat misissuinermi siunertaavoq. Takorluukkami pingarnertut anguniagaavoq Kalaallit Nunaanni timiminnik aalatitsisartut amerlanerit pigineqalernissaat, amerlanerillu peqatigiillutik aallusseqatigiittartunut peqataanerulernissaat, amerlanerillu inuiaqatigiit akimorlugit, innuttaasuugunik, inuussutissarsiortuugunik pisortaqaarfiugu-illuunniit apeqqutaatinngagu suleqatigiinnerulernissaat anguniarneqarpoq.

Misissuinermi aalariaatsit assigiinngitsut pineqarput taamaattumik timimik atueriaatsit pineqarlutik ukunani; *angerlarsimaffimi* (aalancerit tamarmik aserfallatsaaliiñermut, illulerinermut, neri-sassiornermut, errorsinermut, eqqiaanermut, iluarsaassinermut, pisiniarnermut, naatsiivimmi sulinermut, qimminik paarsinermut umiatsiamik inigisa-millu aserfal-latsaaliiñermi), *sulinermi ilinniarnermilu* (sulinermi atuarnermilu suliassat timimik ilungersunartumik atuiffiusut, soorlu nikorfalluni pisulluni kivitsillunilu suli-nerit), *ingerlaarnerit* (aalancerit suulluunniit, timip siumukartinneqarneranut attuumas-suteqartut, soorlu a-miit b-mut pisunnerit cykel'ernerilluunniit), *sunngiffimmi* (soorlu timersuutini, timersornermi, timigissarnermi sunngiffimilu aal-lussinerni), aammalu *pinngortitami* (soorlu, aallaaniarnermi, piniarnermi, aalisarnermi, pisuttuarnermi, nunamilu pisunnerni, umiatsiarnerni, pinngortitami iganerni, il.il.).

Misissuinermi ilisimatusaatissatut katersisoqarsimavoq Nuummi, Ilulissani, Qeqertarsuarmilu, apersuilluni apersukkamillu malinnaaffiginnilluni.

Iolloqarfinni taakkunani pingasuni inuuneq aammalu illoqarfip atugassarititai paasil-luarniarlugit malinnaaffigineqarsimapput. Quassussuarmullu pisuttuarnermi, Ilulissani puisinniarnermi, Qeqertarsuarmilu Kuanninut pisunnermi aamma malinnaaffiginnit-toqarsimavoq. Malinnaaffiginninnerup siunertaraa nammineq timikkut misiginiarlugu, ka-laallit qanoq aalasarnerut avatangiisiminnillu atuisarnersut, kiisalu apersoneqartut eqqar-tugaat suunersut paasiniarlugit. Innuttaasut 18-it apersugassatut pissarsiarineqar-put (il-loqarfinni pingasuni arfinilikkaarlugit).

Apersuinerit apeqqutinik piareersariikkanik atuilluni apersuinerupput minutsinik 30-120-inik sivisussuseqartarlutik. Apersuinerit siunertaraat peqataasut ulluinnarminni sunngiffim-minnilu aalanissaminnut suut peqqutigisarneraat, aporfigisarneraallu

paasiniarneqarnerat, timiminnillu aalatitsinissaminut suut kajumissaatigisarneraat paasiniarneqarput. Apersuine-rit amerlanersaat peqataasut ataasiakkaarlugit ingerlanneqarput, apersuinermili ataatsimi inuit marluk ataatsikkut apersorneqarlutik. Apersuinerit akissutaat nalilersuiffik NVivo ator-lugu nalilersoqqissaarneqarput. Nalilersueqqisaarnerit paasisutissat taaguutillu atorlugit in-gerlanneqarput.

Ulluinnarni aalasarneq

Apersorneqartut assigiinngitsorujussuarneq inuuneqarput. Aalariaatsinik ileqqunik takutitsumik. Apersorneqartut tamarmik aalasarput, assigiinngitsumilli. Tabel 5-imata-aniittumi takuneqarsinnaapput peqataasut aalariaatsitut ileqqui, timip aalatitarnerini assi-giinngitsuni tallimani aguataaqgasut.

Tabel 5: Oversigt over hvordan deltagernes bevægelse i hverdagen fordeler sig på de fem domæner for bevægelse.

	Anger-larsi maffimmi	Suliffimmi ilinniar-fim- miliunniit	Ornitamut	Sunngiffimmi		Pinngor- titami
				Timer- sorneq, timigis- sarnerlu	Sunn- giffimmi aallutat allat	
Bolette	Pisiniarneq Iganeq Eqqiaaneq Iluarsaassi Errorsineq Sananeq Aserfal- latsaaliineq	Gangi Majuartarfiit Sungiusaatit	Cykler'neq	Siaarsarneq Imaani eqaar- saarneq Kalattoor- neq	Assassorneq	Aalisarneq piniarneq Nunianneq Katersineq Pisuttuar- neq Pisunneq Umiatsiar- neq
Hans	Sananeq Aserfallat- saaliineq	Nikorfaneq pisunneq		Cykler'neq ujakkaar- neq Rulleski'nik Rulleskøj- terneq		Aalisarneq Piniarneq Nunianneq Katersineq
Kristian	Pisiniarneq Iganeq Eqqiaaneq Iluarsaassi Errorsineq	Pisuttuarneq Arpanneq Pisunneq Ujakkaarneq	Pisunneq	Nukas- sarneq Pisuttuarneq Pinnguarneq Gaming		
Paninn- guaq	Pisiniarneq iganeq Eqqiaaneq Iluarsaassi Errorsineq		Pisunneq	Pisut- tarneq Pinn- guarneq	Naasunik naatitsineq	
Marie	Pisiniarneq Iganeq Eqqiaaneq Iluarsaassi Errorsineq	Aalanermik ilinniartitsi- neq		Pinnguar- neq		Pisunneq Takineru- sumillu pisunneq
Naya	Pisiniarneq Iganeq Iluarsaassi Errorsineq		Pisunneq		Assassorneq	Umiatsiar- neq
Smilla	Pisiniarneq Iganeq Eqqiaaneq Iluarsaassi Errorsineq		Pisunneq	Pisuttuar- neq		
Julie	Pisiniarneq Iganeq Eqqiaaneq Iluarsaassi Errorsineq	Pisunneq Nikorfaneq	Pisunneq	Pisuttuar- neq Kininneq		Aalisarneq Piniarneq
Inuk		Pisunneq Oqimaat- sunik kivitsineq		Arsarneq Nukkassar- neq Gaming		Piniarneq

	Anger-larsi maffimmi	Suliffimmi ilinniar-fim- miliunniit	Ornitamut	Sunngiffimmi		Pinngor- titami
				Timer- sorneq, timigis- sarnerlu	Sunn- giffimmi aallutat allat	
Peter	Aserfal- latsaaliineq Qimmileri- neq	Pisunneq kivitsineq Aserfal- latsaaliineq		Arsarneq Arpanneq		Aalisarneq Piniarneq
Daniel			Pisunneq			
Kunuung- guaq	Errorsineq Qimmileri- neq	Bordtennis Pisunneq	Pisunneq	Arsarneq Arpanneq Pinnguar- neq Gaming		Aalisarneq Aallaaniar- neq Piniarneq Pisat Iganeq Qimusser- neq
Inge	Pisiniarneq Iganeq lluarsaassi- neq Errorsineq	Pisunneq	Pisunneq	Siaarsarneq	Qalipaaneq Naqitta- neq	Nunianneq Katersineq Pisunneq Pisuttuar- nerlu
Inunnguaq	Pisiniarneq lluarsaassi- neq	Pisunneq Kivitsineq	Pisunneq	Arsarneq Pisuttuar- nerit Arpanneq		Aalisarneq Piniarneq
Nick	Pisiniarneq Iganeq lluarsaas- sineq Errorsineq Sanaar- torneq Aserfallat- saaliineq	Aserfallat- saaliineq Pisunneq	Pisunneq	Aqqartar- tuuneq Arpanneq Nukkassar- neq		Aalisarneq
Ane	Pisiniarneq Iganeq lluarsaas- sineq Errorsineq		Pisunneq Cykler'neq	Cykler'neq		Nunianneq Katersineq Pisunneq Pisut- tuarnerillu
Aputsiaq	Aserfallat- saaliineq Sanaar- torneq	Aserfallat- saaliineq Aalisarneq Piniarneq Pisunneq	Pisunneq	Arpanneq Pisuttuar- neq Cykler'neq Ujakkaar- neq		Aallaaniar- neq Piniarneq Aalisarneq
Nora	Pisiniarneq Iganeq lluarsaassi- neq Errorsineq	Pisunneq Nikorfaneq	Pisunneq	Arpanneq Nukkassar- neq Crossfit Meditation Cykler'neq		Aalisarneqq Piniarneq Pisunneq Pisuttuar- neq

Apersorneqartut angerlarsimaffimminni aalassutigisarpaat, pisiniarnerit, iganerit, iluar-saassinerit, asaanerit, errortalerinerit, sanaartornerit, aserfallatsaaliuinerit qimminillu isumaginninnerit.

Apersorneqartut sulinerminni ilinniarnerminniluunniit aalassutigisarpaat pisunnerit, majuartarfikkoornerit, timi sungiusalaarlugu, arpallutik, pisullutik, ujakkaarlutik, aalaneq pil-lugu ilinniartitsillutik, nikorfallutik, (oqimaatsunik) kivitsillutik, aserfallatsaaliilutik, nerrivimmi arsaararlutik, aalisarlutik piniarlutillu.

Apersorneqartut ornitaminnut pisunngikkunik cykel'ertarput.

Apersorneqartut sunngiffimminni aalassutigisarpaat siaarsarnerit, imaani eqaarsaerne-rit, kalattoornerit, ulluinnaasiutinik cykel'ertarlutik, ujakkaartarlugit, sisoraatit assaka-asullit atorlugit, nukkassarlutik, pisuttuarlutik, pinnguarlutik, gaming, kinikkiartarlutik, arsarlutik, arpa-llutik, aqartartuullutik, crossfit'erlutik, mediteererlutik, assassinrlutik, naasuleralutik, qalipaallutik naqittaallutillu.

Apersorneqartut pinngortitami aalassutigisarpaat piniarneq, aalisarneq, aallaaniarneq, nunianneq, kuannersarneq, naasunillu katersineq, pisuttuarlutillu ungasinnerusumut pisunnerit, umiatsiarnerit qimussernerillu.

Peqqutaasut pingaarnerit timimillu aalatitsiniarnermi aporfii

Peqqutissarpssuaqarpoq aporfissarpssuaqarlunilu timip aalatinissaanut tunngatil-lugu. Tabel 6 aamma 7-im i takutinneqarput aalariaatsini assiginngisuni peqqutaasut aporfiusullu suunersut, apersorneqartut akissutaanni pingaaruteqartutut taaneqartar-tut. Apersorneqartut aporfisartagaat marlunnut avinneqarsinnaapput: Inuttut atorfiit avatan-giisillu aporfeqartitsinerat.

Tabel 6. Apersorneqartut aalariaatsinik aassigiinngitsunik aallussinissaminni pingarner-tut peqqutigisartagaasa alltorsimaffiat.

<p>Peqqutit angusaqarnis-samut tunngasut <i>Ajugaanissaq sukataarutaavoq, rekordtiliinissaq imaluuniit unammillernartumik naammassininssaq.</i></p>	<p>Imminut allanulluunniit unammillerniarluni Ajugaaneq, rekordtiliineq, akiunnerlu, aallutap inger-lanneqarneranut naleqartitaavoq.</p> <p>Annertuumik unamminartumik naammassininssamut Iliuseqartutut misigisimaneq, nalinginnaasumiit sakkortunerusumik, aallutap naammassineqarneranut naleqartitsuuvoq. Unamminartoq ajugaaffiginiagaq, sillimanissamut qaangiinerusinnaavoq, inuttullu piginnaasanut unammillernartuulluni.</p>
<p>Pikkorinneruleriessamut peqquteqarneq <i>Nukitut ingerlat-sisuuvooq timip pigin-naasaanik, piginnaasap, peqqissutsip isikkulluuniit pitsangornissaanut tunngasooq.</i></p>	<p>Aallutamut pikkorinnerulerusunneq Aalaatsimut aalajangersimasumut pikkorinnerulerneq imaluuniit nukittunerulerlunilu sukkannerulersimaneq aallutamut isumaqartitsilertarpooq.</p> <p>Peqqissuuginnarniarluni peqqinneruleriarluni luunniit Aalaneq peqqinnerermut iluanaarutaasussaq, iluanaarutaasorlu ukiuni amerlanerni pitsaunerusumik inuuneqarnissaq. Inuunerup sivitsorneranut iluanaarutit aammalu/imaluunniit timikkut tarnikkulluunniit iluarusunneq, aallutap inger-lanneqarneranut naleqassutaasarpooq.</p> <p>Isikkorissuuginnarniarluni isikkorinneruleriarluni luunniit Aalaneq takutissinnaasamut iluanaarutaasussaagaangat iluanaarutaasutut misinnartarpooq, iluanaarutaa inuttut nersorneqarneq aammalu/ imaluunniit imminut naleqarnerutilerneq. Isikkorinneruleriessamut takorluugaq aallutap aallunnissaanut naleqartitsilertarpooq.</p>
<p>Misigisassat peqqutaagaangata <i>Nukiusrpoq alapernaassuseq, pissanganartorsiorusunneq, massakkumiinneq, maluginiutillu atorneqarneri.</i></p>	<p>Soqtigisarigakku Aallutassap aallunnissaanut alapernaassuseq aqutsisuusarpooq aammalu taassuminngaqqissaq aalluserusunneq, aalaneq aalajangersimasooq isumaqartilertarmagu. Aalanermik aalajangersimasumik soqtigisaqarnerup aalaaserinissaa misigisariaqartittarpaa.</p> <p>Pissanganartorsiorusunneq Aallutami pissanganeq annertooq, maannakkoqqissaaq misigineranik sakkortusitsarpooq, tamannalu isumaqartitsilertarluni.</p> <p>Maluginiutit atorlugit misigisassat Timip maluginiutaasa atornerisa maluginiarnerini, maannakkoqqissaa-miittutut misiginerup iliuuseq isumaqartilertarpaa.</p>
<p>Ataqatigiissutut misiginerit peqataarneri <i>Allanik ataqatigiiffeqarneq aallussinissamut nukiuvooq.</i></p>	<p>Ataqatigiissunut peqataarusrulluni Allat peqatignerisa iliuuseqqaqatigiinneri aallutaqatigiinnikkut kiisalu aalajangersimasumut attuumassuteqartutut misigisimaneq, allanullu pingaruteqartuunerup aallutaa pingaruteqalersittarpaa.</p> <p>Ileqquummat Innuttaasutullu ataatsimooqatigiittutut misigineq kalaallillu kulturiannik aallussinerup aalaneq isumaqartilertarpaa</p> <p>Isumagisassamik isumagisaqartutut misiginissamik pisariaqartitsineq Aalaneq pisariaqartitsineq pillugu aalanerusarpooq, pisariaqartineqartumillu piviusunngortitsineq aalaatsip ingerlannissaanut pingaruteqartarpooq. Ataatsimooqatigiinnut tunnusseqataasutut misigineq allanillu pisariaqartinneqartutut misigineq.</p>

Tabel 7. Apersorneqartut aalaatsinik assigiinnngitsunik aallussiniarnerini aporfiusartut.

<p>Inuttut aporfiiit <i>Inup inuttut aalaaseriniakkamisut pisariqartitaa pinngit-soortillugu pisariunerulersilluguluunniit.</i></p>	<p>Misilittagaqarfiginagu, misilittagaqarfigilaarlugu, aalaatsimulluunniit ingerlanneqartumut misigisaqpilutsitaasimanerit Aalassutiginiagaq misilittagaqarfiginngikkaanni, imaasinjaavaq upperilerneqarsinnaarpianngilaq ingerlassinnaalissanerlugu angusinnaanerluguluunniit. Iluaalliornarineqarsinnaavaq, imminut tatiginani annersinneqarnissaq nakkunneqarnissarluunniit annilaangatigineqarsinnaalluni.</p> <p>Aalariaatsimut soqutigisaqannginneq naammattumiluunniit soqutiginninnginneq. Aalassutiginissa alapernaaaffiginngikkaanni, piffissanilu allamut atorusunneruguniuk, taava aalaatsip aallunnissaa pilerinartinnejqarsimassanngilaq.</p> <p>Aallutassat suliassalluunniit allat pingarnerutilugit Ulluinnarni ulapaarfiusumi aalluni aallutassat piffis-saqartikkuminaattarput. Suliassat amerlasarpata, aalanissamullu soqutiginninnginneq naammannngippat pingartinnerunissaa angujuminaattarpoq.</p> <p>Aalalluni aallutaq iluaalliuutigalugu sumiiffigisarluunniit iluaalliuutigalugu Aalalluni aallutaq iluaalliornermut attuumassuteqaraangat, aallunnissaanut iluaalliorneq ajoqutaalertarpoq.</p> <p>Peqqissuunngikkaanni Annernerit, napparsimanerit, peqqissuunnginnerilluunniit pisariutitsertarput ajoqutaalluinnalerlutiluunniit.</p>	
<p>Avangiisini aporfiiit <i>Iloqarfimm/nunaq- arfimm atukkat pequtaagaangata inuup ataasiakkaap aalajangersimasumik aalaaseqarnissaanut.</i></p>	<p>Inuttut atukkani aporfiiit <i>Inuttut kulturikkuluunniit atukkat (najukkami) innuttaasunit aporfiersorneqaraangata pisariulersikkaangassulluunniit inuit ataasiakkaat aalajangersimasumik timiminnik aalariaase-qarusukkaluarnerat ajornarsitillugu.</i></p>	<p>Takkuttoqanngikkaangat ikippallaalluunnit peqataaffiginiagaannik aalaaseqarusuttoqaraangat Iloqarfimm nunaqarfimmiluunniit innuttaasut ima ikitsigilersimasinnaapput allaat peqataasussanik naammattunik peqarnani aalaasererutap neqeroorutiginissaa ajornarsilluni.</p> <p>Avangiisit kaammat-tuinnginnerat pequtaalluni Avangiisit aalariaaseqarnissamut aalajangersimasumut peqataanissamut kaammattuinngippata, ingerlatamut peqataasinnaajunnaartoqarsinnaavaq. Pinngitsaalilineq aalaatsimut kajumissuseqarnermut nalinginnaasumik pile-risaarutaaneq ajorpoq.</p>
	<p>Timikkut aporfiiit <i>Sanaartukkagitut atortutigut avangiisiniilu aalaatsip ingerlannissa ajoquserneqarpatpisariunerulersinneqarpaluunniit inuit ataasiakkaat aalaatsimik ingerlatsisinnaanissaat aporfegartilerlugu.</i></p>	<p>Atortussaqanngilaq, ikittuinnappaata, atortuluppalluunniit Aallunniakkamut atortut illoqarfisisami nunaqarfisisami pigineqanngikkaangata taava aallunniakkat ingerlannissaannut ajoqutaasarpot. Atortulunnerit aallusserusunnermut aamma peqataaruskunnaartitsisinnapput.</p> <p>Silarlunneq Silarlukkaangat taava aallussinissaq kajumernarun-naartarpoq ilorianarsesarluniluunniit. Kaperlak silallu allanngoriartornerata aalanissaq aalajangersimasoq sumiiffinni aalajangersimasuni killilersulertarpa.</p> <p>Sillimaniarnikkut peqqutit Toqqisisimannnginnerit pequtaasinnapput innuttaasut aalajangersimasumik aalariaaseqarnissaanut.</p>

6.2. Siunnersuut

Timersoqatigiit Kattuffiat qanoq iliorsinnaava – misissuineq malillugu – innuttaasut ulluinnarminni sunngiffimminnilu aalarusussusiat aalanerusinnaanerallu anguniarlugu atugassarititaasut pitsangorsaaffiginissaannut?

Timersoqatigiit Kattuffiata maannamut pisussaaffiginikuuvaa timersuutit timersorne-rillu qangali ingerlareersut tapersersussallugit. Timersoqatigiit Kattuffiata 2030-imi anguniakkatut takorluukkani anguniarlugu eqqumaffigisani annertusarniarpai, taama-asillunilu aalariaatsit allat aamma tapersorsorniarlugit.

Misissuinerit takutippaat

- Kalaallit ulluinnarni inuunerat sunngiffiallu assigiinngitsupilorujussuusut. Kikkut tamarmik timiminnik atuisarput, ilaalli ilaminnik timiminnik atuinerusarput.
- Kalaallit kajumissuseqarnissaminnut assigiinngitsunik peqquteqartarlutillu aporfekartarput, amerlasuulli misigisaqarluni aalaatsinut ataatsimoornermillu misigititsisunik kajume-rinnittuusarput.

Taamaattumik aalariaatsit misigisaqartitsisut peqatigiittutullu misigititsisut eqqumaf-figalugit siuarsasoqartariaqarpoq, kalaallit aalavallaanngitsut aalanerulersinniaraanni.

1. Peqatigiinnerit aalanertallit pilersaarusrugillu tapersorsorneqarlik.

Apersorneqartut arlallit aalarpiarneq ajortut oqaatigaat allanik peqateqarnissaq pinerul-lugu aallutaqarsinnaalluarlutik. Aalanissamut pisariaqartitaat tapersorsorniarlugu Timersoqatigiit Kattuffiat aallutanik tapersersuisinnaavoq, aalaneq kisiat pivallaarnagu peqatigiinneq pinerullugu aalatitsinernik. Ilaqtariit ataatsimoorlutik sammisaqaqatigiif-figisinnaasaannik pilersitsisoqarsinnaagaluarpoq. Aalariaaserineqartut pinerit tamaasa allanngortinneqartarsinnaalluarput. Pinngortitami pisuttuartsinerit, mediteereqatigiin-nerit, timersortarfiaqqamiluunniit pinnguartitsinerit ingerlanneqarsinnaasassagaluarlutik.

2. Nammineq aaqqissuussat/persuarsiunngitsumik peqatigiilluni aalariaatsinik immikkuullarissunik ingerlatsinerit tapersorsorlugit.

Apersorneqartut ilaasa soqutigneruaat inuit namminneq aaqqissuussaat aalariaatsit. Taamaattorli peqataasutut misegalutik kajumissuseqarfisarpaat. Innuttaasut tamakkua 'naapiffissaqarnissartik' pisariaqartissavaat. Naapiffigisinnaasaanni kaf-fimik pisiso-qarsinnaalluarpoq automat'eq nerrivialunnguit issiaviillu timersuutinik ingerlatsiviusin-naasut internetsikkulluuunniit naapiffinnik ingerlatsiviusinnaasunik pilersitsisoqarsin-naavoq. Soqutigisat aallaavigalugit Facebookimi qupperneqarto-qartarsinnaavoq, Kalaal-lit Nunaanni innuttaasut soqutiginneqatigiittut misilittak-kaminnik paarlaasseqatigiillutil-lu immersoqatigiiffigisinnaasaannik. Taamaasilluni naapiffissanik pilersitsoqarsinnaavoq soqutigisaqaqatigiit nuna tamakkerlugu naapifigisinnaasaannik.

3. Inersimasunut aallutassat misilittagaqareersunuunngitsut immikkulluunniit pigin-naaneqartunuunngitsut pilersaarusiorfigalugillu tapersorsorlugit.

Misissuinerit takutippaat, inersimasut aalanernut peqataaffiginnissimannngitsut peqataassagunik tamanna killissaannik qaangiinerujussuusartoq. Timersoqatigiit Kattuffiat pilersitsisarsinnaavoq aallarterlaanut misilittagaqarfinginnngitsunullu piukkunnartunik. Suusinnaappulluunnniit avittartitsinerniit, puisinniarternut, arsaannernulluunniit tunngasuusinnaapput. Aallutassat piginnaaneqarfinginissaan- nik piumasaqaateqarfingeqannginnissaat aamma eqqumaffigineqarsinnaapput.

4. Aallutassat kalaallit ileqqinik kulturikkullu kingorngussaannut tunngasut aallaavigalugit pilersaarusioritsi aallutanillu tapersersuillusi.

Peqataasut arlallit aalaatsinik ingerlataqareerput, kalaallit ileqqinut kulturikkullu kingorngussaannut attuumassuteqartunik. Apersorneqartut ilaat kalaallit assassoria-asiinik suliarisartagaannillu aallussaqartareerput. Apersorneqartoq ataaseq qimus- sinik unammisartuuvoq allalu kalattoortartuulluni. Apersorneqartut amerlasuut pinngorti-tamik pilersueqataasaput pisuttuarlutik takinerusumik pisullutik umiat- siarlutilluunniit. Kalaallit Nunaanni Timersoqatigiiffit Kattuffiat pilersaarusiorlunilu aallutassanik taper-sersuisinnaavoq kalaallit ileqqutoqaannut kulturikkullu kingorn- gussaannut attuumas-suteqartunik. Soorlu innuttaasut pinngortitaliartinneqarsin- naassapput naasunik ilisi-masaqartut, uumasoqarneranik ilisimasaqartunik, kalaallit kulturikkut oqaluttuarisaa-nerannik ilisimasaqartumik ilalerlugit qimussimik unam- misittarlugit assigisaannilluunniit.

Aallerfigisat

- Asserhøj, T. L. & Forsberg, P. (2015). Idræt i Grønland.
<https://www.idan.dk/vidensbank/downloads/idraet-i-groenland/adbo4143-0b68-456c-a8c5-a547011d60e2>.
- Biddle, S. J. H., Fox, K. R., Boutcher, S. H., Mutrie, N. (2000a). The relationship between physical activity and clinically defined depression. In: Biddle, S. J. H., Fox, K. R., Boutcher S. H., (eds.) *Physical Activity and Psychological Well-being*. London: Routledge: 46–62.
- Biddle, S. J. H., Fox, K. R., Boutcher, S. H., Taylor, A. H. (2000b). Physical activity, anxiety, and stress. In: Biddle, S. J. H., Fox, K. R., Boutcher, S. H., (eds.) *Physical Activity and Psychological Well-being*. London: Routledge: 10–45.
- Bize, R., Johnson, J. A., & Plotnikoff, R. C. (2007). Physical activity level and health-related quality of life in the general adult population: A systematic review. *Preventive Medicine*, 45(6), 401-415.
- Calfas, K. J., Taylor, W. C. (1994). Effects of physical activity on psychological variables in adolescents. *Pediat Exer Sci*; 6: 406–23.
- Danmarks Meteorologiske Institut. (2021a). Klimanormaler for Grønland.
<https://www.dmi.dk/vejrarkiv/normaler-gronland/>.
- Danmarks Meteorologiske Institut. (2021b). Klimaet i Grønland.
<https://www.dmi.dk/klima/temaforside-klimaet-frem-til-i-dag/klimaet-i-groenland/>.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The "What" and "Why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11, 227-268.
- Elliott, L. R., White, M. P., Sarran, C., Grellier, J., Garrett, J. K., Scoccimarro, E., Smalley, A. J., & Fleming, L. E. (2019). The effects of meteorological conditions and day-light on nature-based recreational physical activity in england. *Urban Forestry & Urban Greening*, 42, 39-50.
<https://doi.org/10.1016/j.ufug.2019.05.005>.
- Eske, Mette & Forsberg, Peter & Storm, Rasmus. (2020). Grønlands idræt i bevægelse: Analyse af de grønlandske idrætsvaner 2019.
- Grønlands statistik. (2021). Statistikbanken. <https://bank.stat.gl/pxweb/da/Greenland/>.
- Kägi, J.; Klostermann, C.; Hayoz, C.; Schlesinger, T. & Nagel, S. (2017). University of Bern. The impact of structural conditions in municipalities on sport participation of adolescents and young adults in Switzerland.
- Larsen, C. V. L., Hansen, C. B., Ingemann, C., Jørgensen, M. E., Olesen, I., Sørensen, I., Koch, A., Backer, V., & Bjerregaard, P. (2019). *Befolkningsundersøgelsen i grønland 2018. levevilkår, livsstil og helbred:Oversigt over indikatorer for folkesundhed*. Syddansk Universitet. Statens Institut for Folkesundhed.
- McLachlan S, Hagger MS. (2011). Do people differentiate between intrinsic and extrinsic goals for physical activity? *J Sport Exerc Psychol*. 2011 Apr;33(2):273-88. doi: 10.1123/jsep.33.2.273. PMID: 21558584.
- Obradovich, N., & Fowler, J. H. (2017). Climate change may alter human physical activity patterns. *Nature Human Behaviour*, 1(5) <https://doi.org/10.1038/s41562-017-0097>.
- Pilgaard, M., & Rask, S. (2016). Danskerne motions- og sportsvaner 2016. Idrættens Analyseinstitut.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2017). Self-determination theory: Basic psychological needs in motivation, development, and wellness. Guilford Press.
- Sibley, B. A., & Etnier, J. L. (2003). The relationship between physical activity and cognition in children: A meta-analysis. *Pediatric Exercise Science*, 15(3), 243-256.
- Teixeira, P. J., Carraça, E. V., Markland, D., Silva, M. N., & Ryan, R. M. (2012). Exercise, physical activity, and self-determination theory: a systematic review. *The international journal of behavioral nutrition and physical activity*, 9, 78. <https://doi.org/10.1186/1479-5868-9-78>.

Ulseth, A-L.B. (2007). Mellom tradisjon og nydannelse. Analyser av fysisk aktivitet blant voksne i Norge. Avhandling, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo.

US Department of Health and Human Services. (2008). Physical Activity Guidelines Advisory Committee report. https://health.gov/sites/default/files/2019-10/CommitteeReport_7.pdf (accessed Sept 10, 2020).

Warburton, D. E., Charlesworth, S., Ivey, A., Nettlefold, L., & Bredin, S. S. (2010). A systematic review of the evidence for Canada's physical activity guidelines for adults. *The International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 7(1), 39-39.

WHO (2010). Global recommendations on physical activity for health. World Health Organization, Geneva.

Wilson, P. M., Mack, D. E., & Grattan, K. P. (2008). Understanding motivation for exercise: A self-determination theory perspective. *Canadian Psychology = Psychologie Canadienne*, 49(3), 250-256. <https://doi.org/10.1037/a0012762>.

Trykt udgave ISBN: 978-87-94233-91-0 / Some-e-bog ISBN: 978-87-94233-92-7

Syddansk Universitet

